

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena instytucjonalna)

na Wydziale Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego
dokonanej w dniach 21-23 lutego 2013 r.

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodnicząca: dr hab. Ewa Chmielecka, członkini PKA

członkowie:

- dr hab. Andrzej Zaporowski, ekspert PKA
- prof. dr hab. Amadeusz Krause, ekspert PKA
- mgr Maciej Markowski, ekspert PKA ds. jakości
- prof. dr hab. Bożena Stawoska- Jundziłł, ekspert PKA, przedstawiciel pracodawców
- mgr Beata Sejdak, ekspert formalno- prawny PKA
- mgr Magdalena Michalik-Sztumska, ekspert PKA, przedstawiciel uczestników studiów doktoranckich
- Ewa Profaska, ekspert PKA, przedstawiciel Parlamentu Studentów RP

Informacja o wizytacji i jej przebiegu

Wizytacja zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej na Wydziale Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej, zgodnie z harmonogramem prac określonym przez Komisję na rok akademicki 2012/2013. Spełnienie wymogów określonych w § 6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie warunków oceny programowej i oceny instytucjonalnej nastąpiło m.in. w wyniku otrzymania pozytywnych ocen jakości kształcenia na kierunkach: „*historia*” Uchwałą Prezydium PKA Nr 103/2007 z dnia 22.02.2007 r., „*kulturoznawstwo*” Uchwałą Prezydium PKA Nr 811/2007 z dn. 04.10.2007 r., „*muzykologia*” Uchwałą Prezydium PKA Nr 285/2008 z dn. 15.05.2008 r., „*archeologia*” Uchwałą Prezydium PKA Nr 575/2008 z dn. 04.09.2008 r., „*etnologia*” Uchwałą Prezydium PKA Nr 576/2008 z dn. 04.09.2008 r., „*pedagogika*” Uchwałą Prezydium PKA Nr 130/2009 z dn. 05.02.2009 r., „*psychologia*” Uchwałą Prezydium PKA Nr 160/2010 z dn. 25.02.2010 r., „*historia sztuki*” Uchwałą Prezydium PKA Nr 765/2011 z dn. 01.09.2011 r.

Wizytację członkowie Zespołu poprzedzili zapoznaniem się z Raportem Samooceny przekazanym przez władze Uczelni oraz raportami z dotychczas ocenionych kierunków studiów prowadzonych na Wydziale. Podczas spotkania Zespołu wizytującego dokonano ostatecznej weryfikacji harmonogramu przebiegu wizytacji oraz przydziału zadań

poszczególnych ekspertów. Zespół podzielił się wstępnymi spostrzeżeniami i uwagami wynikającymi z lektury wspomnianych dokumentów.

Wizytacja w Uniwersytecie Wrocławskim we Wrocławiu rozpoczęła się od spotkania z Władzami Uczelni oraz Wydziału podczas którego ze strony Zespołu przedstawiono cel wizyty, charakterystykę oceny instytucjonalnej, zakres spraw będących przedmiotem oceny poszczególnych członków Zespołu oraz ich rolę w dokonywanej ocenie. Dalszy przebieg wizytacji odbywał się zgodnie z ustalonym harmonogramem.

W trakcie wizytacji Zespół odbył spotkania z interesariuszami wewnętrznymi: studentami, doktorantami, pracownikami Wydziału naukowo-dydaktycznymi, administracyjno-technicznymi oraz interesariuszami zewnętrznymi: pracodawcami - przedstawicielami rynku pracy, na którym lokują się absolwenci Wydziału. W trakcie pobytu odbyły się także spotkania z Kierownikami studiów doktoranckich, opiekunami studiów podyplomowych, z osobami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, a także spotkania z Dziekanem, Prodziekanami, osobami odpowiedzialnymi za prowadzenie kierunków studiów, za badania naukowe, przedstawicielem Samorządu Studentów i Doktorantów, przeprowadzono także wizytację bazy dydaktycznej i socjalnej wykorzystywanej w procesie dydaktycznym. Eksperti Zespołu Oceniającego codziennie wymieniali swoje uwagi dotyczące pozyskanych informacji podczas wieczornych i innych spotkań roboczych. Pozostały czas wykorzystywano na pracę własną. Przed zakończeniem się wizyty dokonano wstępnych podsumowań przydzielonych zadań, sformułowano wstępne uwagi i zalecenia o których Przewodnicząca Zespołu poinformowała władze Uczelni oraz Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji [załączony pod koniec Raportu]

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego. [załączony pod koniec Raportu]

1. Strategia określona przez jednostkę¹

- 1) *Strategia rozwoju jednostki jest zbieżna z misją i strategią uczelni oraz uwzględnia politykę zapewniania wysokiej jakości kształcenia,*

Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych przyjął strategię rozwoju na lata 2013 – 2020 w styczniu 2013 r. Była ona przyjmowana w dość specyficznym momencie funkcjonowania Uniwersytetu Wrocławskiego, który opracowuje właśnie nową strategię rozwoju uczelni. Strategia Wydziału jest na tyle ogólna, iż wpisuje się zarówno w obecnie obowiązującą strategię Uniwersytetu, jak i zapewne będzie zgodna z przyszłą. Jednocześnie zdecydowana większość celów operacyjnych, mających w założeniu realizować cele strategiczne, w sposób wątpliwy koresponduje z długookresowym, siedmioletnim okresem obowiązywania strategii. W zdecydowanej większości przypadków, cele operacyjne są możliwe do zrealizowania w czasie zdecydowanie krótszym. Zarówno cele strategiczne, jak i operacyjne, w zdecydowanie niewystarczającym stopniu definiują zamierzone działania Wydziału w zakresie realizacji polityki wysokiej jakości kształcenia koncentrując się raczej na sprawach bieżących, związanych z wdrażaniem Krajowych Ram Kwalifikacji. Zarówno przygotowana analiza SWOT Wydziału, jak i jego ogólny potencjał dydaktyczny i naukowy, wskazuje na istnienie daleko bardziej ambitnych możliwości w tym zakresie.

Zwraca również uwagę fakt, iż strategia nie zawiera żadnych wskaźników umożliwiających określenie stopnia jej realizacji i że również w sposób bardzo ogólnikowy wskazuje organy odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów strategicznych oraz pozostawia bardzo dużą swobodę w zakresie sposobu realizacji poszczególnych celów. Co roku każda jednostka Wydziału ma sama określić harmonogram realizacji celów operacyjnych oraz sprawozdawać się z ich wykonania na koniec roku. Nie wskazuje to na podejmowanie działań mających na celu koordynację realizacji strategii na szczeblu wydziałowym. W konsekwencji może prowadzić do obniżenia efektywności realizacji celów strategicznych, poprzez potencjalną możliwość prowadzenia przez poszczególne jednostki działań się wykluczających lub powielających.

- 2) *jednostka opracowała koncepcję kształcenia obejmującą studia I i II stopnia, studia doktoranckie i podyplomowe, zwane dalej „studiami”, spójną z jej celami strategicznymi,*

Ze względu na niezbyt jasne sformułowania strategii jednostki trudno szczegółowo odnieść się do poszczególnych, bardzo zróżnicowanych koncepcji studiów. Jednak można ocenić te koncepcje merytorycznie, w kontekście poprawności i zgodności z dyscypliną nauki, w której powstały. Ich ocena wypada dla uczelni pozytywnie. Na wszystkich kierunkach i typach studiów opracowano (na różnym poziomie szczegółowości i kompetencji) koncepcje kształcenia. Autorzy poszczególnych koncepcji wiążą je z humanistyczną misją Uczelni oraz z strategią podwyższania jakości kształcenia. Studia związane są z dyscyplinami naukowymi z obszaru nauk humanistycznych i społecznych oraz właściwymi dla nich efektami kształcenia. W obszarze nauk humanistycznych i społecznych w wizytowanej jednostce prowadzone są następujące kierunki studiów:

¹ Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Obszar nauk humanistycznych
Archeologia I stopnia
Archeologia II stopnia
Etnologia I stopnia
Etnologia II stopnia
Kulturoznawstwo I stopnia
Kulturoznawstwo II stopnia
Kulturoznawstwo V letnie
Muzykologia I stopnia
Muzykologia II stopnia
Historia Sztuki I stopnia
Historia Sztuki II stopnia
Historia Sztuki V letnia
Historia I stopnia
Historia II stopnia
Historia V letnia

Obszar nauk społecznych
Psychologia V letnia
Pedagogika – Kształcenie Zintegrowane
Pedagogika I stopnia
Pedagogika II stopnia
Pedagogika V letnia

Ponadto uczelnia prowadzi zgodnie w obrębie dyscyplin nauk humanistycznych i społecznych trzy studia stacjonarne doktoranckie, jedno studia doktoranckie niestacjonarne oraz 20 studiów podyplomowych.

Ocena koncepcji studiów nie budzi poważniejszych zastrzeżeń. Koncepcje przygotowano w zakresie poszczególnych dyscyplin w instytutach Wydziału. Wszystkie odwołują się do ogólnej wiedzy humanistycznej realizowanej na poziomie uniwersyteckim oraz do działania społecznego związanego z dyscyplinami społecznymi (psychologia i pedagogika).

Jednostka w strategii podkreśla „powiązanie kształcenia z potrzebami interesariuszy zewnętrznych, zarówno tych tradycyjnie związanych z Wydziałem, jak i nowych, stopniowo wchodzących w obręb ścisłego otoczenia społecznego WNHIP”. Jednak takie cele w większości nie są odzwierciedlone w koncepcjach kształcenia na wszystkich stopniach studiów. Trudno znaleźć w dokumentacji studiów informację na temat faktycznej współpracy z interesariuszami w opracowywaniu koncepcji kształcenia. Ani przy studiach pierwszego, drugiego stopnia, ani studiach doktorskich i podyplomowych wbrew deklaracjom wydziału obecność interesariuszy jest śladowa. W kilku przypadkach autorzy koncepcji kształcenia

wskazują na udział i rodzaj interesariuszy zewnętrznych, jednak nie ma mowy o tym, jakie elementy wnieśli oni do programów studiów. W większości przypadków nie ma mowy w ogóle o takich konsultacjach. Jest to ewidentnie niespójne ze spisana strategią Wydziału.

W ramach strategii Jednostki mowa jest również o doskonaleniu koncepcji kształcenia na prowadzonych kierunkach i rodzajach studiów. Szczegółowe działania w instytutach Wydziału: opracowywanie krajowych ram kwalifikacji, aktualizacja sylwetek absolwentów, określenie i zatwierdzenie efektów kształcenia, przygotowanie matrycy efektów kształcenia, czynione próby współpracy z podmiotami zewnętrznymi (miasto Wrocław na kierunku pedagogika, podmioty zewnętrzne na kierunku archeologia), wskazują na realizację tych elementów strategii jednostki na poszczególnych kierunkach i typach studiów.

Pewne elementy koncepcji kształcenia wzbudzają wątpliwości co do swojej spójności i poprawności merytorycznej. Wątpliwości budzi przede wszystkim koncepcja kształcenia dla kierunku pedagogika, gdzie przyjęto praktyczny profil studiów. Zgodnie z Rozporządzeniem MNiSzW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów powinno to skutkować realizacją zajęć w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej i umożliwią bezpośrednie wykonywanie czynności praktycznych przez studentów” (par. 6.1). Jednak tak nie jest. Analiza planów studiów pierwszego i drugiego stopnia wskazuje na profil ogólnoakademicki. Zdecydowana większość zajęć dydaktycznych odbywa się w salach wykładowych Uczelni. Jedynie niewielka część zajęć z obszaru metodyki i praktyki odbywa się w placówkach pedagogicznych. Ta forma prowadzenia kierunku nie różni się od tradycyjnego profilu ogólnoakademickiego. Uczelnia nie podpisała też umów z podmiotami zewnętrznymi na wspólną realizację procesu kształcenia.

Inna nieprawidłowość wynika z rodzaju specjalności realizowanych na kierunku pedagogika. Jest tam realizowana specjalność „Edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością intelektualną”. Jest to specjalność mieszcząca się w dyscyplinie naukowej pedagogika specjalna i nie może ona być realizowana na kierunku pedagogika. Pomiędzy kierunkiem pedagogika i pedagogika specjalna istnieją istotne różnice w efektach kształcenia, które nie mogą być realizowane w ramach efektów specjalnościowych. Specjalność ta przygotowuje do zawodu pedagoga specjalnego, co powinno wiązać się z efektami kierunku pedagogika specjalna. Tego kierunku Jednostka nie prowadzi i uprawnień do jego prowadzenia nie posiada. Ponadto Jednostka w suplemencie do dyplomu tej specjalności pisze o uprawnieniach do kształcenia integracyjnego oraz do pracy w placówkach specjalnych. Sugerowałoby to, że absolwent może nauczać np. specjalnej osoby z lekką niepełnosprawnością. Tak jednak nie jest. W myśl rozporządzenia z dnia 17 stycznia 2012 do takiego kształcenia niezbędne jest przygotowanie do nauczania kolejnego przedmiotu (np. wczesnej edukacji czy innych zajęć przedmiotowych). Opis sylwetki absolwenta jest zatem nieprecyzyjny w tym punkcie. Ponadto osoby odpowiedzialne za przygotowanie tej koncepcji kształcenia wyjaśniały, że nie dają uprawnień tożsamyh z dawną specjalnością zwaną oligofrenopedagogiką. Jednak nazwa specjalności jest identyczna z nazwą specjalności pierwszej modułu 5 kształcenia w zakresie pedagogiki specjalnej opisaną w w/w rozporządzeniu. Specjalność tam występująca „Edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością intelektualną” zastępuje tam dawną oligofrenopedagogikę i daje uprawnienia zgodne z tymi standardami. Studenci Uniwersytetu Wrocławskiego studiujący tą specjalnością mają zatem prawo wierzyć, że studiują tą specjalność pedagogiki specjalnej i posiadają pełne uprawnienia związane z tą spójnością. Tak jednak nie jest. **Jednostka powinna zatem wstrzymać nabór na tę specjalność w ramach kierunku pedagogika, a przy dalszej jej kontynuacji wystąpić o prawo do prowadzenia kierunku pedagogika**

specjalna. Należy zalecić również jednostce zachowanie staranności przy opracowywaniu suplementów do dyplomów studentów, by nie sugerować kwalifikacji, których nie nabywają.

Inną wątpliwość wzbudza koncepcja kształcenia Jednostki na studiach doktoranckich niestacjonarnych. Przyjęte efekty kształcenia dla Studiów Nauk Humanistycznych są tworzone aż w sześciu dyscyplinach naukowych a ich wybór jest alternatywny i dokonuje się na zasadzie przynależności do danej dyscypliny. Na zasadzie kompromisu zgodności z sześcioma dyscyplinami przygotowano również program kształcenia. W opinii eksperckiej jest on mało przydatny dla pogłębiania efektów kształcenia na studiach trzeciego stopnia. Tak sformułowana koncepcja jest niespójna i nie zapewnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

3) jednostka identyfikuje swoją rolę i pozycję na rynku edukacyjnym, uwzględniając znaczenie jakości kształcenia,

Strategia Wydziału w znikomym stopniu wskazuje na świadomość Wydziału w kwestii roli i pozycji na rynku edukacyjnym: regionalnym, ogólnokrajowym lub międzynarodowym. Strategia formułuje bardzo ogólnikowe cele związane z rozwojem idei kształcenia się przez całe życie, ograniczając się zasadniczo w tym zakresie do budowy oferty krótkich kursów podnoszących kompetencje zawodowe. W sposób niezwykle ogólny odnosi się do badania potrzeb interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, ograniczając zakres badań jedynie do oferty kształcenia już oferowanej przez Wydział. Działalność innowacyjna w zakresie rozwoju nowej oferty kształcenia, poza krótkimi kursami, nie jest przewidziana w strategii. Zdecydowanie wskazuje to na brak wykorzystania potencjału Wydziału w tym zakresie. Wynikać to może ze zbyt pobieżnej analizy otoczenia Wydziału, dokonanej w analizie SWOT na potrzeby tworzenia strategii.

4) wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie kształtowania oferty edukacyjnej jednostki oraz budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia.

Sposób włączenia interesariuszy zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych w proces kształtowania oferty edukacyjnej jest zdecydowanie jednym z najslabszych elementów funkcjonowania Wydziału. Wpływ interesariuszy wewnętrznych na tworzenie oferty edukacyjnej oraz budowanie kultury jakości kształcenia, za wyjątkiem kadry dydaktycznej, można określić jako marginalny, nie wykraczający poza minimum określone przepisami prawa powszechnie obowiązującego. Np. doktoranci współuczestniczą w określaniu kierunków rozwoju Wydziału biorąc udział w posiedzeniach Rady Wydziału lub pracach wydziałowych zespołów ds. zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia, pełniąc głównie rolę opiniodawczą. Zalecane byłoby pełne włączenie doktorantów w proces kształtowania i formułowania strategii rozwoju Wydziału.

Wpływ interesariuszy zewnętrznych na proces kształcenia obecny jest w znikomym stopniu, zależnie od jednostki Wydziału, w której jest realizowany. Nie można natomiast mówić o obecności interesariuszy zewnętrznych w proces budowy oferty kształcenia oraz kultury jakości kształcenia na poziomie Wydziału. Należy zauważyć, iż strategia Wydziału nie przewiduje znaczącej, jakościowej zmiany w tym zakresie. Jednakże trzeba mieć na uwadze, iż Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych, jest jednostką o silnej orientacji akademickiej, oferującą klasyczne, humanistyczne kierunki kształcenia. W związku z czym

jej relacje ze środowiskiem zewnętrznym, w szczególności pracodawcami, są bardziej skomplikowane i trudniejsze, niż w przypadku kształcenia w dyscyplinach kierujących absolwentów wprost do jasno określonych segmentów rynku pracy. Usystematyzowane kontakty na poziomie Wydziału ogranicza również bardzo duże zróżnicowanie oferty kształcenia. Równocześnie odnosi się wrażenie, iż Wydział nie w pełni wykorzystuje posiadane możliwości budowania kontaktów tam, gdzie jest to możliwe. Wniosek ten jest tym bardziej uzasadniony, iż przedstawiciele pracodawców w trakcie spotkania zadeklarowali pełną gotowość i otwartość do włączenia się w działania mające na celu doskonalenie oferty kształcenia oraz budowanie wysokiej kultury jakości kształcenia.

Dokładniejsza analiza udziału interesariuszy, zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych w budowaniu oferty edukacyjnej na Wydziale Nauk Historycznych i Pedagogicznych, daje obraz niejednorodny. Jest to w części efektem funkcjonującej do chwili obecnej Strategii Rozwoju UWr na lata 2009-2015 oraz nowej, będącej w opracowaniu (przedstawiono członkom Komisji wersję roboczą, niezatwierdzoną przez Senat UWr). W tej pierwszej znajdujemy zapis, iż chodzi o „lepsze dopasowanie kierunków studiów do potrzeb gospodarki”, czy też „poprawę dopasowania programów studiów /... / do potrzeb gospodarki, w której większość absolwentów znajdzie zatrudnienie” (por. Strategia Rozwoju UWr na lata 2009-2015, s. 4 - 6; Uchwała nr 18/2009 Senatu UWr z dn. 25.02.2009 r. w sprawie przyjęcia strategii rozwoju UWr na lata 2009-2015). W szczegółowych celach strategicznych (Priorytet 3. Działanie 5-7) wspomina się wprawdzie o „dostosowywaniu oferty edukacyjnej do potrzeb indywidualnych odbiorców i rynku pracy” i o „rozwijaniu kompetencji i umiejętności potrzebnych dla społeczeństwa, wiedzy oraz postaw proinnowacyjnych” oraz „rozwijaniu przedsiębiorczości poprzez promowanie inicjatyw i kreatywności w procesie kształcenia”, jednak realizacja ich nie zawsze znajduje potwierdzenie w działaniach Instytutów WNHIP UWr ocenianych przez interesariuszy. Obecnie działania te w przeważającej mierze mają charakter poczynań nieformalnych i są indywidualną sprawą Instytutów, Katedr, nie przybierając postaci systemu.

Interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni na spotkaniu z członkami Komisji PKA bardzo wysoko ocenili poziom przygotowania teoretycznego studentów i absolwentów Wydziału, natomiast nieco gorzej, ich zdaniem, przedstawia się blok działań praktycznych (zbyt mała ilość godzin przewidziana na praktyki, np. w Poradniach Psychologiczno-Pedagogicznych; złe ustawienie praktyki, czyli np. w momencie pisania pracy magisterskiej) oraz rozwój kompetencji miękkich. W ich ocenie zbyt mało działań podejmują Instytuty w kwestii wykorzystania doświadczeń interesariuszy zewnętrznych w budowaniu elementów oferty edukacyjnej, np. dostosowania (wersja językowa materiałów źródłowych) potrzeb językowych studentów – absolwentów do specyfiki kierunków, specjalności, co znacznie ogranicza ich aktywność na rynku pracy (dokumentalistyka). Słabo przedstawia się również kształtowanie kompetencji miękkich wśród studentów Wydziału, pomimo istnienia stałej oferty Biura KARIER (Bk) i podejmowania ogólnouczelnianych projektów/kursów (np. Uniwersytet kompetencji, Absolwent UWr na rynku pracy, Przedsiębiorczość akademicka), która może i powinna uzupełniać programy studiów.

Odnotowano stosunkowo słabe zainteresowanie studentów i pracowników WNHIP ofertą BK. Być może jest to efekt niewykorzystywania atutu silnych środowiskowo autorytetów i małego nacisku kładzonego na rozwój umiejętności tranzytowych, w tym komunikacji. Wydaje się, że środowiska akademickie jeszcze zbyt mało uwagi przykładają do rozwijania tych umiejętności w procesie studiów uniwersyteckich (dotyczy to m.in. szkoleń z autoprezentacji, kreatywności itd.). Wydział również w ograniczonym tylko stopniu sygnalizuje swoje

potrzeby (z uwzględnieniem specyfiki kierunków i specjalności) do BK i Inkubatora Przedsiębiorczości. Znikome zainteresowanie studentów przedstawianą ofertą szkoleń jest być może efektem niewielkiego stopnia uświadomienia tych potrzeb wśród studentów.

Jednostki ogólnouczelniane, do jakich należy zaliczyć BK i Inkubator Przedsiębiorczości, z uwagi na znaczne ograniczenia kadrowe, zwłaszcza przy braku sygnałów, co do potrzeb z poszczególnych jednostek wydziałowych, nie są w stanie przygotować właściwej oferty, dostosowanej pod potrzeby konkretnych odbiorców. Istnieją jednak jednostki w ramach WNHIP, które wyróżniają się poprzez podejmowane działania w kontaktach sformalizowanych z interesariuszami, aby zbudować swoją ofertę edukacyjną.

Większość działań angażujących interesariuszy zewnętrznych ma postać rozbudowanych nieformalnych kontaktów. Z działań sformalizowanych wykorzystuje się tylko ankietę, jako narzędzie kontaktu oraz opinie w Dziennikach Praktyk studenckich. Stan ten w obrębie Wydziału prezentuje różny poziom zaangażowania. Na przykład w Katedrze Muzykologii stosuje się ankietę dla pracodawców, co pozwala im w pełni zaopiniować i ocenić efekty kształcenia zatrudnianych absolwentów kierunku Muzykologia. Prekursorem działań w sformalizowanych kontaktach jest Instytut Pedagogiki. Stwierdza się jednak brak udziału przedstawicieli interesariuszy, głównie zewnętrznych (pracodawców) w pracach Rad Instytutów, Komisji Jakości i RW. W obrębie Instytutu Psychologii od ubiegłego roku istnieje Rada Konsultacyjna. Z uwagi na krótki okres działalności nie można podejmować się oceny jej działań. Natomiast przy Instytucie Pedagogiki funkcjonuje Zespół ds. Monitorowania Rynku Pracy i oczekiwań pracodawców w zakresie kształcenia pedagogicznego. Są to bardzo cenne inicjatywy podjęte w ramach WNHIP. Organizowane są otwarte spotkania „Psychologia i co dalej”, które mają na celu prezentację studentom możliwości i perspektyw zawodowych. Mogą stać się one podpowiedzią dla innych jednostek wydziałowych. Zapowiadane jest na maj 2013 r. seminarium „Humanisci na rynku pracy”, które ma szansę stać się początkiem szerszej dyskusji nad wizją humanistyki w zmieniającym się otoczeniu społecznym. Wszystkie jednostki wykazują rozwiniętą współpracę z interesariuszami na poziomie realizacji obowiązkowych praktyk zawodowych oraz wolontariatu (dotyczy to również studiów podyplomowych, gdzie realizowane są praktyki).

Tabela nr 1 Liczba osób kształcących się w Uczelni i ocenianej jednostce

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich		Liczba słuchaczy studiów podyplomowych	
	Uczelni	jednostki	uczelni	jednostki	uczelni	jednostki
studia stacjonarne	19523	3186	1358	274		
Studia niestacjonarne	9034	2175	172	20		
RAZEM:	28557	5361	1530	294	2103	220

Załącznik nr 3 Informacja o kierunkach studiów prowadzonych w jednostce oraz wynikach dotychczasowych ocen jakości kształcenia [załączony pod koniec Raportu]

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego² znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

1) Wydział posiada strategię, która jest w zakresie treści zgodna ze strategią Uniwersytetu Wrocławskiego, jednakże sformułowanie jej celów strategicznych i operacyjnych, kalendarz oraz zakres odpowiedzialności za ich realizację budzą wątpliwości.

2) Na wizytowanej uczelni opracowano koncepcje kształcenia zgodnie z dyscyplinami naukowymi i kierunkami studiów jakie prowadzi jednostka. Koncepcje kształcenia ze względu na specyfikę różnych dyscyplin opracowano w poszczególnych instytutach Wydziału. Ze względu na ogólność strategii Jednostki trudno znaleźć jej elementy w koncepcjach kształcenia poszczególnych rodzajów studiów. Najwyraźniej odzwierciedla się w nich humanistyczna misja Uczelni z jej uniwersyteckim charakterem oraz dążenie do działań pro jakościowych. Uczelnia opracowała koncepcje kształcenia zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji opracowując poprawnie efekty kształcenia dla wszystkich kierunków i typów studiów. Wątpliwości merytoryczne budzi koncepcja kształcenia dla kierunku pedagogika. Jednostka przyjęła profil praktyczny dla tego kierunku zarówno na pierwszym jak i drugim stopniu studiów. Nie skutkuje to jednak spełnieniem wymogów o odbywaniu zajęć w warunkach umożliwiających wykonywanie odpowiednich czynności zawodowych. Ponadto na tym kierunku realizowana jest specjalność z dyscypliny pedagogiki specjalnej („Edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością intelektualną”), do której Uczelnia nie posiada uprawnień. Jako nieprawidłowa oceniono również koncepcję kształcenia dla niestacjonarnych studiów doktoranckich nauk humanistycznych.

3) Wydział w znikomym stopniu identyfikuje swoją rolę i pozycję na rynku edukacyjnym. Strategia Wydziału w marginalnym stopniu określa możliwości wykorzystania potencjału naukowego i dydaktycznego do celów doskonalenia jakości kształcenia.

4) Rola interesariuszy wewnętrznych w kształtowanie oferty edukacyjnej ograniczona jest do wypełnienia wymogów formalnych. Interesariusze zewnętrzni obecni są w funkcjonowaniu wydziału w sposób marginalny. Wydział zdecydowanie nie wykorzystuje posiadanych możliwości oraz potencjału w tym zakresie.

Zalecenia

- Wraz z przyjęciem przez Uniwersytet Wrocławski nowej strategii rozwoju należy ponownie sformułować strategię rozwoju Wydziału z właściwą hierarchia celów operacyjnych i strategicznych, przypisaniem dat i osób odpowiedzialnych za ich realizację;
- Należy zmienić profil studiów na kierunku „pedagogika” na ogólnoakademicki lub dostosować program tego kierunku do deklarowanego profilu praktycznego. Należy uporządkować terminologię i opis oraz program specjalności „Edukacja i

²według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie.

rehabilitacja osób z niepełnosprawnością intelektualną” zgodnie z zastrzeżeniami wymienionymi powyżej;

- **Należy przeprowadzić i wykorzystać do budowy strategii Wydziału kompetentne badania pozycji Wydziału na rynku edukacyjnym z właściwym wykorzystaniem potencjału dydaktycznego Jednostki;**
- **Zdecydowanie należy podnieść stopień uczestnictwa interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w pracach nad strategią i nadać tej współpracy postać możliwie sformalizowaną.**

2. Skuteczność stosowanego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 1) Struktura podejmowania decyzji w zarządzaniu jakością jest przejrzysta i zapewnia udział pracowników, studentów, doktorantów, słuchaczy oraz interesariuszy zewnętrznych w podejmowaniu istotnych decyzji dotyczących jakości kształcenia;

Pierwsze sformalizowane działania mające na celu organizację systemu zapewniania jakości w skali Uczelni zostały wyrażone Uchwałą Nr 59/2000 Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 28 czerwca 2000 r. w sprawie wprowadzenia Uczelnianego Systemu Ewaluacji i Stymulacji Jakości Kształcenia. Jednakże w toku przeprowadzonych rozmów oraz analizy dokumentów nie stwierdzono obecności systemowych działań ewaluacyjnych lub doskonalących jakość kształcenia innych niż ankietyzacja studentów oraz hospitacje zajęć dydaktycznych. Większość działań związanych z organizacją systemu rozpoczęto w roku 2011 na podstawie Uchwały Nr 109/2011 Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 30 listopada 2011 r. w sprawie utworzenia w Uniwersytecie Wrocławskim Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Określono tym samym podstawowe cele oraz zakres działania systemu.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia na Wydziale Nauk Historycznych i Pedagogicznych znajduje się z bardzo wczesnym stadium planowania. Do stycznia 2013 roku Wydział nie podejmował działań zmierzających do opracowania i wdrożenia kompleksowego wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Wszystkie wewnętrzne regulacje prawne tym zakresie zostały opracowane bezpośrednio przed wizytacją PKA, tj. 16 stycznia 2013 r. Należy jednak odnotować, iż w Instytucie Pedagogiki prowadzono od 2010 roku prace mające na celu opracowanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Jednakże poszczególne procedury systemu zawierają stwierdzenia bardzo ogólnikowe, przez co niemal niemożliwe do wdrożenia. Zdecydowana większość procedur za punkt odniesienia stawia sobie wytyczne lub publikacje Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, co jest o tyle niezrozumiałe, iż dotyczy obszarów zwyczajowo nieregulowanych przez akty prawne wyższego rzędu np. jakości obsługi studentów czy oferty pozadydaktycznej. Fakt podjęcia próby opracowania kompleksowego systemu oceny i zapewniania jakości kształcenia należy ocenić jednoznacznie pozytywnie, tym bardziej że w skali Wydziału jest to działanie odosobnione. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, iż ciężar odpowiedzialności za opracowanie i wdrożenie systemu spoczywa w pierwszej kolejności na Uczelni oraz Wydziale, w dalszej zaś na mniejszych jednostkach organizacyjnych, które mogą nie dysponować odpowiednimi zasobami oraz wiedzą konieczną do skutecznego podjęcia takich działań. Działania Uczelni, a w szczególności Wydziału, w zakresie wdrażania wewnętrznego systemu zapewniania jakości uznać należy za dalece niewystarczające, nawet pomimo długiego okresu obowiązywania jasnych przepisów prawa w tym zakresie tj. Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia (...).

Wydział nie posiada jasnej sprecyzowanej i systemowej polityki zapewniania jakości. Większość działań w tym zakresie ma charakter doraźny oraz jest podejmowana głównie w obrębie jednostek organizacyjnych wchodzących w skład Wydziału, tj. instytutów i katedr. Cele działań podejmowanych na poziomie Wydziału nie są ani jasno sprecyzowane ani nawet identyfikowalne przez członków poszczególnych organów. Należy przy tym podkreślić, iż sytuacja obecna ma swoje przyczyny również w niedostatkach rozwiązań na poziomie uczelnianym. Regulacje centralne określają jedynie ogólne cele wewnętrznego systemu, nie precyzując mechanizmów, procedur czy chociażby strategii wdrażania systemu. Jednakże jak

dotąd nie dokonano na poziomie uczelni sformalizowania nawet podstawowych działań lub procedur w zakresie systemowego zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia.

Konsekwencją braku rozwiązań uczelnianych i wydziałowych jest mało przejrzysta struktura decyzyjna w ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości. Dokumenty konstytuujące system, jak również relacje członków poszczególnych organów go tworzących na poziomie Wydziału, nie wskazują na obecność jasnych uregulowań zakresu ich kompetencji, zadań, celów oraz odpowiedzialności. Kluczowym problemem procesu wdrażania systemu na poziomie Wydziału jest jednak brak jasno identyfikowalnej wizji sposobu funkcjonowania systemu oraz koncepcji strategii jego wdrożenia. Skutkuje to niskim poziomem koordynacji działań podejmowanych w ramach poszczególnych jednostek organizacyjnych Wydziału.

W ramach Wydziału powołano dwa zasadnicze organy tworzące system – Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia oraz Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia. Ich zadania określone są w odpowiednim zarządzeniu Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego, brak jest jednak informacji, regulacji, jak również nieformalnej koncepcji wzajemnych relacji obu zespołów, jak również wzajemnego wykorzystania efektów własnej pracy. Wskazują na to również zadania określone w harmonogramach prac poszczególnych zespołów. Należy przy tym zwrócić uwagę, iż harmonogramy pracy określone są w sposób bardzo ogólnikowy, stanowiąc proste przekształcenie zadań sformułowanych w Zarządzeniu Nr 5/2012 Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 23 stycznia 2012 r. w sprawie określenia szczegółowych zadań Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz wydziałowych zespołów ds. jakości kształcenia i ds. oceny jakości kształcenia. Dotychczas nie dokonano operacjonalizacji poszczególnych zadań, w szczególności sprecyzowania celów, oczekiwanych efektów, narzędzi oraz metod ich realizacji.

Przedstawiciele interesariuszy wewnętrznych są włączeni w dość ograniczonym stopniu w prace organów systemu. Przedstawiciele studentów i doktorantów wchodzi w skład obu wydziałowych zespołów, natomiast nie wchodzi w skład analogicznych ciał w instytutach i katedrach. Przedstawiciele administracji nie wchodzi w skład żadnego z ww. ciał. Struktura decyzyjna w obszarze zarządzania jakością na Wydziale Nauk Historycznych i Pedagogicznych jest bardzo zawiła i w znacznej części mało przejrzysta dla przeciętnego studenta i dla samorządu studentów. Osobami najbardziej zorientowanymi w strukturach wydziałowych są starości (roku, kierunku, wydziału) oraz studenci członkowie poszczególnych Zespołów Instytutowych (nie zawsze współpracujący z przedstawicielami studentów). System zapewniania jakości kształcenia jest nieprzejrzysty dla studentów. Studenci nie znają kompetencji oraz zasad funkcjonowania niektórych organów Kolegialnych/Komisji Wydziałowych i Uczelnianych. Niedoinformowanie studentów jest widoczne np. poprzez stwierdzenie o zgłaszaniu ewentualnych problemów (niezależnie od ich rodzaju) bezpośrednio do Dyrektora Instytutu. Ogromny problem sprawiło studentom wskazanie odpowiedzialności i kompetencji organów studenckich tj. wskazanie za jakie działania odpowiedzialny jest samorząd studencki, starości lat/grup czy też osoby nie będące w samorządzie a będące członkami np. Rad Naukowych Instytutów. Taki stan znacznie utrudnia studentom funkcjonowanie w Jednostce, czasem wręcz uniemożliwiając szybkie rozwiązanie problemów. Należy niezwłocznie ujednoclić i określić kompetencje studentów włączonych w procesy związane z działaniem systemu Wydziałowego.

Udział studentów w gremiach związanych z Jakością Kształcenia nie jest na Wydziale przestrzegany. Studenci są członkami Wydziałowych Komisji ds. Jakości oraz Oceny Kształcenia, jednak brak przedstawicieli studenckich w niektórych Radach Instytutów

odpowiedzialnych np. za tworzenie i akceptowanie programów i planów studiów (między innymi w Radzie Naukowej Instytutu Archeologii, Radzie Instytutu Historycznego, pomimo 51 osobowego składu). Poza Instytutem Pedagogiki studenci nie są również członkami większości Instytutowych Zespołów ds. Oceny i Jakości Kształcenia. W konsekwencji zmiany w programach studiów nie są konsultowane ze studentami. Możliwość wpływu na proponowane programy/plany studiów studenci mają głównie w ramach głosowania na Radach Naukowych Instytutów/Katedr oraz Radzie Wydziału. Należałoby niezwłocznie włączyć studentów w prace wszystkich Rad Naukowych Instytutów/Katedr oraz Instytutowych/Katedrowych Zespołów ds. Jakości Kształcenia i Oceny Jakości Kształcenia w ramach wszystkich Instytutów i Katedr.

Dotychczasowy skład Wydziałowego Samorządu Studentów bardzo rzadko bywał obecny na zebraniach Rad Wydziału. Nowo-wybrani przedstawiciele Samorządu zamierzają zmienić ten stan rzeczy i zaktywizować się w celu powiększenia wpływu studentów na jakość kształcenia. Studenci, nie uczestniczący w pracach organów kolegialnych Jednostki, nie dostrzegają swojej roli w systemie zapewniania jakości kształcenia Wydziału. Studenci uczestniczący w posiedzeniach Zespołów Instytutowych, w tym także starości, nie zostali wydelegowani przez gremia Samorządowe, tylko przeważnie poprzez studentów z grupy/roku, przez co nie utrzymują kontaktu z Samorządem Studentów w obrebie aktualnej działalności. Studenci uczestniczący w pracach organów ds. jakości kształcenia do tej pory nie kontaktowali się z innymi Zespołami Uczelni, oraz nie przedstawiali swoich inicjatyw. Przydatnym elementem, usprawniającym działanie Komisji i Zespołów byłoby przeprowadzanie szkoleń dotyczących zakresu obowiązków i zadań członków ww. gremiów.

Funkcję pełnioną w Zespołach studenci określają jako doradczą. Przy czym widoczne jest podejmowanie niewielu inicjatyw mających na celu zmianę bądź usprawnienie funkcjonującego na Wydziale Systemu. Zdaniem studentów uczestniczących w pracach Zespołów ds. Jakości Kształcenia oraz Radzie Wydziału, zgłaszane przez nich postulaty są przeważnie brane pod uwagę na zebraniach ww. organów. Pozytywnie należy ocenić zasięganie opinii studentów (podczas niektórych zajęć i nieformalnych rozmów) oraz samorządu studentów (zwłaszcza przez Władze Wydziału) w sposób niesformalizowany np. poprzez konsultacje ze studenckimi członkami zespołów/komisji Wydziałowych przy tworzeniu misji i strategii WNHIP.

W Jednostce istnieją formalne podstawy udziału doktorantów w procesach zapewniania jakości kształcenia - mają oni swoich przedstawicieli w organach kolegialnych Uczelni i Wydziału (Senat, Rada Wydziału), a ponadto są uwzględnieni w strukturze wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zarówno na szczeblu uczelnianym i wydziałowym. Na WNHIP doktoranci mają swoich przedstawicieli w Wydziałowym Zespole ds. Jakości Kształcenia i Wydziałowym Zespole ds. Oceny Jakości Kształcenia. Zauważyć trzeba, że funkcjonuje jednak więcej ciał kolegialnych, w pracach których doktoranci mogliby brać udział. Wewnątrzuczelniane regulacje prawne pozostawiają pewną dowolność w powoływaniu przedstawicieli studentów i doktorantów w skład organów wydziałowych (Statut UWr, § 40; Uchwała Nr 109/2011 Senatu UWr z dn. 30.11.2011 r., §8). Doktoranci uczestniczą w posiedzeniach tylko części Rad Instytutów, a także nie są uwzględnieni w składach zespołów ds. jakości kształcenia oraz zespołów ds. oceny jakości kształcenia na szczeblu Instytutów. Ze względu na kompetencje Rad Instytutów (Statut UWr, § 41, m. in. opiniodawcze i doradcze w zakresie inicjowania i opiniowania zmian planu studiów i

programów kształcenia) ważne byłoby zapewnienie pełnego udziału doktorantów w pracach tychże ciał kolegialnych w poszczególnych jednostkach. Z rozmów z doktorantami wynika, że w różnym stopniu są włączani w działania projakościowe prowadzone w poszczególnych Instytutach, chociaż udział ten nie zawsze jest sformalizowany (wyraźnie dobre praktyki dotyczą Instytutu Pedagogiki). Doktoranci dostrzegają potrzebę pełniejszego włączenia ich w proces decyzyjny i działania w zakresie zapewniania jakości kształcenia na szczeblu Instytutów i wyrazili gotowość do zaangażowania się w obszarze działań projakościowych w poszczególnych jednostkach.

Wydział nie włącza przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych w procesy zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż w trakcie spotkania z przedstawicielami pracodawców deklarowali oni powszechną chęć włączenia się w tego typu prace.

- 2) *wewnętrzne procedury zapewnienia jakości kształcenia mają charakter kompleksowy, przeciwdziałają powstawaniu zjawisk patologicznych i zapewniają weryfikację i ocenę efektywności wszystkich czynników wpływających na jakość kształcenia, a w szczególności umożliwiają:*
 - a) *ocenę stopnia realizacji efektów kształcenia, zdefiniowanych dla prowadzonych przez jednostkę studiów,*

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia nie przewiduje procedury oceny stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia. Brak jest również planów mających na celu opracowanie takiej procedury. Regulamin oraz harmonogram pracy Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia przewiduje co prawda dokonywanie corocznej oceny efektów kształcenia, jednakże brak jest informacji na temat planowanych w tym zakresie działań, szczegółowych procedur, narzędzi, metod, jak również celu prowadzenia takiego badania oraz spodziewanych jego efektów.

Funkcjonujący w Jednostce System nie umożliwia studentom kompleksowej oceny jakości kształcenia. Przepisy wewnętrzne Uczelni nakładają obowiązek badania opinii studenckiej poprzez przeprowadzaną ankietę dotyczącą oceny zajęć i nauczycieli akademickich i uwzględniania jej przy okresowej ocenie prowadzących zajęcia. Ocena efektów kształcenia przez studentów jest niepełna, z uwagi na przeprowadzanie jej przez przedstawicieli studentów tylko w ramach głosowań dokonywanych na Radach Naukowych Instytutów/Katedr. W jednostce brak możliwości dokonywania oceny efektów kształcenia przez studentów w ramach wszystkich kierunków prowadzonych na Wydziale. WNHIP do tej pory nie przeprowadzał analizy działań korygujących i naprawczych systemu jednak deklaruje ich przyszłe wdrożenie, w dokumentach normujących jego działanie nie znaleziono informacji na temat mechanizmów włączających w te procedury studentów.

Jednostka nie posiada sprawnie funkcjonującego systemu związanego z weryfikacją i zapobieganiem zjawiskom patologicznym. Studenci swoje uwagi przekazują poprzez kontakt ze Starostami, Władzami Instytutów lub rzadziej z Opiekunami Roku. Studenci potrafili wskazać sytuacje konfliktowe rozwiązane na Wydziale (przeważnie przez Dyrektorów Instytutów). Wyeliminowaniem występujących zjawisk patologicznych zajmuje się przeważnie Dyrektor Instytutu. Studenci nie potrafili określić jednoznacznej ścieżki postępowania w przypadku wystąpienia sytuacji konfliktowych, nie mają uwag do aktualnego sposobu rozwiązywania konfliktów. Z dokonanej analizy wynika, że dotychczas stosowana

ścieżka postępowania nie została sformalizowana jednak w odczuciu studentów przynosi pozytywne efekty, aczkolwiek nie pociąga za sobą działań zapobiegających ich ponownemu wystąpieniu.

- b) udział pracodawców i innych przedstawicieli rynku pracy w określaniu i ocenie efektów kształcenia,

Udział pracodawców w kształtowaniu zakładanych oraz ocenie osiągniętych efektów kształcenia określić można jako znikomy. Należy jednak podkreślić, iż istnieją w tym zakresie również dobre praktyki, na poziomie niektórych jednostek organizacyjnych Wydziału. Przedstawiciele pracodawców w trakcie spotkania podkreślali np. naturalne silne związki z praktyką pracowników Katedry Muzykologii. Jednocześnie powszechnie jest wśród pracodawców przekonanie oraz wola aktywnego włączenia się w kształtowanie programów kształcenia. Brak jest natomiast skoordynowanego działania w tym zakresie na poziomie Wydziału. Władze Wydziału planują przeprowadzenie badania ankietowego skierowanego do pracodawców, mającego na celu badanie ich potrzeb. Jednakże na czas wizytacji żadne założenia metodologiczne nie były opracowane, wobec czego sposób, forma oraz zakres badania nie są znane. Odpowiedzialny za to działanie Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia również nie potrafił udzielić informacji na temat planowanego badania, wskazując, iż prace nad nim nie zostały jeszcze podjęte. Równocześnie przedstawiciele pracodawców pytani o tę formę badania potrzeb rynku pracy wskazali, iż jest ona dalece niewystarczająca. Wskazana zatem jest dokonanie rewizji planów przeprowadzenia badania ilościowego, jako nieadekwatnego do celów które ma ono realizować.

Jednostki organizacyjne Wydziału wskazują w Raporcie Samooceny na znaczny udział przedstawicieli pracodawców i innych przedstawicieli rynku pracy w określaniu i ocenie efektów kształcenia (por. Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia. Harmonogram prac w roku akademickim 2012/2013, s. 36-37). Dotyczyć to ma oceny programów studiów, oceny efektów kształcenia, oceny metod i narzędzi kształcenia, oceny i doboru form zajęć, oceny kontaktu nauczycieli akademickich ze studentami (Wydziałowy Zespół..., poz. 5 s. 37) w odniesieniu zarówno już istniejących kierunków i specjalności, jak i również nowo powoływanych. Do opiniowania w procesie modyfikowania programów i powoływania nowych (poz. 7. s.37) dopuszcza się, niestety, tylko studentów i doktorantów, z pominięciem grupy pracodawców. W większości przypadków pracodawcy mają możliwość oceny efektów kształcenia jedynie w odniesieniu do praktyk zawodowych poprzez wyrażenie opinii o ich realizacji i przebiegu wraz z oceną postawy studenta - praktykanta. Problemem (zbyt słabo realizowanym przez wszystkie środowiska akademickie) jest zestandaryzowana postać opinii uzyskiwanych od pracodawców. To w znacznym stopniu ogranicza możliwość wykorzystywania informacji tam zawartych do budowania oferty edukacyjnej i jakości kształcenia. Środowisko studenckie (w tym również WNHiP) zauważa i sygnalizuje brak możliwości wyróżnienia się na rynku pracy przez studenta - praktykanta, gdyż większość pracodawców zalicza blok praktyk bez względu na zaangażowanie studenta na ocenę bardzo dobrą.

Obecność interesariuszy zewnętrznych jest bardzo ograniczona w tym procesie. Są oni wykorzystywani głównie w charakterze opiniodawców przebiegu praktyk zawodowych i wolontariatu, respondentów odpowiadających na ankietę i absolwentów. Brak ich w ciałach decyzyjnych, jako grupy doradczej – opiniującej decyzje odnoszące się do jakości kształcenia.

Nie uwzględniono w strukturach Wydziału słuchaczy studiów podyplomowych (występujących tu w roli interesariuszy wewnętrznych), z wyjątkiem tych, z którymi prowadzono badanie ankietowe.

Część pracodawców, obecnych na spotkaniu z PKA, potwierdzała możliwość wyrażania swojej opinii na temat określania efektów kształcenia na drodze nieformalnych kontaktów w trakcie kontaktów eksperckich, zajęć praktycznych prowadzonych w ramach praktyk na terenie firm, ośrodków i placówek oświatowych. Potwierdzeniem dobrego przygotowania absolwentów jest przeprowadzony w roku 2008 ranking organizowany przez pracodawców zatrudniających absolwentów psychologii WNHPUWr, gdzie Instytut Psychologii uplasował się na trzecim miejscu.

.....
c) monitorowanie losów absolwentów w celu oceny efektów kształcenia na rynku pracy,

Uczelniane regulacje dotyczące wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia delegują obowiązek prowadzenia badań losów zawodowych absolwentów na wydziałowe zespoły ds. oceny jakości kształcenia. W ocenianej Jednostce, dotychczas, nie podjęto działań w tym zakresie. W Uniwersytecie Wrocławskim przeprowadzono w 2012 roku badanie ogólnego zadowolenia ze studiów wśród studentów ostatniego roku studiów. Badanie to, stanowić może niewątpliwie cenne źródło informacji, jednakże z uwagi na charakterystykę badanej populacji – osób nie posiadających doświadczenia na rynku pracy, nie może dostarczyć oczekiwanych danych do celów doskonalenia programów kształcenia. Badanie to nie spełnia również wymagań określonych w art. 13a Ustawy.

Monitorowanie losów absolwentów Zarządzeniem Rektora zostało powierzone Wydziałowym Zespołom ds. Jakości Kształcenia, a te z kolei zadanie to przekazały Instytutom. Przewodzącym Instytutem, wypracowującym wzorce monitorowania losów absolwentów na akredytowanym Wydziale, jest Instytut Pedagogiki, który powołał Komisję ds. Monitorowania Losów Absolwentów. Regulamin funkcjonowania Zespołu ds. Monitorowania Losów Absolwentów w Instytucie Pedagogiki UWr szczegółowo określa skład Zespołu, w który wchodzi koordynatorzy poszczególnych specjalności, informatyk i kierownik Zespołu; zakresy odpowiedzialności i zadań, etapy wdrażania systemu oraz zasady funkcjonowania systemu, terminy realizacji poszczególnych zadań. Zadaniem Komisji było przygotowanie i opracowanie ankiety kierowanej do absolwentów. Badanie ma charakter poufny i odbywa się drogą elektroniczną, pocztową za pośrednictwem strony internetowej Instytutu w terminach odpowiadających wymaganiom Ustawy (6 miesięcy od ukończenia studiów, 3 lata i 5 lat po ukończeniu studiów. Ankieta dostępna na stronie: www.pedagogika.uni.wroc.pl.

Dodatkowym wsparciem w badaniu losów absolwentów są kluby i stowarzyszenia absolwentów, podobnie jak ma to miejsce w przypadku Instytutu Pedagogiki – reaktywacja Klubu Absolwenta. Ta ostatnia kwestia była również przedmiotem dyskusji na spotkaniu absolwentów, gdzie podobne działania uzyskały bardzo szeroką akceptację absolwentów przybyłych na spotkanie z przedstawicielami PKA. Działania przynoszące orientację co do stopnia zatrudnienia absolwentów danego kierunku i specjalności polegają na nieformalnych kontaktach środowiska akademickiego z licznymi placówkami, ogólnopolskimi towarzystwami naukowymi, instytucjami zatrudniającymi bezpośrednio absolwentów, współpracujących głównie na płaszczyźnie praktyk z Instytutami. Inaczej jeszcze rzecz przedstawia się w takich Instytutach, jak Archeologicznym, Historii Sztuki czy katedrze Muzykologii, z uwagi na liczbę studentów/absolwentów wynikającą ze specyfiki studiów. Nie

stwierdza się jednak na Wydziale powszechnie przyjętego, ujednoliconego systemu monitorowania losów absolwentów, aczkolwiek istnieje wzorzec do jego rozpowszechnienia. Instytuty, jeśli podejmują podobne działania zmierzające do monitorowania losów absolwentów, wykazują dużo swobody i indywidualnego podejścia w działaniu, co znacznie może ograniczać wagę pozyskanego w ten sposób materiału informacyjnego. Powstające bazy danych będą miały charakter rozproszony (dla kierunków/specjalności), ale nie można wykluczyć, że pokażą w znacznym stopniu stan i kierunek rozwoju Instytutów. Ocena tego będzie możliwa dopiero po zakończeniu pełnego cyklu monitorowania przynajmniej jednego rocznika absolwentów. Z działań bezpośrednich monitorowania losów absolwentów zostało wyłączone BK, a jedynie zostało zobowiązane do współpracy z Wydziałowymi Komisjami ds. Jakości.

.....

d) monitorowanie i okresowe przeglądy programów kształcenia,

Wdrażany na Wydziale wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia nie przewiduje formalnej procedury systemowego rozwiązania w zakresie przeglądów programów kształcenia. Przeglądy takie są jednak dokonywane regularnie, przez odpowiednie organy poszczególnych jednostek organizacyjnych Wydziału, co wynika z obowiązujących przepisów prawa. Również Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia w przyjętym przez siebie harmonogramie prac przewiduje dokonywanie semestralnej oceny programów kształcenia. Ocena ta ma dotyczyć jedynie formalnej zgodności programów kształcenia z obowiązującymi przepisami w zakresie Krajowych Ram Kwalifikacji.

Z rozmów z doktorantami wynika, że zmiany wprowadzane w programach kształcenia na studiach trzeciego stopnia są opiniowane przez wydziałowy samorząd doktorantów oraz przedstawiciele doktorantów w Radzie Wydziału. Liczne uwagi do programów studiów zgłaszane przez doktorantów w czasie spotkania z Zespołem Oceniającym wskazują na niską efektywność dotychczasowego zasięgania opinii doktorantów na temat programów. Udział doktorantów w procesie tworzenia nowych programów kształcenia oraz weryfikacji i aktualizacji dotychczas realizowanych powinien zostać zapewniony na zasadzie bieżącej współpracy w ramach działań ciał kolegialnych na szczeblu Instytutów oraz wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia. System zapewniania jakości przewiduje ponadto badanie opinii doktorantów w procesie ankietyzacji w celu uzyskania informacji między innymi o programach kształcenia (Uchwała Nr 109/2011Senatu UW r. z dn. 30.11.2011 r., § 5), co dotychczas nie jest realizowane.

e) ocenę zasad oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy oraz weryfikację efektów ich kształcenia,

Harmonogram pracy Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia przewiduje podjęcie w roku akademickim 2012/13 kilku działań mających na celu ocenę zasad oceniania studentów. Przewidziano m.in. ocenę sposobu przeprowadzania egzaminów dyplomowych, monitorowanie rzetelności oceny prac dyplomowych oraz prawidłowości oceniania studentów i doktorantów na podstawie analizy statystycznego rozkładu ocen z wybranych przedmiotów. Zadania te pozostają na razie jedynie w sferze deklaracji. Do czasu przeprowadzania wizytacji

nie podjęto żadnych prac, również o charakterze koncepcyjnym mających na celu opracowanie sposobu postępowania, na bazie którego można byłoby opracować systemową procedurę oceny.

Obecne zasady oceniania doktorantów zawarte są w regulaminie studiów doktoranckich oraz programach kształcenia dla studiów trzeciego stopnia, ponadto każdy z prowadzących zajęcia ustala warunki uzyskania zaliczenia zajęć i podaje je do wiadomości doktorantów na pierwszych zajęciach. Ocena bieżąca związana jest z zaliczaniem przedmiotów z programu studiów doktoranckich, zaś ocena etapowa (w tym przypadku semestralna) postępów w realizacji programu studiów, pracy naukowej oraz dydaktycznej dokonywana przez opiekuna naukowego (promotora) oraz kierownika studiów doktoranckich na podstawie składanych przez doktorantów kart przebiegu studiów. Na podstawie tej oceny kierownik studiów doktoranckich dokonuje zaliczenia kolejnych semestrów i lat studiów. Od oceny i decyzji kierownika studiów doktoranckich doktorant może złożyć odwołanie do Dziekana. Do obowiązków opiekuna naukowego (promotora) oprócz bieżącej oceny osiągniętych efektów kształcenia oraz dokonywania w każdym semestrze oceny postępów w realizacji studiów, należy także informowanie kierownika studiów doktoranckich o postępach pracy swojego podopiecznego, a w przypadku rażących zaniedbań obowiązków przez doktoranta występowanie na piśmie do kierownika studiów doktoranckich w sprawie o skreślenie z listy uczestników studiów doktoranckich. Końcowa ocena efektów kształcenia następuje w toku przewodu doktorskiego. Dodatkowo zajęcia dydaktyczne realizowane jako praktyki zawodowe przez doktorantów są hospitowane na zasadach ogólnych obowiązujących na Wydziale oraz objęte ewaluacją w procesie ankietyzacji. Tak skonstruowany system oceniania doktorantów i weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia pozwala na rzetelną i obiektywną ocenę postępów doktoranta. Priorytetową rolę w zakresie prawidłowej oceny postępów doktorantów w realizacji studiów odgrywają opiekunowie naukowcy (promotorzy) oraz kierownicy studiów doktoranckich, którzy w tym zakresie postępują w sposób określony przez Radę Wydziału (Instytutu). Ponadto w kompetencjach Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia określono monitorowanie prawidłowości oceniania doktorantów między innymi poprzez analizę statystycznego rozkładu ocen z poszczególnych przedmiotów/modułów, jednakże, jak już wspomniano, takiej oceny na razie się nie prowadzi.

Jeśli idzie o ocenę postępów studentów, to zgodnie z Art. 17 ust. 1 *Regulaminu Studiów w Uniwersytecie Wrocławskim* prowadzący zajęcia jest zobowiązany podać studentom w ciągu dwóch tygodni od rozpoczęcia semestru: program przedmiotu, wykaz obowiązującej literatury, formę zaliczania zajęć oraz wymagania pozwalające zdobyć zakładane efekty kształcenia. Studenci deklarują przestrzeganie powyższych procedur. Zasady oceniania studentów są na Wydziale przejrzyste i zrozumiałe dla słuchaczy. Zdaniem studentów system oceny jest zorientowany bardziej na proces uczenia się niż weryfikację efektów. Prowadzący stosują przejrzyste kryteria i sprawiedliwie oceniają prace. Nie zostały przedstawione procedury Wydziałowe umożliwiające zweryfikowanie zasad oceniania studentów. Nie dostrzeżono również sformalizowanych mechanizmów włączających studentów w weryfikację osiągniętych efektów kształcenia – poza deklarowanymi rozmowami Władz Wydziału ze studentami, na niektórych kierunkach studiów.

f) ocenę jakości kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia, w tym także przez studentów, doktorantów i słuchaczy, oraz realizowanej polityki kadrowej,

Działania związane z oceną jakości kadry prowadzącej zajęcia dydaktyczne są stosunkowo najlepiej ugruntowaną praktyką spośród systemowych działań projakościowych. Jednocześnie zadania związane z hospitacjami oraz ankietyzacją zajęć dydaktycznych leżą w zakresie odpowiedzialności poszczególnych jednostek organizacyjnych Wydziału. Nie były one w żaden sposób koordynowane na poziomie Wydziału. Delegowanie obowiązku prowadzenia ankietyzacji oraz hospitacji zajęć dydaktycznych na poziom jednostek organizacyjnych Wydziału spowodowało wypracowanie różnorodnych rozwiązań w ich zakresie, w praktyce uniemożliwiających prowadzenie jednolitej polityki oceny i doskonalenia jakości kadry dydaktycznej w skali Wydziału. Znamienny jest fakt, iż Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia w trakcie spotkania deklaruje brak woli do ujednolicenia lub choćby koordynacji obu procedur, pomimo faktu, iż z merytorycznego punktu widzenia nie ma ku temu przeciwwskazań. Przykładem może być tu kwestia kształtu kwestionariuszy wykorzystywanych do badania opinii studentów na temat zajęć dydaktycznych. Porównanie kwestionariuszy opracowanych w poszczególnych jednostkach wskazuje, iż poza Instytutem Historii, żaden z nich nie zawiera pytań szczególnych, odpowiadających specyfice danej jednostki. Brak systemowego podejścia do procesu ankietyzacji skutkuje różnymi praktykami w zakresie opracowania wyników ankiet. W większości jednostek opracowuje się statystycznie uzyskane dane ilościowe. Jednakże w jednej z jednostek organizacyjnych Wydziału, dokonuje się jedynie bardzo ogólnikowego opisu o charakterze jakościowym, którego metodologia jest bardzo wątpliwa w kontekście ilościowego rodzaju danych wejściowych.

Władze Wydziału, jak również żaden z wydziałowych organów systemu, nie koordynują również działalności poszczególnych jednostek organizacyjnych w zakresie hospitacji zajęć dydaktycznych, w związku z czym sposób oraz częstotliwość dokonywania hospitacji również różnią się z zależności od jednostki. Zdecydowana większość protokołów hospitacyjnych zawierają bardzo ubogie, zdawkowe uzasadnienia poszczególnych ocen, w związku z czym nie mogą one służyć jako informacja doskonaląca jakość pracy hospitowanych nauczycieli. Znamiennym jest fakt, iż w dokumentacji hospitacji zajęć dydaktycznych, odnotowano fakt istnienia protokołów, których analiza może nasuwać wątpliwości co do rzetelności sposobu przeprowadzania hospitacji. Władze Wydziału, jak również żaden z wydziałowych organów systemu, nie były świadome istnienia takiej dokumentacji.

Władze Wydziału deklarują regularne, odbywające się co semestr badanie kadry dydaktycznej. Ocenie podlegają wszyscy prowadzący zajęcia w danym semestrze. Występującym dotychczas problemem wpływającym na brak syntetycznego systemu było istnienie różnych kwestionariuszy ankietowych dla poszczególnych Instytutów/Katedr. Dodatkowo częstotliwość przeprowadzenia ankiety zależna była od kierunku studiów, przez co ankietę w Instytucie Psychologii przeprowadzano co semestr, natomiast w Instytucie Pedagogiki co dwa semestry (na koniec roku akademickiego). Sytuacja taka uwidaczniała brak spójności systemu działającego w ramach Wydziału i wprowadzała ogólny chaos procesów funkcjonujących ramach WNIHiP. Zgodnie z *Uchwałą Rady Wydziału nr 25/2013 z dnia 16 stycznia 2013 roku*, ujednolicono wzór ankiety dla wszystkich Instytutów. Dzięki dokonany zmianom w procesie ankietyzacji, zwiększona zostanie transparentność kryteriów, a działanie zyska kompleksowy charakter. W obecnej – nowej formie badanie ma być prowadzone wyłącznie w wersji elektronicznej. Studenci w spotkaniu z ZO PKA stwierdzili jednak, iż są zwolennikami papierowych ankiet. Uważają, że zmiana formuły

ankietyzacji z papierowej na elektroniczną znacznie zmniejszy ilość wypełnianych ankiet a tym samym spadnie reprezentatywność ocen. Wydział nie potrafił wskazać planowanych metod działań mających zachęcić studentów do wypełniania ankiet elektronicznych. Należy zastanowić się nad zasadnością i efektywnością nowej formy ankietowania studentów.

Obecny kwestionariusz ankiety ewaluacyjnej posiada 6 pytań zamkniętych ocenianych w 5 stopniowej skali. Poważną wadą procesu ankietyzacji, wskazywaną przez studentów jest brak otrzymywania informacji zwrotnej dot. wyników ankiet, jest to niepokojące w procesie kreowania oceny nauczyciela akademickiego, która powinien zapewnić studentom możliwość odniesienia do uzyskanych wyników. Należy uświadomić pracownikom oraz studentom Wydziału istotę ankietyzacji oraz wpływ jej wyników na podnoszenie jakości kształcenia. Studenci nie otrzymują informacji o planowanych działaniach korygujących i naprawczych oraz o dokonanych zmianach wynikających z przeprowadzania ankietyzacji, co przekłada się na spadek zainteresowania wśród studentów taką formą oceny prowadzących. Z przeprowadzonych rozmów ze studentami będącymi członkami zespołów ds. jakości wynika, że również oni nie mieli wglądu do wyników ocen prowadzących mimo, iż głównym celem ww. organów jest poprawa jakości kształcenia, takie działanie utwierdza tylko studentów w przekonaniu o ich niewielkim wpływie na dokonywane zmiany i jakość prowadzonych zajęć. Nie jest przeprowadzana na Wydziale ocena kadry wspierającej proces kształcenia (w tym koordynatorów osób z niepełnosprawnościami, opiekunów roczników oraz praktyk).

Władze deklarują wręczanie nagród dla najlepszych prowadzących podczas Dnia Uniwersytetu Wrocławskiego. Obecnie wyróżnienie jest przyznawane m. in. prowadzącym którzy oceniani są jako osoby wyraźnie podnoszące jakość kształcenia na Uczelni. Według zapewnień Wydziału ostateczna ocena jest sumą wielu składowych, wśród których znacząca jest ocena studentów. Brak jednak procedury normującej sposób punktowania i przyznawania ww. nagród, przez co wyróżnienie może być postrzegane jako uznaniowe. Studenci w większości nie wiedzą o istnieniu ww. nobilitacji, przez co nie traktują powyższego działania jako wpływającego na poprawę jakości kształcenia na Wydziale. Przykładem jest negatywna ocena studentów dotycząca przydzielania nagród w Instytucie Pedagogiki z uwagi na brak oficjalnych informacji na temat wyróżnionych a także informacji dlaczego została przyznana nagroda danemu prowadzącemu. Przyznawanie nagród dla prowadzących jest pozytywnie oceniane przez studentów Instytut Psychologii, który podaje oficjalnie (na stronie internetowej Instytutu), corocznie informację o pracownikach naukowych, a także, co warto podkreślić, studentach oraz absolwentach z Wydziału, którzy otrzymali nagrodę z okazji Dnia Uniwersytetu Wrocławskiego. Nagrody (w Instytucie Psychologii) przyznawane są za działalność naukową, dydaktyczną, bądź organizacyjną. Studenci podkreślili, że nie mają wpływu na decyzje o przyznawaniu nagród. Jednak sposób ich przyznawania w ramach Instytutu Psychologii uważają za przejrzysty. Z punktu widzenia studentów ważne byłoby wypromowanie powyższego konkursu na wszystkich Instytutach/Katedrach oraz określenie przejrzystych i jednolitych kryteriów pozwalających na uzyskanie nagrody, podkreślających wpływ studentów na końcową ocenę.

Zgodnie z *Uchwałą Rady Wydziału nr 24/2013 z dnia 16 stycznia 2013 roku* hospitacjom podlegają: nowo zatrudnieni pracownicy, którzy po raz pierwszy prowadzą zajęcia dydaktyczne; negatywnie ocenieni w ankiecie ewaluacyjnej dydaktycy; a także prowadzący, względem których wpłynęły skargi ze strony studentów. Jak wynika jednak z opinii studentów proces hospitacji jest praktycznie niezauważalny. Jest to kolejny element, zaniżający ocenę studentów na temat Wydziałowych działań podnoszących jakości kształcenia. Władze deklarują również, że zdarzają się sytuacje gdy prowadzący zostaje odsunięty od zajęć z uwagi na liczne wnioski płynące ze strony studentów oraz innych

prowadzących. Studenci podczas spotkania z ZO PKA przyznali, że słyszeli o tego typu sytuacjach jednak mimo to wyrazili opinię, że nie są przekonani o wpływie ankiet i ich opinii na decyzje związane ze zmianą kadry prowadzącej zajęcia na Wydziale.

Wewnętrzne regulacje prawne przewidują badanie opinii doktorantów w procesie ankietyzacji w celu uzyskania informacji między innymi o prowadzonych zajęciach dydaktycznych i jakości obsługi administracyjnej (Statut UWr, § 112; Uchwała Nr 109/2011 Senatu UWr z dn. 30.11.2011 r.). Wspomniane badania, które pośrednio dostarczają informacji o jakości kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia, na studiach doktoranckich nie są systemowo przeprowadzane. W styczniu b. r. Rada Wydziału WNHIP UWr zatwierdziła procedurę i arkusz ewaluacji zajęć dydaktycznych na WNHIP UWr. Zespołowi Oceniającemu został przedstawiony do wglądu kwestionariusz oceny zajęć dydaktycznych dla doktorantów, który jest analogiczny do kwestionariusza wykorzystywanego w badaniu opinii studentów. Zawiera on 6 pytań odnoszących się głównie do postawy nauczyciela akademickiego. W kwestionariuszu brakuje konkretniejszych pytań o jakość kształcenia, a ponadto nie przewidziano miejsca na własny komentarz, który zapewnia studentowi/doktorantowi możliwość ogólnej oceny oraz przedstawienia uwag w formie opisowej. Kwestionariusz ankiety, jako narzędzie nadzoru nad procesem dydaktycznym, jest na pewnym poziomie ogólności. Podsumowując: podczas spotkań z Zespołem Oceniającym doktoranci wysoko ocenili kwalifikacje nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na studiach doktoranckich, jednak część doktorantów wyraziła swoje indywidualne odczucia, że „niektórzy pracownicy już dawno przestali być rozliczani ze swojej pracy”. Procesem ankietyzacji oraz hospitacjami objęte są zajęcia prowadzone przez doktorantów. Wyniki ankiet studenckich i hospitacje zajęć dydaktycznych prowadzonych przez doktorantów są podstawą do rozmów przeprowadzanych przez opiekunów naukowych (promotorów), kierowników zakładów oraz Dyrekcję Instytutu z doktorantami, koncentrujących się na zakresie przygotowania merytorycznego i metodycznego doktorantów prowadzących dydaktykę. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym członkowie Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia wskazali na skuteczność przeprowadzanych hospitacji, które w pojedynczych przypadkach spowodowały odsunięcie doktorantów od prowadzenia określonych zajęć dydaktycznych.

g) ocenę poziomu naukowego jednostki,

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia wdrażany na Wydziale nie przewiduje odrębnej procedury oceny działalności naukowej Wydziału lub jego jednostek organizacyjnych. Wydział poddaje się zewnętrznej procedurze oceny parametrycznej jednostek naukowych, dokonywanej cyklicznie przez organa Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

h) ocenę zasobów materialnych, w tym infrastrukturę dydaktyczną i naukową, a także środki wsparcia dla studentów,

Procedury wewnętrznego systemu zapewniania jakości nie przewidują dokonywania oceny zasobów materialnych Wydziału, w szczególności jej zgodności z potrzebami naukowymi i dydaktycznymi. Nie prowadzi się również systemowej ewaluacji stosowanych środków oraz wsparcia dla studentów. Doktoranci mają możliwość włączenia się w ocenę zasobów materialnych Wydziału, a także ocenę wsparcia udzielanego im w procesie kształcenia poprzez swoich przedstawicieli w wydziałowym samorządzie doktorantów oraz ciałach kolegialnych Wydziału. Wydział nie bada poziomu satysfakcji doktorantów ze studiowania w procesie ich ankietyzacji za pomocą specjalnie przygotowanego do tego celu kwestionariusza oceny. Mógłby to być skuteczny sposób zasięgnięcia kompleksowej opinii społeczności doktorantów na temat jakości kształcenia w jednostce. WNHiP nie przeprowadza badania opinii studenckiej w zakresie posiadanych zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej, naukowej, a także oceny oferowanych środków wsparcia. Pozytywnie należy ocenić określoną Regulaminie UWr (art. 1) możliwość zmiany opiekuna roku na wniosek Samorządu Studentów. Studenci nie mają możliwości oceny pracy opiekunów, oraz innych pracowników (np. administracyjnych) poza dydaktycznymi.

i) funkcjonowanie systemu informacyjnego, tj. sposobu gromadzenia, analizowania i wykorzystywania stosownych informacji w zapewnieniu jakości kształcenia,

System gromadzenia, analizy oraz przetwarzania informacji, niezbędnych w procesach zapewniania i doskonalenia jakości w skali Wydziału w praktyce nie istnieje. Brak jest koordynacji podstawowych działań w zakresie ewaluacji, tj. ankietyzacji oraz hospitacji zajęć dydaktycznych. Najlepszym tego przykładem jest brak wiedzy władz Wydziału oraz organów wewnętrznego systemu zapewniania jakości na temat bardzo niskiej staranności sporządzania protokołów hospitacji zajęć dydaktycznych, w wyniku czego znaczna część protokołów zawiera powtarzające, ogólnikowe i zdawkowe treści i stwierdzenia, nie mogące w żaden sposób służyć zapewnianiu lub doskonaleniu jakości kształcenia.

Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia oraz Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia dokonały lub zaplanowały dokonanie przeglądu procedur stosowanych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych, jednakże żaden z zespołów nie deklaruje potrzeby koordynacji działań związanych z oceną i zapewnianiem jakości kształcenia.

W rozmowach z Zespołem Oceniającym doktoranci wskazali, że informacje merytoryczne i organizacyjne dotyczące kształcenia na studiach trzeciego stopnia czerpią głównie ze stron internetowych Wydziału i poszczególnych Instytutów, mailingu rozsyłanego przez dziekanat i sekretariaty Instytutów oraz od promotorów. Zespół Oceniający zapoznał się z rodzajem treści znajdujących się na stronach internetowych Wydziału i Instytutów i zaleca weryfikację aktualności i kompletności zamieszczanych informacji (np. nieaktualne wnioski stypendialne dla doktorantów na stronie internetowej Instytutu Psychologii w zakładce Studia/Studia doktoranckie/Druki do pobrania). W czasie spotkania z Zespołem Oceniającym doktoranci wskazali na problem w przepływie bieżących informacji dotyczących studiowania na WNHiP. Doktoranci postulowali optymalizację przepływu informacji drogą mailową i systemowe objęcie mailingiem wszystkich doktorantów Wydziału.

Studenci nie potrafią jednoznacznie ocenić systemu informacyjnego działającego w ramach Wydziału. Ewaluacja systemu informacyjnego przez studentów jest uwarunkowana przynależnością do Instytutu/Katedry np. Instytut Psychologii w przeciwieństwie do Instytutu Pedagogicznego oceniany jest przez studentów bardzo dobrze. W zakresie całego Wydziału polityka informacyjna oceniana jest przez studentów jako niewystarczająca. Studenci nie mają dostępu do informacji na temat wyników ankietyzacji prowadzących, nie uczestniczą również w opracowywaniu i gromadzeniu informacji. Poza starostami grup/lat/kierunków studenci nie są świadomi wykorzystywania wyników ankiet przy okresowej ocenie dydaktyków. Wydział nie przeprowadza wśród studentów badania opinii na temat systemu informacyjnego działającego w ramach Jednostki. Istotnym dla skuteczności działania systemu ZJK byłoby zapewnienie studentom właściwej informacji zwrotnej o ich udziale w zapewnieniu jakości kształcenia na Wydziale.

j) publiczny dostęp do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów,

Wewnętrzny system zapewniania jakości nie przewiduje ewaluacji dostępu do informacji niezbędnych w procesie kształcenia. Wydział również dotąd nie prowadził podobnych analiz o charakterze systemowym. System nie obejmuje swoim zasięgiem w sposób sformalizowany badania jakości w odniesieniu do powszechnego dostępu do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów. Studenci mają dostęp do aktualnych informacji związanych z organizacją studiów, programami i planami studiów, efektami kształcenia itd., poprzez stronę internetową oraz informacje umieszczone w gablotach znajdujących się na Wydziale. Studenci uzyskują również informacje na temat Wydziału poprzez system USOS, za pośrednictwem którego udostępniana jest część aktualnych danych. Dodatkowym miejscem rozpowszechniającym aktualności Wydziałowe, Uczelniane są profile na portalu społecznościowym niektórych Instytutów, np. Psychologii. Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego nie przeprowadza wśród studentów badania w zakresie przepływu i dostępności informacji.

Za naruszenie przepisów obowiązujących w Uczelni doktorant ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną. Na UW r powoływane są komisje dla orzekania w sprawach dyscyplinarnych doktorantów: Komisja Dyscyplinarna dla Doktorantów oraz Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna dla Doktorantów. Doktoranci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym mieli trudność we wskazaniu drogi postępowania w przypadku pojawienia się sytuacji patologicznych na realizowanych przez nich studiach.

3) jednostka dokonuje systematycznej oceny efektywności wewnętrznego systemu zapewniania jakości, a jej wyniki wykorzystuje do doskonalenia polityki zapewniania jakości i budowy kultury jakości kształcenia.

Wewnętrzny system zapewniania jakości nie przewiduje sformalizowanych procedur systematycznej ewaluacji skuteczności i efektywności stosowanych działań w zakresie oceny i zapewniania jakości kształcenia. W dotychczasowej praktyce również nie podejmowano działań mających na celu badanie skuteczności stosowanych praktyk z zakresu zapewniania

jakości kształcenia. Nie istnieje więc usystematyzowana praktyka kompleksowego, ciągłego zapewniania oraz doskonalenia jakości kształcenia.

Studenci obecni podczas spotkania z ZO PKA nie zauważają poprawy jakości kształcenia na Wydziale. Procedury istniejące w Jednostce często różnią się w zależności od Instytutów/Katedr (np. ankietyzacja) przez co nie można nazwać ich działaniem kompleksowym. Dodatkowo często efekty SZJ są niewidoczne dla przeciętnego studenta. Wewnętrzny system zapewniania jakości wymaga doskonalenia, szczególnie w aspektach udostępniania informacji studentom oraz formy dokonywanych przez nich ocen. Studenci nie mają świadomości przeprowadzania przez Wydział procesów naprawczych związanych z dokonaną oceną jakości kształcenia. Skuteczność funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości na WNHIP jest oceniana przez studentów nisko przede wszystkim z uwagi na: niewystarczającą politykę informacyjną związaną z Wewnętrznym Systemem Zapewnienia Jakości kierowaną do studentów, niewystarczające włączanie studentów w większość działań podnoszących jakość kształcenia (tworzenie programów/planów studiów, weryfikacja efektów kształcenia, budowa kwestionariusza ankiety itd.), praktycznie nie zauważalną weryfikację dokonywanych działań i zapobieganie wystąpieniom sytuacji patologicznym, występujące braki systematycznej oceny efektywności WSZJ. Podczas wizytacji przedstawiciele Jednostki nie przedstawili dokumentów związanych z dokonywaną analizą działań korygujących i oceną skuteczności wdrożonych działań i zmian, można więc wnioskować, iż nie funkcjonują one w ramach systemu, co utrudnia pełną i jednoznaczną ocenę efektywności podejmowanych działań.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴ CZĘŚCIOWO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:

1) Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia znajduje się dopiero we wczesnej fazie planowania. Struktura systemu jest jasna z punktu widzenia organizacyjnego, jednakże podział kompetencji oraz obowiązków do poszczególnych jednostek organizacyjnych, bez zapewnienia im należytego wsparcia merytorycznego oraz organizacyjnego zarówno ze strony Uczelni, jak i Wydziału, budzi uzasadnione wątpliwości co do możliwości realizacji przyszłych procedur systemu. Brak jest również usystematyzowanej koordynacji działań poszczególnych jednostek na poziomie Wydziału. Kompetencje i odpowiedzialności przedstawicieli studentów w poszczególnych gremiach są słabo znane studentom. Z uwagi na problemy z reprezentatywnością studentów we wszystkich zespołach związanych z zapewnieniem jakości, ich wpływ na podejmowane decyzje jest niewielki. W odniesieniu do studiów doktoranckich działanie systemu wymaga rozwijania i doskonalenia w zakresie wyżej analizowanych obszarów mających wpływ na jakość kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem udziału doktorantów w procedurach zapewnienia jakości kształcenia.

2) W dotychczasowej praktyce działalności Wydziału funkcjonują jedynie pojedyncze, systemowe procedury mające na celu ocenę niektórych elementów jakości kształcenia. Wydział przygotował bardzo ogólny harmonogram opracowania kolejnych procedur, np. analizy rozkładu ocen studentów. Jednakże zdecydowanie widoczny jest brak kompleksowej wizji oraz strategii wdrożenia wewnętrznego systemu zapewniania oraz doskonalenia jakości kształcenia. System nie posiada narzędzi pozwalających studentom na zgłaszanie uwag związanych z czynnikami wpływającymi na jakość kształcenia. Z uwagi na to analiza informacji dotyczącej jakości kształcenia jest niewystarczająca. Badanie opinii studentów odbywa się wyłącznie w zakresie oceny nauczycieli akademickich, nie można więc uznać go za kompleksowy. Brak skutecznych działań, podejmowanych z udziałem studentów, mających na celu stworzenie procesów weryfikujących i zapobiegających występowaniu zjawisk patologicznych. Interesariusze zewnętrzni nazbyt słabo akcentują swoją obecność w decyzjach związanych z zarządzaniem jakością kształcenia oraz nie uwzględnia się słuchaczy studiów podyplomowych w ciałach decyzyjnych, a jedynie kierowników studiów.

3) Wydział nie prowadzi systemowej analizy skuteczności działań podejmowanych w ramach dotychczas funkcjonujących procedur zapewniania jakości. Studenci nie dostrzegają systematycznej oceny efektywności wewnętrznego systemu zapewniania jakości poprzez funkcjonujący system. Polityka doskonaląca jakość kształcenia nie uwzględnia w całości potrzeb studentów. Efektywność działania systemu z punktu widzenia studentów jest niewielka. System monitorowania losów absolwentów nie wykazuje cech jednorodnego, powszechnie obowiązującego systemu na Wydziale.

Zalecenia:

- Należy opracować i wdrożyć wydziałowy wewnętrzny system zapewniania jakości biorąc pod uwagę konieczność harmonizacji celów jednostek Wydziału oraz angażując do jego opracowania interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych;

- **Procedury tego systemu, w każdym aspekcie troski o jakość, powinny konsolidować jednostki Wydziału i jego kadre, słuchaczy, innych interesariuszy;**
- **Należy w obrębie systemu zapewniania jakości stworzyć mechanizmy analizy skuteczności jego działania – oddziaływania pozytywnego na jakość kształcenia.**

3. Spójność stosowanego w jednostce opisu celów i efektów kształcenia na oferowanych studiach doktoranckich i podyplomowych oraz sprawność i wiarygodność systemu weryfikującego i potwierdzającego ich osiągnięcie.

- 1) *Jednostka w wyniku kształcenia na studiach doktoranckich, zapewnia uzyskanie efektów kształcenia właściwych dla obszaru badawczego, którego dotyczą oraz umożliwia uzyskanie stopnia naukowego doktora,*

Rada Wydziału Nauk Historycznych i Pedagogicznych posiada uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora w zakresie nauk humanistycznych (archeologia, historia, nauki o sztuce, kulturoznawstwo) i nauk społecznych (psychologia, pedagogika) oraz doktora habilitowanego w zakresie nauk społecznych (pedagogika) i humanistycznych (archeologia, historia, nauki o sztuce). W zakresie powyższych dyscyplin prowadzone jest kształcenie na studiach III stopnia. Aktualne procedury związane z funkcjonowaniem studiów doktoranckich określa Regulamin Studiów Doktoranckich uchwalony przez Senat Uchwałą Nr 31/2012 z dnia 25.04.2012 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu studiów doktoranckich w Uniwersytecie Wrocławskim. Zgodnie z dokumentacją, wymagania określone w § 2 i 3 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 05.10.2011 r. w sprawie studiów doktoranckich oraz stypendiów doktoranckich (Dz. U. Nr 225, 1351) zostały spełnione tj. studia utworzone zostały przez Rektora na wniosek Rady Wydziału. Warunki rekrutacji na rok akademicki 2012/2013 zostały określone Uchwałą Senatu Nr 10/2012 z dnia 29.02.2012 r. z późn. zm. w sprawie zasad rekrutacji na studia doktoranckie.

Procedury związane z uruchamianiem studiów podyplomowych także zostały zachowane i określone są w Regulaminie Studiów Podyplomowych zatwierdzonym Uchwałą Senatu nr 56/2012 z dn. 20.06.2012 r. Studia podyplomowe *Wychowanie Przedszkolne i Edukacja Wczesnoprzedszkolna* zostały utworzone na podstawie Zarządzenia Rektora nr 70/2010 z dn. 12.08.2010 r.; *Pedagogiczne Studia Podyplomowe Menadżerów Projektów Edukacyjnych i Społecznych* Zarządzeniem Rektora nr 4/2011 z dn. 14.01.2011 r.; *Podyplomowe Studia Pedagogiczne Kształcenia Ustawicznego* Zarządzeniem Rektora nr 6/2009 z dn. 29.01.2009 r.; Studia Podyplomowe w zakresie *Pedagogiki Resocjalizacyjnej* Zarządzeniem Rektora nr 57/2005 z dn. 28.06.2005 r.; Studia Podyplomowe w zakresie *Psychologii Zarządzania* Zarządzeniem Rektora nr 16/94 z dn. 22.03.1994 r.; Studia Podyplomowe *Psychologiczne Wspomaganie Rozwoju Dzieci i Młodzieży z Trudnościami* Zarządzeniem Rektora nr 30/1997 z dn. 13.05.1997 r.; *Podyplomowe Studia Pedagogiczne w zakresie Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży o Specjalnych Potrzebach Edukacyjnych* Zarządzeniem Rektora nr 48/2006 z dn. 27.04.2006 r.; *Kwalifikacyjne Podyplomowe Studium Edukacji Kulturalnej dla Nauczycieli* Zarządzeniem Rektora nr 48/2000 z dn. 04.07.2000 r.; Studia Podyplomowe *Zarządzanie Dziedzictwem Kultury Materialnej* Zarządzeniem Rektora nr 112/2012 z dn. 26.09.2012 r.

Rada Wydziału zatwierdziła efekty kształcenia dla studiów doktoranckich (Uchwały Rady Wydziału z dn. 16.01.2013 r. nr 14/2013 dla Stacjonarnych Studiów Doktoranckich Psychologii, nr 15/2013 dla Stacjonarnych Studiów Doktoranckich Pedagogiki, nr 17/2013 - Stacjonarne Studia Doktoranckie Nauk Historycznych, nr 16/2013- Stacjonarne Studia Doktoranckie Nauk o Kulturze, nr 18/2013 dla Niestacjonarnych Studiów Doktoranckich Nauk Humanistycznych) oraz dla studiów podyplomowych- do wglądu przedstawiono Uchwałę Rady Wydziału nr 28/2013 z dn. 16.01.2013 r. zatwierdzającą efekty kształcenia dla Studiów Podyplomowych: *Wychowanie Przedszkolne i Edukacja Wczesnoprzedszkolna, w zakresie Pedagogiki Resocjalizacyjnej, w zakresie Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży o Specjalnych Potrzebach Edukacyjnych* oraz Uchwałę Rady Wydziału nr 29/2013 także z dn. 16.01.2013 r.

w powyższej sprawie dla Studiów Podyplomowych w zakresie *Psychologia Zarządzania; Psychologiczne Wspomaganie Rozwoju Dzieci i Młodzieży z Trudnościami*.

Uchwała Rady Wydziału nr 19/2013 z dn. 16.01.2013 r. potwierdza zatwierdzenie programów kształcenia zawierających efekty kształcenia dla wszystkich prowadzonych na Wydziale studiów doktoranckich, w tym zasad rekrutacji, limitów przyjęć wraz z określeniem roku akademickiego od którego są wprowadzane tj. 2013/2014.

Na studiach doktoranckich stacjonarnych limity naboru są określane corocznie, a o przyjęciu decyduje procedura rekrutacyjna. W jej skład wchodzi dyskusja o projekcie (10 punktów), potwierdzona certyfikatem i sprawdzona na UW r znajomość języka obcego (5 punktów). Brak faktycznej selekcji na studiach doktoranckich niestacjonarnych. Studia Doktoranckie przyporządkowano do określonych obszarów, dziedzin i dyscyplin naukowych, sprecyzowano cel kształcenia, sylwetkę absolwenta, przygotowanie metodologiczne i merytoryczne do pracy badawczej. Wszyscy doktoranci są zobowiązani do prowadzenia zajęć dydaktycznych od II roku. Doktoranci, którzy pobierają stypendium powinni przeprowadzić 90 godzin zajęć dydaktycznych, ci którzy nie pobierają stypendium 60 godzin zajęć. Opracowano jeden model sylabusów dla studiów doktoranckich. Zwiera on wszystkie niezbędne elementy związek z realizowanymi efektami kształcenia. W programach umieszczono też planowane efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, oraz możliwość doboru modułów fakultatywnych, które umożliwiają osiągnięcie tych efektów. Promotor po uzgodnieniu z kierownikiem studiów ma prawo zmienić w programie jeden przedmiot i zastąpić go przedmiotem, który odpowiada specyfice pisanej pracy i dyscypliny naukowej. O wyborze przedmiotów z ofert uczelnianej decydują poszczególne instytuty wraz z kierownikami studiów.

Wydział prowadzi następujące studia doktoranckie:

- Studia Doktoranckie Nauki o Kulturze - studia przyporządkowano do obszaru nauk humanistycznych, w tym do archeologii, nauki o sztuce i kulturoznawstwa. Opis przyjętych efektów kształcenia jest zgodny KRK. Celem studiów jest podniesienie poziomu wiedzy w zakresie kultury oraz przygotowanie do pracy naukowej i dydaktycznej. Absolwent tych studiów powinien posiadać zaawansowaną wiedzę przedmiotową i metodologiczną w zakresie nauk humanistycznych, która pozwala na twórczą działalność badawczą. W przyjętych efektach kształcenia planuje się 7 efektów w zakresie wiedzy, 11 w zakresie umiejętności, 6 w zakresie kompetencji społecznych. Wśród efektów zwraca się uwagę na kompetencje badawcze i metodologiczne doktorantów. Istnieje przewaga efektów w zakresie umiejętności badawczych. W ramy kompetencji społecznych wpisano kreatywność poszukiwania obszarów badawczych i możliwe oryginalnych projektów. Realizuje się kreacje i inicjację badań w terenie. W programie studiów przewidziano moduły seminarium doktoranckiego, 240 godzin, metodologii 30 godzin, nowych nurtów badań nad kulturą 120 godzin. Przedmiotem fakultatywnym uczyniono hospitację i wybór jednego wykładu ogólnouniwersyteckiego (60 godzin). W opisach przedmiotów zbilansowano godzinowo prace doktoranta, podano cele i realizowane efekty. Prowadzący zajęcia to wykładowcy UW r. Kwalifikacje kadry są zgodne w wykładanym przedmiotem. Program studiów jest spójny z zakładanymi efektami i adekwatny do obszaru z którego wywodzą się efekty.

Otwarte czasopismo „Tematy z Szewskiej” umożliwia publikacje doktorantów. Istnieje również inne recenzowane czasopismo, gdzie doktoranci mogą publikować swoje prace.

Są to „Śląskie spotkania archeologiczne”. Ponadto na studiach jest możliwość prowadzenia badań zespołowych oraz badań w zakresie grantów promotorskich.

- Stacjonarne studia doktoranckie nauk historycznych – studia przyporządkowano do obszaru nauk humanistycznych w zakresie historii. Efekty kształcenia przyporządkowano do dyscyplin historia, archeologia, nauki o sztuce. Przyjęte efekty kształcenia zawierają 20 efektów z zakresu wiedzy, 22 z zakresu umiejętności i 9 z zakresu kompetencji społecznych. Odniesiono je do efektów obszarowych z poziomu magisterskiego, odpowiednio bardziej „zaawansowanych” – co jednak nie wypełnia wymagania 8 poziomu ram kwalifikacji. Problemem jest jednak liczba tych efektów i bardzo duża zbieżność z efektami kierunkowymi z wymienionych dyscyplin naukowych. Uczelnia powinna dostosować efekty kształcenia na tych studiach do specyfiki pracy badawczej, jednak w programie studiów na rok akademicki 2013/2014 nie przewidziano przedmiotów metodologicznych. Jest to niezgodne z rozporządzeniem o studiach doktorskich, tym bardziej że zatwierdzono w programach efekty kształcenia związane z metodologią badań. W tym kontekście należy uznać, że efekty kształcenia z zakresu metodologii badań nie są osiągalne. Obsada kadrowa studiów nie budzi zastrzeżeń. Brakuje przedmiotu z dydaktyki szkoły wyższej, co jest kluczowe jeśli doktoranci obowiązkowo prowadzi zajęcia dydaktyczne.

Doktoranci mają możliwość brania udziału w cyklicznych konferencjach naukowych i gospodarczych jakie organizuje wydział. Powstają prace gdzie mogą publikować, przykładem „Staropolskie oglądy świata” (wydano cztery tomy). Istnieje czasopismo internetowe „Kultura historia globalizacja”, w którym prezentują swoje projekty doktoranci. Studenci realizują dużo grantów promotorskich (nie podano liczby) oraz są włączani w badania zespołowe pracowników instytutu.

Studia doktoranckie z psychologii – przyporządkowane do obszaru nauk społecznych, w dyscyplinie psychologia. Przyjęto efekty kształcenia w zakresie w wiedzy 14, umiejętności 13, kompetencji społecznych 8. W skład efektów wchodzi efekty związane z metodologią badań i kompetencjami badawczymi absolwentów. W opracowaniu efektów tych studiów, według deklaracji uczelni brali udział interesariusze zewnętrzni i wewnętrzni. Jednak jest to tylko deklaracja nie potwierdzona dokumentacją i protokołami czy notatkami ze spotkań. Nie ma też konkretnych informacji w jaki sposób skorzystano z wskazówek interesariuszy, czy one były i jaki miały charakter. Można zatem przyjąć, że udział interesariuszy zewnętrznych jest znikomy. Na studiach opracowano system weryfikacji osiągać doktorantów. Włączeni do niego zostali pracownicy prowadzący zajęcia oraz promotor / opiekun naukowy doktoranta. Ten system oceniania ma być również włączony w WSAZJK. Brak jednak potwierdzenia konkretnych działań w przypadku studiów doktoranckich. W programie znajdują się przedmioty metodologiczne łącznie z wykładami i ćwiczeniami. Duża ilość zajęć praktycznych z konstruowania narzędzi badawczych i prowadzenie projektu badawczego. Podobnie jak na innych studiach jest możliwość wyboru przedmiotów fakultatywnych. Wprowadzono przedmiot dydaktyka szkoły wyższej. Prace psychologiczne, drukowane są przez doktorantów w dostępnych czasopismach. Nie ma czasopisma tworzonego wyłącznie z myślą o doktorantach. Doktoranci zgodnie z deklaracją opiekuna studiów uczestniczą w badaniach zespołowych instytutu i biorą udział w licznych konferencjach naukowych.

- Studia doktoranckie z pedagogiki – efekty kształcenia przyporządkowano do efektów obszarowych nauk społecznych, przyjęto czternaście efektów z zakresie wiedzy, 13 z umiejętności, 8 z kompetencji społecznych. Są one stworzone w sposób spójny zgodnie

założeniami dyscypliny pedagogika. W efektach znalazły się efekty związane z działalnością badawczą i projektową zgodnie z trzecim stopniem studiów. Kadra dydaktyczna nie budzi zastrzeżeń. Sylabusy sporządzone prawidłowo. W programach wyodrębniono moduły metodologiczne oraz co ważne metodykę nauczania w szkole wyższej. Wprowadzono przedmioty fakultatywne. Program podzielono na moduły realizujące efekty merytoryczne z dyscypliny, efekty dydaktyczne, efekty związane pracą badawczą oraz określone jako efekty zawodowe.

Dla doktorantów cyklicznie organizowane są konferencje „Talenty”. Wydawane jest czasopismo „Ogrody sztuk i nauk”. Czasopismo jest recenzowane. Studenci mają możliwość otrzymywania stypendia fundowanego od miasta. Otrzymali takie stypendium między innymi za projekty „Badania nad integracją dzieci niepełnosprawnych”, „Organizacja placu zabaw w mieście Wrocław”. Doktoranci biorą udział w licznych konferencjach instytutu, jednak nie otrzymują dofinansowania. Publikacje w dostępnych czasopismach pedagogicznych i publikacjach pokonferencyjnych.

- Studia doktoranckie z zakresu nauk humanistycznych – są to jedyne studia niestacjonarne na wizytowanym wydziale. Studia przyporządkowano do obszaru nauk humanistycznych i społecznych. W tym przypadku studia nie powinny nazywać się „Nauk Humanistycznych” bo efekty kształcenia realizują z nauk społecznych. Problematiczne jest, że studia te prowadzone są aż w sześciu dyscyplinach historii, archeologii, nauki o sztuce, kulturoznawstwie, pedagogice, psychologii. Dla tych wszystkich próbowano opracować wspólne efekty kształcenia. Nie są one jednak spójne, bo powstały na podstawie sześciu dyscyplin naukowych. Efekty są tworzone w sposób alternatywny to jest zakłada się jakąś wiedzę czy umiejętności, po czym wskazuje się kolejno siedem dyscyplin naukowych. To tak naprawdę jeden uniwersalny zbiór efektów, jednak z sześciu dyscyplin. Również sam program wskazuje na słabość tej koncepcji kształcenia. Ta różnorodność dyscyplin powoduje, że studenci nie mogą pogłębiać wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w swojej dyscyplinie, tak jak powinni to robić na studiach trzeciego stopnia, lecz zrealizują przedmioty wprowadzające dopiero do podstawowych zagadnień. Są to m. przedmioty typu „Wybrane problemy propedeutyki filozofii – przygotowanie do egzaminu doktorskiego” „Wybrane problemy propedeutyki ekonomii”, „Metodologia badań naukowych – zagadnienia heurystyki i hermeneutyki” „Problematyka informatyki”. Program ten niewiele wnosi do pracy badawczej doktoranta. Skoncentrowanie się jedynie na hermeneutyce i heurystyce, bez kompleksowej analizy innych strategii badawczych, np. obiektywistycznych i interpretacyjnych jest nieporozumieniem. Poza tym nie uwzględnia to specyfiki badawczej dyscypliny. Student nie jest w trakcie tego programu przygotowany metodologicznie do badań naukowych. Tym samym nie spełnione są podstawowe warunki prowadzenia tego typu studiów.

W czasie wizytacji odbyły się spotkania Zespołu Oceniającego z doktorantami, które pozwoliły spojrzeć na proces kształcenia na studiach doktoranckich na WNHIP z perspektywy doktorantów. W spotkaniach uczestniczyła niereprezentatywna grupa doktorantów (ok. 35 osób), dlatego trudno powiedzieć, czy wyrażone uwagi odzwierciedlają opinię ogółu doktorantów Wydziału. Doktoranci obecni na spotkaniach z Zespołem Oceniającym wskazywali, że programy studiów nie odpowiadają ich potrzebom, a także nie pomagają im w pisaniu pracy doktorskiej w danej dyscyplinie. Doktoranci wyrazili opinię, że osiągnięcie przez nich efektów kształcenia w dużej mierze zależy od opiekuna naukowego (promotora) i jego zaangażowania w kształcenie doktorantów. Doktoranci mają świadomość potrzeby samodzielnego zdobywania wiedzy i rozwijania zainteresowań pod kątem studiowanej

dyscypliny nauki oraz wykazywania inicjatywy w rozwoju własnych umiejętności i kompetencji.

Doktoranci wskazywali, że mogą realizować *Wykład ogólnouniwersytecki* wybierany przez nich w zależności od zainteresowań naukowych spośród wszystkich wykładów prowadzonych na Uniwersytecie Wrocławskim, po uprzedniej akceptacji wyboru przez promotora (zajęcia muszą być prowadzone przez samodzielnych pracowników naukowych), jednak zdarzają się sytuacje, że w ofercie uniwersyteckiej nie ma interesujących doktorantów przedmiotów i wówczas są one wybierane dość przypadkowo. Należy zauważyć, że wykłady ogólnouniwersyteckie mają efekty kształcenia określone dla poziomu 7 ram kwalifikacji (studia magisterskie) a nie dla poziomu 8 właściwego dla studiów doktoranckich.

Doktoranci nie czują się odpowiednio przygotowani do prowadzenia zajęć dydaktycznych i postulują włączenie do programu zajęć, które rozwijałyby te umiejętności. Ponadto wskazali rolę hospitacji, w których uczestniczą w przygotowaniu ich do roli dydaktyków. Doktoranci realizują praktyki zawodowe w formie udziału w zajęciach dydaktycznych prowadzonych przez innych nauczycieli akademickich lub prowadzenia zajęć dydaktycznych (prowadzenie zajęć dydaktycznych jest uzależnione od pobierania stypendium doktoranckiego). Część doktorantów wskazała, że nie jest dla nich jasne jak przydzielane są zajęcia ze studentami i jakie czynniki decydują o ich obsadzie. Doktoranci poinformowali o sytuacjach, w których prowadzą zajęcia niezwiązane z ich obszarami badawczymi (specjalnościami). Część doktorantów poinformowała, że są to zajęcia, których nikt inny nie chce prowadzić np. przedmioty informatyczne.

Inny, z mocno zaakcentowanych przez uczestników studiów trzeciego stopnia problemów, dotyczył lektoratu języka angielskiego i rozwijania kompetencji językowych. Doktoranci zwrócili uwagę, że w ich opinii egzaminy z języka obcego przeprowadzane przy rekrutacji na studia doktoranckie „niczego nie sprawdzają, a kryteria ich sprawdzania są niewiadomą”. Część doktorantów wskazała, że ich zdaniem problem polega na nie przykładaniu właściwej wagi do faktu, że w języku nauk humanistycznych również występuje słownictwo specjalistyczne i przygotowanie tych egzaminów przekazuje się Studium Praktycznej Nauki Języków UW, którego pracownicy nie są w stanie opracować wiarygodnego egzaminu sprawdzającego kompetencje potencjalnych doktorantów w tym zakresie. Wskazano również, że brakuje lektoratów w programie studiów lub ilość przewidzianych na nie godzin jest niewystarczająca, a ponadto ich realizacja powinna pozwolić na głębsze rozwinięcie kompetencji językowych.

W czasie rozmowy doktoranci zwrócili także uwagę na kwestię ogólności programów studiów. Z jednej strony doktoranci dostrzegają mankamenty ogólności programów, ponieważ nie uwzględniają one ich potrzeb związanych z realizacją rozpraw doktorskich w poszczególnych dyscyplinach („wrzuca się ich do jednej grupy”), z drugiej strony jako cechę pozytywną wskazują możliwość bardziej otwartej dyskusji naukowej na szerszym forum.

Z rozmów przeprowadzonych w czasie wizytacji z kierownikami studiów doktoranckich oraz doktorantami wynika, że kluczową rolę w kształceniu doktoranta zajmuje promotor i prowadzone przez niego seminarium doktoranckie, w którego trakcie realizowana jest większość efektów kształcenia, a nie program ogólny. W czasie spotkania z Zespołem Oceniającym doktoranci zapewnili, że mają właściwe wsparcie naukowe ze strony opiekunów naukowych (promotorów). Zgodnie z informacjami przekazanymi przez kierowników studiów doktoranckich na WNHIP nie ma określonych limitów sprawowania opieki przez

jednego opiekuna naukowego (promotora) nad doktorantami. Z przedłożonych dokumentów wynika, że zdarzają się sytuacje sprawowania opieki przez jednego promotora nad kilkunastoma doktorantami. Wątpliwości budzi także fakt, że seminaria są wpisywane w harmonogramy zajęć jako indywidualne spotkania z promotorem, przy czym w części nie są określane ich terminy, które pozostawia się do indywidualnego ustalenia przez promotorów. W rozmowie z Zespołem Oceniającym Kierownicy studiów doktoranckich potwierdzili, że realizacja seminariów doktoranckich ma w dużej mierze zindywidualizowany charakter. Doktoranci niestacjonarnych studiów doktoranckich uczestniczą w całotygodniowej ofercie studiów stacjonarnych również w sposób zindywidualizowany. Ponadto istnieje możliwość odbywania studiów w trybie indywidualnym na wniosek promotora, na podstawie indywidualnego programu studiów, zatwierdzanego przez Radę Wydziału. Wysoki stopień zindywidualizacji studiów może być korzystny dla doktoranta, o ile jego realizacja nie powoduje obniżenia wymagań.

Doktoranci mają zapewniony udział w badaniach prowadzonych na WNHIP - są włączani w prace badawcze (w tym projekty w ramach grantów i zadań badawczych o zasięgu krajowym i międzynarodowym, a także w ramach badań statutowych) prowadzone w zespołach naukowych formowanych przez pracowników Wydziału (np. 3 doktorantki zostały zatrudnione w projekcie badawczym NCN „Maestro 2”, NCN 2012/04/A/HS2/00435 – UWr 4602/PB/IHS/12 „Protestanckie budownictwo kościelne XVI-XVIII wieku w Europie”, 26.08.2012-26.07.2016). Doktoranci podkreślili znaczącą rolę opiekunów naukowych (promotorów) oraz kierowników poszczególnych zakładów w angażowaniu ich w badania naukowe prowadzone na Wydziale. Wydział utrzymuje kontakty z ośrodkami naukowymi przede wszystkim w Czechach, Niemczech i Rosji i włącza doktorantów do badań naukowych realizowanych w ramach tej współpracy (spotkanie z kierownikami studiów doktoranckich). W rozmowie z Zespołem Oceniającym doktoranci poinformowali, że mają możliwość swobodnego wyboru opiekunów naukowych (promotorów) w dziedzinach prowadzonych przez nich badań.

Doktoranci mają możliwości publikowania wyników własnych badań w tworzonych na Wydziale czasopismach i seriach wydawniczych, recenzowanych pracach zbiorowych przygotowywanych przez pracowników naukowych Wydziału, a także w publikacjach będących pokłosiem konferencji i różnego rodzaju spotkań naukowych licznie organizowanych na WNHIP. Doktoranci mogą publikować np. w interdyscyplinarnym czasopiśmie redagowanym przez pracowników i współpracowników Katedry Etnologii i Antropologii Kulturowej pt. *Tematy z Szewskiej* (znaczącą część objętości stanowią teksty doktorantów i wybitniejszych studentów związanych z kołem naukowym etnologów, czasopismo punktowane - 7 pkt), recenzowanym czasopiśmie Instytutu Archeologii pt. *Śląskie Sprawozdania Archeologiczne (SSA)*, recenzowanym wydawnictwie Instytutu Historii pt. *Staropolski ogląd świata*, recenzowanym piśmie internetowym wydawanym przez Instytut Kulturoznawstwa *Kultura-Historia-Globalizacja*. Część publikacji doktorantów, zwłaszcza przygotowanych jeszcze na wcześniejszych etapach kształcenia, ukazuje się w publikacjach studenckich kół naukowych lub czasopism współpracujących ze studenckim ruchem naukowym, np. recenzowanym czasopiśmie internetowym *Ogrody nauk i sztuk*. W rozmowach z Zespołem Oceniającym zarówno kierownicy studiów doktoranckich, jak i doktoranci podkreślili rolę opiekunów naukowych (promotorów) w umożliwianiu doktorantom publikacji wyników prowadzonych przez nich badań polegającą m. in. na informowaniu podopiecznych o możliwościach publikacji lub organizowanych konferencjach. Kierownicy studiów doktoranckich podkreślili, że promotorzy intensywnie zabiegają o to, aby w momencie otwierania przewodu każdy doktorant miał kilka publikacji z obszaru, z którego

pisze rozprawę. Wsparcie w zakresie możliwości publikacji udzielane doktorantom przez Wydział należy ocenić wysoko.

2) jednostka zapewnia efekty kształcenia na studiach podyplomowych zgodne z wymaganiami organizacji zawodowych i pracodawców oraz umożliwiające nabycie uprawnień do wykonywania zawodu lub nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy],

Wydział prowadzi 20 studiów podyplomowych. W większości przypadków efekty kształcenia na studiach podyplomowych zatwierdzono uchwałami Rady Wydziału nauk Historycznych i Pedagogicznych (RWNHiP) w styczniu 2013 roku. Uchwałą z dnia 28/2013 zatwierdzono efekty kształcenia dla SP Wychowanie Przedszkolne i Edukacja Wczesnoszkolna, SP w zakresie Resocjalizacji, SP w zakresie Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży o Specjalnych Potrzebach Edukacyjnych. Uchwałą 29/2013 zatwierdzono efekty kształcenia dla SP Psychologii i Zarządzania, Psychologiczne Wspomaganie Rozwoju Dzieci i Młodzieży z Trudnościami oraz SP Biblioterapii. Uchwałą 30/2013 zatwierdzono efekty SP Wiedzy o Sztuce, Uchwałą 31/2013 SP Dokumentalistyka Dóbr Kultury Materialnej.

Analiza efektów (lub tam gdzie ich nie sprecyzowano celów kształcenia) na studiach podyplomowych wskazuje, że są one dobrze opracowane w kontekście merytorycznym. Nie można jednak ocenić ich zgodność z wymogami pracodawców, bo takiej dokumentacji uczelnia nie prowadzi. W części dokumentacji wskazuje się jedynie interesariuszy zewnętrznych, jednak nie ma mowy o faktycznej współpracy.

Części studiów podyplomowych nie przygotowano w systemie KRK. Nie ma do nich stworzonych efektów kształcenia, podanych punktów ECTS - nie dokonano w ich programie bilansu pracy studenta. Przykładowo SP Menadżerów Projektów Edukacyjnych i Społecznych czy SP Pedagogiczne Kształcenia Ustawicznego. Jednak większość studiów posiada zakładane efekty kształcenia. Przykładem SP w Zakresie Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży o Specjalnych Potrzebach Edukacyjnych. Sylabusy dla przedmiotów sporządzono prawidłowo. W części sylabusów jednak przepisuje się efekty kształcenia w całości z matrycy efektów kształcenia, co nie znajduje w pełnego potwierdzenia w realizowanych treściach. Część studiów podyplomowych powinna spełniać regulacje zawodowe. Takimi studiami są kwalifikacyjne studia przygotowujące do zawodu nauczyciela. Przykładem „Wychowanie Przedszkolne i Edukacja Wczesnoszkolna”. W przypadku tych studiów spełniono standardy kształcenia nauczycieli z dnia 17 stycznia 2012 roku. Jednak istnieją studia gdzie tych standardów nie spełniono. Jest to „Studium edukacji kulturowej dla nauczycieli”. W opisie sylwetki absolwenta tych studiów na rok akademicki 2013/2014 czytamy „Absolwenci otrzymują świadectwo ukończenia Podyplomowego Studium Edukacji Kulturowej dla Nauczycieli oraz zaświadczenie informujące o uprawnieniu do prowadzenia zajęć z zakresu ogólnej wiedzy o kulturze oraz z zakresu wiedzy o poszczególnych dziedzinach sztuki i nowych mediach”. W przypadku tych studiów zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli z dnia 17 stycznia 2012 roku studenci zobowiązani są do realizacji tego programu w ramach czwartego modułu „Przygotowanie do nauczania kolejnego przedmiotu”. Poza przygotowaniem merytorycznym w tym module student zobowiązany jest do realizacji 60 godzin dydaktyki z danego przedmiotu oraz 60 godzin praktyk. W programie studiów warunki te nie zostały spełnione. Oznacza to, że student nie otrzymuje kwalifikacji, jakie opisane są w sylwetce absolwenta.

Podobna sytuacja jest na studiach podyplomowych kwalifikacyjnych „Wiedza o sztuce”. W opisie sylwetki absolwenta (dostępnej również na stronie internetowej Instytutu) czytamy

„Absolwent studiów kwalifikacyjnych” uzyskuje uprawnienia do prowadzenia zajęć „Wiedza o Sztuce z zakresu wiedzy o sztuce”. W świadectwie ukończenia tych studiów potwierdza jest realizacja 36 godzin metodyki nauczania historii sztuki (wobec wymaganych 60). Brak również praktyki w placówce oświatowej. Oznacza to, że również to studium nie spełnia w/w rozporządzenia.

3) wewnątrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania efektów kształcenia,

W rozmowie z kierownikami studiów doktoranckich Zespół Oceniający został zapewniony o znaczącej roli doktorantów w procesie tworzenia i weryfikacji programów kształcenia. Doktoranci obecni na spotkaniach z Zespołem Oceniającym ocenili swój wpływ na programy kształcenia jako niewielki i stwierdzili, że chcieliby w pełni uczestniczyć w ich tworzeniu, ponieważ w obecnej formie nie odpowiadają one ich potrzebom. Odmiennie może wyglądać udział doktorantów w tworzeniu programów kształcenia w poszczególnych Instytutach, np. przedstawiciel doktorantów w Instytucie Pedagogiki zapewnił o swoim pełnym udziale w kształtowaniu koncepcji i efektów kształcenia dla studium doktoranckiego, którego jest uczestnikiem. Zalecane byłoby położenie większego nacisku na udział doktorantów w procesie tworzenia programów kształcenia oraz oceny jakości kształcenia na prowadzonych w ramach Wydziału studiach doktoranckich.

W części Studiów Podyplomowych wskazano interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych. Nie ma jednak dokumentacji potwierdzającej ich udział w opracowaniu czy konsultacji programu i koncepcji kształcenia. W rozmowach z kierownikami studiów uzyskano informację, że na części studiów ta forma współpracy istnieje w postaci niesformalizowanej. Studenci biorą udział w praktykach zawodowych oraz część pracowników (wykładowców) na tych studiach można uznać za przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych (np. nauczyciele z placówek oświatowych, dyrektorzy placówek resocjalizacyjnych).

4) jednostka stosuje system ECTS, w którym liczba punktów odpowiada nakładowi pracy doktoranta i słuchacza, adekwatnemu do osiągniętych efektów kształcenia,

Program studiów doktoranckich spełnia wymogi punktacji ECTS. Nakład pracy słuchacza jest określony następująco: 20 punktów (600 godzin) za seminarium doktoranckie oraz 40 punktów (1200 godzin) za 8 przedmiotów 30-godzinnych (każdy za pięć punktów ECTS). Nie ma zastrzeżeń do doboru opiekunów studiów doktoranckich.

W sylabusach przedmiotów na studiach doktoranckich oraz w części w sylabusów studiów podyplomowych zajęciom przypisano punktacje ECTS oraz przedstawiono godzinowy bilans pracy studenta. W części sylabusów studiów podyplomowych nie przypisano punktów ECTS oraz nie dokonano bilansu godzin nakładu studenta. Kierownicy studiów podyplomowych deklarują pracę nad korektą i poprawieniem w systemie KRK programów studiów. Część studiów, gdzie nie opracowano systemu KRK w tym roku akademickim nie miała naboru studentów. Nie istnieje jednak spójna dokumentacja, która by to ilustrowała.

5) jednostka posiada wiarygodny, przejrzysty i powszechnie dostępny - zwłaszcza dla studentów, doktorantów i słuchaczy - system umożliwiający ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia

Sposób weryfikacji efektów określa regulamin studiów doktoranckich oraz studiów podyplomowych. Pierwszy etap weryfikacji następuje na przedmiotach. Jest on zróżnicowany w zależności od rodzaju studiów i charakteru przedmiotów. Są to tradycyjne formy weryfikacji efektów, typu zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny, egzamin, wykonanie pracy zaliczeniowej. Na studiach doktoranckich zgodnie z Regulaminem Studiów opiekun naukowy doktoranta pod koniec każdego semestru dokonuje oceny pracy badawczej doktoranta w formie karty zaliczeniowej. Wprowadzono jednolity wzór takiej karty. Informacje dla studentów o wymogach związanych z osiąganiem przedmiotowych efektów kształcenia są dostępne na stronach internetowych Uczelni. Ponadto informację dla doktorantów związanych z osiąganiem efektów kształcenia są określone wymogami regulaminu Studiów Doktoranckich. Należy ocenić, że system umożliwiający weryfikację efektów kształcenia jest dla wszystkich studentów przejrzysty i dostępny drogą elektroniczną. Jego transparentność nie budzi zastrzeżeń.

Stopień osiągnięcia przez doktorantów zakładanych efektów kształcenia weryfikowany jest przez system obejmujący:

- ocenę bieżącą związaną z zaliczaniem przedmiotów z programu studiów doktoranckich;
- oraz ocena etapową (semestralną) postępów w realizacji programu studiów, pracy naukowej oraz dydaktycznej dokonywaną przez opiekuna naukowego (promotora) oraz kierownika studiów doktoranckich na podstawie składanych przez doktorantów kart przebiegu studiów;
- dyskusję o projekcie - prezentację roboczych tez oraz fragmentów rozprawy doktorskiej w trakcie wspólnych seminariów doktorantów w poszczególnych Instytutach;
- ocenę dokonywaną w ramach procedury przewodu doktorskiego;
- hospitacje oraz ewaluację w procesie ankietyzacji zajęć dydaktycznych prowadzonych przez doktorantów.

Tak skonstruowany system oceniania doktorantów i weryfikacji osiągania efektów kształcenia pozwala na rzetelną i obiektywną ocenę postępów doktoranta. Zasady tego systemu są jasno sformułowane i dostępne dla doktorantów. Priorytetową rolę w zakresie prawidłowej oceny postępów doktorantów w realizacji studiów odgrywają opiekunowie naukowcy (promotorzy) oraz kierownicy studiów doktoranckich. Doktoranci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym prezentowali podzielone opinie w kwestii rzetelności ocen dokonywanych przez promotorów. W formularzach sprawozdań doktorantów, które są przechowywane w ich teczkach osobowych, Zespół Oceniający niejednokrotnie natrafiał na oceny dokonywane przez promotorów, które były dość ogólnikowe (np. dwuzdaniowe) i nie odnosiły się kompleksowo do osiągnięć doktorantów. Doktoranci pozytywnie wypowiedzieli się o praktykowanej formie wspólnych seminariów prowadzonych w instytutach m. in. ze względu na możliwość szerokiej dyskusji i wymiany doświadczeń.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego⁴ znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) **Uczelnia prowadzi cztery studia doktoranckie, trzy w formie stacjonarnej i jedno w formie niestacjonarnej. Jako prawidłowe na wszystkich studiach należy ocenić przygotowanie kadry oraz obsadę zajęć dydaktycznych. Nie budzą zastrzeżeń przygotowane sylabusy przedmiotów i określone w nich sposoby weryfikacji efektów kształcenia. Studenci wszystkich studiów mają możliwość publikowania swoich prac oraz brania udziału w badaniach zespołowych instytutów. W przypadku dwóch studiów nie ma zastrzeżeń programowych (psychologia i pedagogika). Jednak na Studiach Nauk Historycznych efekty kształcenia są mocno zbliżone do efektów kierunkowych studiów w tej dyscyplinie naukowej. Ponadto nie przewidziano w programie tych studiów przedmiotów**

metodologicznych oraz przedmiotu dydaktyka szkoły wyższej. Podobnie braki w metodologii (jednostronność przygotowania metodologicznego) istnieją na niestacjonarnych Studiach Doktoranckich Nauk Humanistycznych. Wątpliwości budzi konstrukcja programowa studiów Nauk Humanistycznych. Pomimo przyporządkowania ich do nauk humanistycznych są to studia również z obszaru nauk społecznych. W zamiarze mają to być studia dla kilku dyscyplin naukowych, to jest dla historii, archeologii, nauki o sztuce, kulturoznawstwie, pedagogice, psychologii. Dla wszystkich tych dyscyplin opracowano wspólne efekty kształcenia, które miałyby być sumą najważniejszych efektów tych dyscyplin. Część efektów sformułowano w formie wyboru ze względu na daną dyscyplinę z jakiej pisze student pracę. Taki zbiór efektów należy określić jako niespójny i niemożliwy do osiągnięcia w proponowanym programie studiów. Ponadto przyjmowanie studentów z siedmiu dyscyplin naukowych na studia o jednym programie powoduje zróżnicowanie możliwości nabywania efektów kształcenia. Części studentów opanowała realizowane treści już w trakcie studiów drugiego stopnia, dla innej części będą to treści zupełnie nowe. Program studiów nie umożliwia różnicowania studentów ze względu na efekty kształcenia studiów drugiego stopnia z jakimi rozpoczynają studia doktoranckie. Pozytywnie należy ocenić działania prowadzone na Wydziale w zakresie zapewnienia doktorantom możliwości udziału w badaniach naukowych oraz publikacji wyników własnych badań.

- 2) Uczelnia prowadzi 20 studiów podyplomowych. W większości przypadków (17) efekty kształcenia są opracowane zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji. Są one dobrze przygotowane pod względem merytorycznym. Należy wskazać w nich na poprawność obsady kadrowej i formalne przygotowania sylabusów przedmiotowych. Jednak w części sylabusów przypisuje się w całości efekty kształcenia z matrycy efektów kształcenia co nie znajduje potwierdzenia w treściach tych przedmiotów. Na trzech studiach nie przygotowano programu zgodnie z KRK. Większość studiów spełnia również inne wymagania związane z nabywaniem zawodu. Jednak w przypadku dwóch studiów (Studium edukacji kulturowej dla nauczycieli oraz Wiedza o sztuce w zakresie sztuki) student nie uzyskuje kwalifikacji opisanych w sylwetce absolwenta. Studia nie spełniają wymogów standardów kształcenia nauczycieli z dnia 17 stycznia 2012 roku odnośnie przygotowania do nauczania kolejnego przedmiotu (realizacja modułu czwartego).
- 3) Na części studiów wskazano jedynie interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych. Nie ma jednak żadnej dokumentacji potwierdzającej ich udział w opracowaniu czy konsultacji programu i koncepcji kształcenia. W rozmowach z kierownikami studiów uzyskano informację, że na części studiów ta forma współpracy istnieje w postaci niesformalizowanej. Udział doktorantów w procesie określania efektów kształcenia oraz ich weryfikacji, a także oceny jakości kształcenia prowadzonego na studiach doktoranckich jest ograniczony
- 4) W sylabusach przedmiotów na studiach doktoranckich oraz w części w sylabusów studiów podyplomowych zajęciom przypisano punktacje ECTS oraz przedstawiono godzinowy bilans pracy studenta. W części sylabusów studiów podyplomowych nie przypisano punktów ECTS oraz nie dokonano

bilansu godzin nakładu studenta. Kierownicy studiów podyplomowych deklarują pracę nad korektą i poprawieniem w systemie KRK programów studiów.

- 5) Sposób weryfikacji efektów określa regulamin studiów doktoranckich oraz studiów podyplomowych: pierwszy etap weryfikacji następuje na przedmiotach. Jest on zróżnicowany w zależności od rodzaju studiów i charakteru przedmiotów. Są to tradycyjne formy weryfikacji efektów, typu zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny, egzamin, wykonanie pracy zaliczeniowej. Na studiach doktoranckich zgodnie z Regulaminem Studiów opiekun naukowy doktoranta pod koniec każdego semestru dokonuje oceny pracy badawczej doktoranta w formie karty zaliczeniowej. Wprowadzono jednolity wzór takiej karty. Informacje dla studentów o wymogach związanych z osiągnięciem przedmiotowych efektów kształcenia są dostępne na stronach internetowych Uczelni. Należy docenić, że system umożliwiający weryfikację efektów kształcenia jest dla wszystkich studentów przejrzysty i dostępny drogą elektroniczną.

Zalecenia

- Programy studiów doktoranckich i ich realizacja w zakresie możliwości osiągnięcia efektów kształcenia właściwych dla obszarów badawczych i dla poziomu 8 ram kwalifikacji wymagają weryfikacji przy współpracy z doktorantami.
- Programy studiów podyplomowych powinny zostać przygotowane w pełni w zgodzie z wymaganiami KRK;
- Należy w systemowy sposób włączyć interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w budowę programów studiów doktoranckich i podyplomowych;
- Należy uzupełnić braki w ocenie nakładu pracy studenta wg punktacji ECTS;
- Należy lepiej związać system weryfikacji postępów słuchaczy z osiągnięciem efektów kształcenia, a mniej z tradycyjnym zaliczaniem przedmiotów.

4. Zasoby kadrowe, materialne i finansowe posiadane przez jednostkę dla realizacji zakładanych celów strategicznych i osiągnięcia efektów kształcenia

- 1) Jednostka zapewnia kadrę stosowną do potrzeb wynikających z prowadzonej działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej oraz prowadzi politykę kadrową umożliwiającą rozwój kwalifikacji naukowych i dydaktycznych pracowników.

W ocenianej jednostce zasoby kadrowe są od lat stabilne i wykazują bardzo małą fluktuację. W raporcie samooceny jednostka podaje następujący stan zatrudnienia w zestawieniu ogólno uczelnianym oraz w porównaniu w okresie sprzed pięciu lat.

Tytuł lub stopień naukowy albo tytuł zawodowy	Liczba nauczycieli akademickich zatrudnionych w							
	podstawowym miejscu pracy				dodatkowym miejscu pracy			
	rok 2008*		rok 2013**		rok 2008*		rok 2013**	
	w uczelni	w jednostce	w uczelni	w jednostce	w uczelni	w jednostce	w uczelni	w jednostce
Profesor	274	30	204	21	5	-	17	1
Doktor habilitowany	381	62	353	62	14	6	10	1
Doktor	1006	158	1108	181	10	2	14	1
Pozostali	160	1	154	1	2	-	4	-
Razem	1821	251	1819	265	31	8	45	3

Na podstawie powyższego zestawienia widoczne jest rozwój zasobów kadrowych Jednostki. Zwraca uwagę zwiększona ilość zatrudnień osób ze stopniem doktora. Jednostka wyjaśnia, że chodzi o młodych pracowników naukowych co gwarantuje stabilny różowej kadry w przyszłości. Widoczna jest zmniejszona liczba osób z tytułem profesora co wiąże się z odejściami na emeryturę tych pracowników. Nie zmienia się liczba doktorów habilitowanych, jednak jednostka zwraca uwagę na kolejne realizowane przewody profesorskie (cztery) oraz rozpoczęte przewody habilitacyjne. W rozmowach z władzami Wydziału zwracano szczególną uwagę na proces awansowy pracowników oraz na wsparcie jakie jednostka

* Dane sprzed 5 lat.

** Dane dotyczące roku kalendarzowego, w którym prowadzona jest wizytacja.

udziela w procesie awansowym pracowników. Zmiana struktury kadry jest również związana ze zmianami w strukturze i ilości studentów. Dotyczy to spadku głównie ogólnej liczby studentów niestacjonarnych oraz zmniejszającej się liczby studentów w niektórych instytutach. Uczelnia deklaruje zrównoważoną politykę rozwoju kadry w zależności od potrzeb dydaktycznych.

Jednostka przedstawiła w tabeli 2.4 Raportu Samooceny zestawienie tabelaryczne rozwoju kadry w obszarze poszczególnych dziedzin i dyscyplin naukowych związanych z prowadzonymi kierunkami studiów i uprawnieniami jakie wydział posiada. W latach 2008 - 2013 przeprowadzono następującą ilość przewodów dla pracowników UW: doktorskich w zakresie nauk humanistycznych 165 z czego z archeologii 13, historii 72, kulturoznawstwa 9, nauki o sztuce 18, pedagogiki 34, psychologii 26. Ponadto od roku 2012 przeprowadzane są przewody w naukach społecznych, z psychologii wypromowano 4 doktorów, z pedagogiki 3. Łącznie przeprowadzono 85 przewodów habilitacyjnych w zakresie nauk humanistycznych oraz 7 tytułów profesorskich. Taka ilość przewodów gwarantuje rozwój kadry wizytowanego wydziału.

Poniżej zaprezentowano strukturę zatrudnienia ocenianej jednostki ze względu na kierunki realizowanych studiów (na podstawie Raportu Samooceny).

Nazwa rodzaju studiów i kierunku studiów	R a z e m	Liczba nauczycieli akademickich, dla których uczelnia stanowi											
		podstawowe miejsce pracy				dodatkowe miejsce pracy							
		prof.	dr hab.	dr	pozostali	w pełnym wymiarze czasu pracy				w niepełnym wymiarze czasu pracy			
						prof.	dr hab.	dr	pozostali	prof.	dr hab.	dr	pozostali
Archeologia, I stopień	20	2 (2) ³	6 (6)	12 (12)									
Archeologia, II stopień	20	2 (2)	6 (6)	12 (12)									
Etnologia, I stopień	16	1 (1)	4 (4)	11 (11)									
Etnologia,	12	1	5	6									

³ W nawiasach podano liczbę osób zaliczonych przez uczelnię do minimum kadrowego.

II stopień		(1)	(5)	(6)									
Historia, I stopień	49	8 (8)	17 (17)	24 (24)									
Historia, II stopień	43	9 (9)	15 (15)	19 (19)									
Historia sztuki, I stopień	22	2 (1)	5 (4)	15 (12)									
Historia sztuki, II stopień	22	2 (1)	5 (4)	15 (12)									
Kulturoznawstwo, I stopień	17	-	4 (4)	13 (13)									
Kulturoznawstwo, II stopień	17	-	4 (4)	13 (13)									
Muzykologia, I stopień	12	1 (1)	4 (4)	7 (7)									
Muzykologia, II stopień	11	1 (1)	4 (4)	6 (6)									
Pedagogika, I stopień	56	2 (-)	8 (3)	45 (6)			1						
Pedagogika, II stopień	56	2 (2)	8 (4)	45 (6)			1						
Psychologia jednolite studia magisterskie	51	-	9 (9)	40 (15)	1	1							
Studia doktoranckie	54	17	30	6	1								

Studia podyplomowe	13 9	10	24	96	9								
-------------------------------	-----------------	----	----	----	---	--	--	--	--	--	--	--	--

Analiza zatrudnienia na poszczególnych kierunkach przedstawionych przez Jednostkę w raporcie samooceny (powyższa tabela) wskazuje na pełne zaspokojenie potrzeb kadrowych prowadzonych kierunków na wydziale. Jednakże należy zwrócić uwagę na kierunek z bardzo mocną obsadą pracowników samodzielnych (historia) oraz na kierunki, w których ilość doktorów habilitowanych i profesorów znajduje się na niewiele wyższym poziomie ponad wymagane minimum kadrowe (kulturoznawstwa, pedagogika psychologia). Na kierunku psychologia i kulturoznawstwo zwraca uwagę brak osób z tytułem profesora. Na pedagogice jest dziewięciu doktorów habilitowanych oraz dwóch profesorów. O ile jednak na kulturoznawstwie taka liczba pracowników jest adekwatna do stosunkowo malej liczby studentów (ok. 300), to na kierunkach pedagogika i psychologia (ok. 2500) studentów liczba pracowników samodzielnych powinna ulec zwiększeniu. Należy jednak przy tym zaznaczyć, że jednostka spełnia na tych kierunkach proporcje liczby pracowników samodzielnych do liczby studentów. Chodzi jedynie o zapewnienie ciągłości rozwoju kadry na tych kierunkach. W rozmowach władze Wydziału zwróciły uwagę na dużą liczbę doktorów na tych kierunkach (45 na pedagogice i 40 na psychologii), z których znaczna część przygotowuje się do awansu zawodowego. Problemem, na który w tym kontekście zwróciły uwagę władze dziekańskie, jest fakt, że Senat Uniwersytetu Wrocławskiego w roku 2012 przyjął nowy Statut Uczelni, według którego czas zatrudnienia na stanowiskach adiunkta liczy się dopiero od tego właśnie roku. Oznacza to, że duża część adiunktów, którym już upłynął 8 letni okres zatrudnienia na tym stanowisku mogą ponownie na nim pozostać kolejne 8 lat. Według władz jest to dla części adiunktów sytuacja demotywująca do szybkiego awansu zawodowego.

Zasady doboru kadry ustalane są w wizytowanej jednostce na poziomie Dziekana Wydziału i Rektora. Istnieje wprawdzie niepisana zasada zastępowania etatów ustępujących, jednak władze uzależniają ją bezpośrednio od potrzeb dydaktycznych. Zapotrzebowania kadrowe zgłaszają Dyrektorzy Instytutów do Dziekana Wydziału. W trakcie wizytacji analizowano tego typu dokumentację. Dyrektorzy instytutów zwracali uwagę na dużą ilość nadgodzin pracowników dydaktycznych (przykładowo dyrektor Instytutu Pedagogiki wskazywał na średnią 150-200 nadgodzin dla pracownika) oraz na duże liczby godzin realizowane przez doktorantów.

Zatrudnianie w Jednostce odbywa się zgodnie z zasadami ogólnouczelnianymi regulowanymi Zarządzeniem Rektora 76/2012 z dnia 20 czerwca w sprawie określania zasad i trybu działania komisji konkursowych ds. zatrudniania nauczycieli akademickich. Ponadto do tego zarządzenia istnieje załącznik Regulamin Komisji konkursowej ds. zatrudniania nauczycieli akademickich. Analiza wybranych konkursów w jednostce w roku 2012 na stanowisko profesora nadzwyczajnego, adiunkta, asystenta wykazała, że procedury zatrudniania był zgodne z w/w regulaminem oraz z ogólnie przyjętą zasadą transparentności.

Studenci w większości oceniają dobrze zapewnioną przez Jednostkę kadre naukowo-dydaktyczną. Kompetencje kadry dydaktycznej stoją zdaniem studentów na wysokim poziomie. Zarówno wykłady jak i prowadzone ćwiczenia, laboratoria itd. prowadzone są przez osoby posiadające specjalistyczną wiedzę na temat prowadzonego przedmiotu. Poza nielicznymi wyjątkami, większość prowadzących jest zdaniem studentów, bardzo pomocna w przypadku występowania jakichkolwiek trudności lub problemów. Zdaniem studentów osiągnięte przez nich efekty kształcenia są możliwe dzięki odpowiednio dobranej kadrze.

Wydział zapewnia studentom możliwość oceny zatrudnionej kadry poprzez dokonywanie ankietyzacji dydaktyków prowadzących zajęcia. Zgodnie z *Art.132 ust.3 Ustawy* wyniki przeprowadzanych ankiet ewaluacyjnych są wykorzystywane podczas okresowej oceny nauczycieli akademickich. Studenci przeważnie nie są świadomi dalszego wykorzystywania wyników ankietyzacji. Efektywność przeprowadzania oceny dydaktyków (wyłącznie przez ankiety) jest niska. Ankieta nie jest wystarczającym narzędziem weryfikacji jakości wykonywanych przez kadrę zadań.

Sumując należy ocenić potencjał kadrowy wizytowanego wydziału jako wystarczający do zadań dydaktycznych i naukowych związanych z działalnością jaką prowadzi. Polityka kadrowa jest stwarza możliwości rozwoju pracowników. Pracownicy akademicy reprezentują wszystkie specjalności w ramach których realizowane są efekty kształcenia. Zwodzi natomiast system ewaluacji pracowników przez studentów.

2) jednostka dysponuje odpowiednią infrastrukturą dydaktyczną dostosowaną do specyfiki oferowanych studiów, zapewniającą osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia,

Infrastruktura lokalowa wizytowanej jednostki jest rozmieszczona w wielu budynkach na terenie miasta Wrocławia. Stan tych budynków jest ogólnie dobry, jednak zróżnicowany. W części budynków prowadzone są prace remontowe, w części są remonty planowane. Poszczególne instytuty dysponują następująca bazą dydaktyczną:

W Instytucie Archeologii studenci korzystają łącznie z 5 sal dydaktycznych w dwóch obiektach (przy ul. Szewskiej i Koszarowej), pracowni komputerowej przy ul. Szewskiej. W budynku przy ul. Koszarowej mieszczą się pracownia konserwacji zabytków, w której odbywają się również zajęcia dydaktyczne, magazyny i przestrzenie wystawiennicze, także wykorzystywane w celach dydaktycznych.

W Instytucie Historii wykorzystuje się 15 sal ćwiczeniowo-seminaryjnych oraz 1 większe audytorium (dla 110 studentów) w dwóch lokalizacjach (przy ul. Szewskiej i Świdnickiej). Studenci mają możliwość korzystania z pracowni komputerowej. W całym Instytucie funkcjonuje sieć radiowego dostępu do Internetu. Jedna z sal wyposażona jest w zamontowany na stałe zestaw multimedialnej tablicy do prowadzenia zajęć z dydaktyki historii.

W Instytucie Historii Sztuki znajduje się 6 sal dydaktycznych, w tym 1 pracownia komputerowa, w której prowadzone są zajęcia dydaktyczne. W pracowni komputerowej znajduje się 10 stanowisk komputerowych.

W Instytucie Kulturoznawstwa wykorzystywanych jest 7 sal ćwiczeniowych i 1 wykładowa w dwóch budynkach (przy u. Szewskiej i Kuźniczej), z czego 4 sale ćwiczeniowe i sala wykładowa wyposażone są w sprzęt multimedialny. Do dyspozycji studentów oddana jest pracownia komputerowa przy bibliotece. W największych salach znajdują się zestawy komputerowe z rzutnikami multimedialnymi. Oprócz tego 4 sale dydaktyczne wyposażone są w analogowe rzutniki przeźroczy. Na portierni znajdują się 3 zestawy (laptop + rzutnik multimedialny) do wypożyczenia dla pracowników, którzy prowadzą zajęcia w salach dydaktycznych niewyposażonych na stałe w sprzęt multimedialny. Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej dysponuje 5 salami wykładowymi i ćwiczeniowymi oraz mniejszą salą seminaryjną, a także użytkuje wspólnie z Instytutem Kulturoznawstwa dużą salę

wykładową na 80 miejsc, do której dostęp mają także osoby niepełnosprawne (w budynku znajduje się winda). Jedna z sal na I piętrze zaopatrzona jest w sprzęt audiowizualny (telewizor, magnetowid, odtwarzacz DVD), który jest wykorzystywany w procesie dydaktycznym. Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej posiada wydzieloną pracownię komputerową przeznaczoną dla studentów. Sieć kablowa i radiowa położona w budynku Katedry zapewnia całej kadrze i studentom dostęp do Internetu. Katedra Muzykologii dysponuje pięcioma salami, z których dwie wyposażone są w sprzęt audiowizualny. Na potrzeby zajęć korzysta się także z dwóch rzutników multimedialnych.

Instytut Psychologii dysponuje ośmioma salami ćwiczeniowymi i jedną większą salą wykładową (dla około 80 osób). Wszystkie sale wyposażone są w sprzęt multimedialny.

Instytut Pedagogiki (umieszczony w tym samym budynku, co Instytut Psychologii) wykorzystuje 17 sal wykładowych, z tego 15 wyposażonych jest w sprzęt multimedialny. Instytut posiada także własną pracownię komputerową dla studentów ze stanowiskiem dla osoby niepełnosprawnej. W budynku, w którym mieszczą się Instytuty Psychologii i Pedagogiki możliwy jest dostęp do Internetu z wykorzystaniem połączenia radiowego i kablowego dla studentów i pracowników. Do dyspozycji pracowników i studentów we wszystkich jednostkach znajdują się przenośne rzutniki multimedialne.

Ewenementem na wizytowanym wydziale (i komfortem dla studentów) jest posiadanie dobrze zaopatrzonych bibliotek instytutowych. Studenci mogą korzystać z zasobów: Biblioteki Instytutu Archeologii, Biblioteki Instytutu Historycznego, Biblioteki Instytutu Historii Sztuki, Biblioteki Instytutu Kulturoznawstwa i Katedry Muzykologii, Biblioteki Instytutu Pedagogiki, Biblioteki Instytutu Psychologii oraz Biblioteki Katedry Etnologii i Antropologii Kulturowej. Łącznie w zbiorach wszystkich tych jednostek znajduje się ok. 235.658 woluminów książek, 60.294 woluminów czasopism polskich i zagranicznych, 24.551 jednostek zbiorów specjalnych. Prenumerata czasopism naukowych z dziedzin badań jednostek obejmuje 263 czasopisma polskie i 74 zagraniczne. Ponadto studenci i pracownicy mogą korzystać z baz elektronicznych, zarówno pełnotekstowych, jak abstraktów, dostępnych przez portal Biblioteki Uniwersyteckiej, wykupionych dla całego Uniwersytetu lub Wydziału i jego jednostek (np. serwis JSTOR, bazy danych)

Pomimo pewnych problemów z brakiem środków na remonty generalne niektórych zabytkowych budynków wydziału (np. w Instytucie Historii) należy uznać, że sale wykładowe i ćwiczeniowe są dobrze przygotowane do procesu dydaktycznego. W zakresie środków trwałych Wydział dysponuje między innymi 73 różnego typu (głównie cyfrowymi) aparatami fotograficznymi z osprzętem, 15 kamerami cyfrowymi, 544 komputerami stacjonarnymi, 124 drukarkami (głównie laserowymi, czarno-białymi), 36 kserokopiarkami, 259 komputerami przenośnymi (note- i netbookami), 92 rzutnikami multimedialnymi, 22 analogowymi rzutnikami przezroczy i pisma. Instytut Archeologii posiada także sprzęt specjalistyczny, w tym o wartości poszczególnych elementów powyżej 100.000 zł trójwymiarowy skaner laserowy, spektrometr fluorescencji, liliofizator, komorę klimatyczną, twardościomierz, stację pomiarową i magnetometr pomiarowy. Cały sprzęt wykorzystywany jest do badań i działalności dydaktycznej pracowników i doktorantów, w niektórych przypadkach także studentów.

W czasie spotkania z Zespołem Oceniającym doktoranci zwrócili uwagę, że infrastruktura Wydziału nie jest w pełni dostosowana do realizowanych badań – wskazali, że brakuje pomieszczeń, które mogłyby być wykorzystywane na potrzeby prowadzenia badań w ramach grantów (pokoi, w których można byłoby skorzystać z komputera, Internetu czy telefonu). Jest to szczególnie istotne dla doktorantów dojeżdżających do Wrocławia w celu realizacji

prac badawczych. Ponadto doktoranci wskazali na pewne niedogodności w korzystaniu z bibliotek instytutowych - zbyt małą liczbę stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu, a także niewystarczający dostęp do sprzętu takiego jak samoobsługowe kserokopiarki lub skanery. Doktoranci zauważyli, że infrastruktura Wydziału wymaga modernizacji z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych, mają jednak świadomość ograniczeń finansowych, które ich zdaniem wpływają na stan bazy naukowo-dydaktycznej Wydziału.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci w większości pozytywnie ocenili infrastrukturę dydaktyczną Jednostki. Jako problem studenci wskazali zbyt małą ilość sal oraz ich niewielkie rozmiary (zwłaszcza w budynku przy ul. Dawida) uniemożliwiające niekiedy prowadzenie zajęć dla całej grupy. Studenci Instytutu Muzykologii zgłosili uwagi dotyczące rozstrojonego sprzętu muzycznego, którego właściwy stan techniczny jest ich zdaniem niezbędny do właściwej realizacji procesu kształcenia na kierunku muzykologia. Deklarowaną przez studentów wadą mechanizmów wykorzystujących infrastrukturę dydaktyczną jest działanie bibliotek Instytutowych, które mimo podlegania pod jeden Wydział nie wypożyczają książek studentom z innego Instytutu (umożliwiają jedynie ich przeglądanie w czytelni). Studentom zależy na ujednoczeniu systemu i umożliwieniu pełnego wykorzystania zasobów bibliotek Instytutowych wszystkim studentom Wydziału. Pozostała infrastruktura dydaktyczna w postaci sal ćwiczeniowych, laboratoryjnych, wykładowych została oceniona pozytywnie. Sprzęt wspomagający prowadzenie zajęć jest zdaniem studentów wystarczający do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Podczas spotkania z ZO PKA bardzo negatywnie ocenili ogólny stan budynków WNHiP. Główne zarzuty studentów dotyczą zbyt małej przestrzeni w budynkach Wydziału m. in. korytarze, klatki schodowe itd. Zdaniem studentów są one zupełnie nieprzystosowane do wykorzystywania przez aktualnie studiującą liczbę osób. Studentom zależy na dokonaniu zmian np. w planach zajęć, dzięki którym zmniejszy się ilość studentów przebywających jednocześnie w budynkach, które nie są w stanie takiej liczby studentów pomieścić.

Budynki Wydziału są w niewystarczającym stopniu przystosowane dla osób z niepełnosprawnością ruchową – brak wind i odpowiednio przystosowanych toalet na każdym piętrze budynku itd. Osoby z innymi niepełnosprawnościami mają możliwość korzystania ze sprzętu i programów ułatwiających im zdobywania zakładanych efektów kształcenia np. specjalne klawiatury komputerowe z alfabetem Braille'a, monitory przystosowane dla osób niedowidzących itp. Ilość zgłoszonych przez studentów negatywnych uwag potwierdza brak mechanizmów umożliwiających studentom ocenę infrastruktury dydaktycznej oraz wpływu na decyzje dotyczące modernizacji i sposobów korzystania z zasobów Wydziału. Dobrą praktyką byłoby aby zasięganie opinii studenckiej zostało wdrożone proceduralnie.

Sumując należy ocenić pozytywnie infrastrukturę badanej jednostki. Jest ona adekwatna do prowadzonej działalności dydaktycznej i naukowej. Nie ma danych na temat pozyskiwania środków od interesariuszy zewnętrznych. Nie ma systemu zbierania uwag studenckich nt ich potrzeb związanych z infrastrukturą.

3) polityka finansowa jednostki zapewniająca stabilność jej rozwoju.

Sporządzono następujące tabelaryczne zestawienia ilustrujące politykę finansową jednostki. Na rok kalendarzowy 2011 wyglądała ona następująco:

Jednostki (instytuty, katedry)	Pozostałość środków z dotacji na 2010 r. - stan na 31.12.2010 r.	Dotacja na 2011 r.	Razem środki finansowe w 2011 roku (3+4)	Koszty 2011 r.	Pozostałość środków na 31.12.2011 r.
2	3	4	5	6	7
Rezerwa Dziekana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Instytut Archeologii	136 074,76	229 891,00	365 965,76	208 057,96	157 907,80
Instytut Historii Sztuki	32 381,48	131 380,00	163 761,48	74 055,50	89 705,98
Instytut Historyczny	284 694,10	374 652,00	659 346,10	465 793,79	193 552,31
Instytut Pedagogiki	262 040,99	271 663,00	533 703,99	265 993,04	267 710,95
Instytut Psychologii	169 804,60	257 696,00	427 500,60	230 484,44	197 016,16
Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej	18 198,08	102 249,00	120 447,08	69 246,26	51 200,82
Instytut Kulturoznawstwa	30 113,01	146 939,00	177 052,01	93 293,77	83 758,24
Katedra Muzykologii	18 600,15	76 337,00	94 937,15	49 785,61	45 151,54
	951 907,17	1 590 807,00	2 542 714,17	1 456 710,37	1 086 003,80

Powyższe zestawienie dobrze świadczy o sytuacji finansowej wydziału. W roku kalendarzowym 2010 oraz 2011 uczelnia dysponowała nadwyżką środków ok. 1 ml złotych. Ta komfortowa sytuacja widoczna jest nakładach na działalność statutową jednostki i środki jakie wydaje na badania naukowe. Nakłady te prezentuje poniższe zestawienie.

2011	Rodzaj badań	Nakłady 2011 r.: 727 WNHIP	Razem	Zysk	Przychody 2011 r.: 721 WNHIP	Razem
	Nakłady bieżące na dz. B+R	4 130 981,11	4 130 981,11	28 749,50	4 159 730,61	4 159 730,61
badania podstawowe	Dz. Statutowa	1 456 710,37	1 456 710,37		1 456 710,37	1 456 710,37
	Dz. statutowa - dz. służąca rozwojowi młodych naukowców	493 051,12	493 051,12		493 051,12	493 051,12
badania podstawowe	Badania własne	100 459,32	100 459,32		100 459,32	100 459,32
badania podstawowe	Specj. Progra. Badawcze	203 282,35	203 282,35		203 282,35	203 282,35
badania podstawowe	Projekty badawcze	539 259,57	539 259,57		539 259,57	539 259,57
badania przemysłowe	Inne prace badawcze (zlecone)	1 338 218,38	1 338 218,38	28 749,50	1 366 967,88	1 366 967,88

badania
rozwojowe

- Archeologia)					
		0,00			0,00

Środki przeznaczone na rozwój młodych naukowców ilustruje poniższa tabela:

Dotacja na rozwój młodej kadry 2012 r	Dotacja 2012
Jednostka WNHiP	Kwota dofinansowania
Instytut Pedagogiki	49 450,00
Instytut Psychologii	39 510,00
Instytut Archeologii	100 806,00
Instytut Kulturoznawstwa	34 400,00
Instytut Historyczny	122 434,00
Instytut Historii Sztuki	66 328,00
Katedra Etnologii i Antropologii Kult.	37 600,00
Katedra Muzykologii	22 462,00
	472 990,00

Powyższe zestawienia dobrze ilustruje wydatki jednostki na realizację jej celów strategicznych, to jest badań podstawowych oraz na realizację zadań związanych z realizowanymi efektami kształcenia. Taka polityka finansowa pozwala zachować bezpieczną stabilność rozwoju bez zagrożeń dla realizowanych zadań. Zwracają uwagę znaczne kwoty jakie Instytuty otrzymały na rozwój młodej kadry.

W analizie polityki finansowej wydziału nie znaleziono danych na temat nakładów na realizację polityki jakościowej Wydziału. Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości na Uniwersytecie Wrocławskim funkcjonuje w ramach całej uczelni i finansowany jest ze środków ogólnouczelnianych. W rozmowie z osobami odpowiedzialnymi za finanse wydziału nie potrafiono wskazać na wydatki jakościowe.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:

1) Zasoby kadrowe wizytowanej jednostki są stabilne. W latach 2008-2011 wzrosła liczba zatrudnionych doktorów, ze względu na osiągnięcie wieku emerytalnego zmalała liczba profesorów, natomiast liczba doktorów habilitowanych pozostała bez zmian. Uczelnia dobrze wykorzystuje swoje uprawnienia akademickie i prowadzi aktywną politykę awansową doktorów i doktorów habilitowanych. Nie ma zastrzeżeń do ilości kadry w kontekście działalności naukowej oraz realizowanych efektów kształcenia. Procedura zatrudniania nauczycieli akademickich jest zgodna z Ustawą i nie budzi zastrzeżeń. Dynamika rozwoju kadr w poszczególnych instytutach jest jednak zróżnicowana. Najsilniejszą kadrę ma instytut historii. Stosunkowo niewielką kadrę (w

kontekście ilości studentów) mają instytuty Psychologii i Pedagogiki. W roku 2012 na Uniwersytecie Wrocławskim nastąpiła zmiana statutu uczelni, co oznacza że od tego roku liczy się na nowo okres zatrudnienia adiunktów. Ta sytuacja mogła zmniejszyć dynamikę awansową na wydziale. Polityka kadrowa w WNHIP znacząco spełnia potrzeby studentów, jednak znikomy jest wpływ studentów na jej funkcjonowanie.

2) Pomimo braku części środków na remonty generalne zabytkowych budynków Wydziału ich stan oraz wyposażenie pozwala na poprawną realizację procesu dydaktycznego i osiąganie zakładanych efektów kształcenia. Należy bardzo pozytywnie podkreślić istnienie dobrze wyposażonych i zarządzanych bibliotek Instytutowych w wizytowanej jednostce. Ogólna jakość infrastruktury jest w ocenie studentów wystarczająca i umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Studentom zależy na zwiększeniu ich wpływu na decyzje dotyczące modernizacji infrastruktury dydaktycznej

3) Polityka finansowa jednostki pozwala jej na realizację zadań strategicznych związanych z działalnością dydaktyczną i naukową. Wydział dysponuje środkami na badania statutowe oraz na rozwój młodych naukowców. Finansowane są w całości procedury awansowe pracowników oraz publikację z nimi związane.

Zalecenia:

- Wydział powinien przyłożyć więcej uwagi do warunków pracy doktorantów, a w przyszłych remontach uwzględnić potrzeby osób niepełnosprawnych.

5. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę

Jednostka prowadzi badania naukowe w obszarach, dziedzinach i dyscyplinach naukowych związanych z oferowanymi studiami, a wyniki tych badań oraz najnowsze osiągnięcia nauki w danym obszarze wykorzystuje w procesie kształcenia. Jednostka stwarza doktorantom warunki do prowadzenia samodzielnych badań naukowych, a studentom umożliwia udział w badaniach przez nią prowadzonych.

Oceniana Jednostka prowadzi badania naukowe w obszarach, dziedzinach i dyscyplinach naukowych związanych z oferowanymi studiami, a wyniki tych badań oraz najnowsze osiągnięcia nauki w danym obszarze wykorzystuje w procesie kształcenia. Istotnym problemem w wypełnianiu zobowiązań badawczych przez pracowników jest to, że władze uczelni podwyższyły pensum (np. adiunkta do 240 godz.) a jednocześnie pensum owo jest systematycznie i stale przekraczane. W związku z tym poszczególni pracownicy – aby sprostać wymogom czasowym - prowadzą zajęcia z przedmiotów nie związanych bezpośrednio z prowadzonymi badaniami naukowymi. Potwierdza to m. in. analiza wybranych sylabusów. Wyróżnia się tu Instytut Pedagogiki, gdzie przeprowadza się kontrolę zgodności dorobku naukowego z prowadzonymi zajęciami. W czasie dyskusji na spotkaniach pracownicy dużo uwagi poświęcali ograniczeniom czasowym w prowadzeniu badań, czego przyczyną jest obciążenie zajęciami i obowiązkami biurokratycznymi, w tym wymogami KRK.

W Jednostce mamy duże zróżnicowanie i rozproszenie prowadzonych badań, co wynika z: (a) ich tradycyjnego inicjowania w zakładach i (b) sporego zróżnicowania jednostki, na którą składa się 6 instytutów i 2 katedry, a badania obejmują dziedziny nauk: społeczne i humanistyczne. Zarazem osoby odpowiedzialne za badania naukowe wskazują na proces prowadzenia badań interdyscyplinarnych. W „Misji, wizji i strategii rozwoju” Wydziału w części poświęconej analizie SWOT interdyscyplinarność ujęta jest jako jednocześnie silna i słaba jego strona, co pokazuje że zauważane jest rozproszenie działań, a przy tym doceniane są inicjatywy konsolidujące je. Analiza „Wniosku o środki finansowe na działalność statutową na rok 2013” wskazuje, że cele badawcze ustalają poszczególne zakłady lub ich członkowie (vide habilitacje). Można sądzić zatem, że interdyscyplinarność badań nie ma charakteru powszechnego, czasem ma charakter deklaracyjny, a nadal obowiązuje model tradycyjny - jednodyscyplinarny.

Istnieje – wedle Raportu Samooceny potwierdzonego w trakcie wizyty oceniającej - standardowa i przejrzysta procedura zgłaszania i kontroli tematów badawczych, w tym określona ścieżka między poziomem zakładu i dziekana przez poziom instytutu/katedry. Jeśli idzie o związki badań z nauczaniem, to pracownicy Jednostki – na spotkaniu – wskazywali, że rezultaty własnych badań naukowych włączają do procesu kształcenia i traktują to, jak tradycyjny element pracy akademickiej. Przykładem jest przedstawianie swych badawczych wyników studentom po opublikowaniu książki /artykułu. Widać zatem spontaniczny (w pozytywnym tego słowa znaczeniu) charakter relacji między badaniami a kształceniem. Osoby z poszczególnych instytutów/katedr pytane o istnienie procedur dotyczących wykorzystywania wyników badań do modyfikacji metodyki nauczania odpowiadali, że procedur takich nie ma, zaś każdy (pracownik) wie, że należy modyfikować proces kształcenia w oparciu o wyniki badań. Np. we wspomnianym powyżej „Wniosku...” mowa jest – choć nie zawsze – o włączaniu wyników badań do programu dydaktycznego. Nie prowadzi się jednak weryfikacji tej deklaracji.

Jeśli idzie o finansowanie badań, to pracownicy korzystają zasadniczo z dwóch źródeł: środków statutowych i grantów (w tym wydziałowych). Rozdział tych środków częściowo zależy od uprzednich osiągnięć badawczych - np. w Instytucie Pedagogiki punkty za publikacje są wyznacznikiem przydzielania środków finansowych na badania. Sięga się też do innych źródeł, w tym biznesu, jednostek samorządowych – nie jest to jednak częste.

Warto zaznaczyć, że badania naukowe w dużej części ogniskują się w regionie wrocławskim. W ich ramach wykorzystuje się historyczny potencjał regionu jako miejsca spotkań/przecięcia kultur i wspólnot. W tym sensie duże znaczenie mają badania porównawcze. Z drugiej strony pojawiają się ambicje wychodzenia poza studia nad regionem. Są to jednak inicjatywy lokalne (instytutowe, zakładowe), a nie strategiczne całego Wydziału. Podejmuje się jednocześnie oryginalne i ambitne projekty. Przykładem takiego badania jest projekt Audiosfery w Instytucie Kulturoznawstwa.

Doktorantom stworzono warunki do prowadzenia samodzielnych badań naukowych, co oznacza przede wszystkim, że nie krępuje się ich inicjatyw. Jednocześnie jednak nie oferuje się szczególnych udogodnień do prowadzenia tak określonych badań. Doktoranci, wg wygłaszanej w trakcie spotkań opinii, często wykorzystują własne środki (pomieszczenia, materiały), aby realizować badania. Jednocześnie doktoranci korzystają z możliwości finansowania badań na wiele sposobów: środków na działalność statutową, granty różnego rodzaju (głównie wydziałowe). W jednostce obowiązuje m. in. system zasad konkursów na wewnętrzne dofinansowanie dla doktorantów i młodych pracowników (do 35 roku życia).

Podstawowe formy działalności naukowej doktorantów to, prócz pracy nad rozprawą doktorską, publikacja artykułów i udział w konferencjach. Dotyczy to doktorantów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Doktoranci zasadniczo prowadzą badania indywidualne, ale zdarza się że są też członkami zespołów badawczych. Jeśli uzyskują grant pozauczelniany, to badania odbywają się poza Jednostką. Studenci są włączani do projektów badawczych, a jednocześnie pracują w ramach kół naukowych. Obie formy są dość powszechne i nie dostrzeżono w tym obszarze ograniczeń dla inicjatyw studenckich.

Doktoranci mają zapewniony udział w badaniach prowadzonych na Wydziale. Doktoranci realizują badania w ramach projektów badawczych kierowanych przez pracowników Wydziału, a ponadto są uczestnikami licznych grantów finansowanych ze źródeł zewnętrznych. Doktoranci realizują także projekty w ramach dotacji celowej na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich (40 doktorantów w 2012 r.). Aktywność badawcza doktorantów znajduje potwierdzenie w publikacjach naukowych oraz częstym, czynnym udziale w konferencjach i spotkaniach naukowych, a także organizacji różnego rodzaju spotkań naukowych.

WNHiP umożliwia studentom udział w badaniach przez nią prowadzonych. Na Wydziale funkcjonują 32 koła naukowe, dzięki którym studenci mają możliwość rozwoju naukowo-badawczego. Zgromadzeni na spotkaniu z ZO PKA studenci ocenili pozytywnie możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych związanych bezpośrednio z obszarem i dziedziną studiów. Potwierdzenie tego znaleźć można w publikacjach tworzonych przy współudziale studentów, które zwłaszcza, w niektórych Instytutach są bardzo liczne. Wydział nie posiada zestawienia wszystkich publikacji tworzonych przy współudziale studentów, jednostkami, które częściowo posiadają takie dane są Instytuty/Katedry, z uwagi na powyższe Jednostka

nie przedstawiła ujednoczonych danych. W celu porównania udziału studentów w badaniach naukowych na poszczególnych kierunkach, Wydział powinien usystematyzować procesy administracyjne tak aby umożliwiały one otrzymanie uporządkowanych zestawień, pozwalających na dokonanie oceny zaangażowania studentów w działalność naukowo-badawczą. Jest to kolejny przykład niewystarczająco funkcjonującego systemu informacyjnego (w tym gromadzenia i analizowania informacji) Wydziału. Rekrutacja do trwających, bądź rozpoczęcie nowych projektów badawczych w głównej mierze odbywa się za pośrednictwem kół naukowych, a także poprzez ogłoszenia na stronie Wydziałowej i informacje przekazywane przez wykładowców. Nie przedstawiono przykładowych dokumentów regulujących aspekty związane z prawami autorskimi na linii Wydział-student (np. umowy podpisanej ze studentem uczestniczącym w badaniach naukowych, biorącym udział w grantie itp.).

Aspektem wyraźnie podkreślanym przez studentów są częste problemy z dofinansowaniem publikacji oraz projektów badawczych proponowanych przez studentów. Studenci wyrazili opinię, że w większości przypadków muszą starać się o sfinansowanie lub dofinansowanie publikacji z zewnątrz tj. poprzez zdobycie sponsorów lub opłacając je osobiście. Dodatkowo studenci wykazują chęć udziału w wyjazdach badawczych tj. na wystawy, spotkania itd. twierdząc, że obecnie z uwagi na brak dofinansowania jest to na Wydziale niemożliwe. Pomimo zapewnień Władz o możliwości realizacji prac dyplomowych w oparciu o tworzone projekty badawcze, także przy udziale i wsparciu otoczenia społeczno- gospodarczego, nie zostały przedstawione dokumenty potwierdzające takie przypadki.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.

Spójność profilu badań i dydaktyki jest zachowana, choć ma to charakter raczej spontaniczny niż planowo zorganizowany. Poczucie odpowiedzialności kadry jest podstawowym czynnikiem motywującym do włączania badań w kształtowanie oferty dydaktycznej – określanie efektów kształcenia. Przeszkodą w wypełnianiu obowiązków badawczych w pożądanym przez kadrę obszarze i poziomie jest polityka zarządzania czasem pracy kadry (podniesione pensum) i rosnąca biurokracja wymagająca dużych nakładów pracy. Udział doktorantów i studentów w badaniach jest zadowalający, choć w przypadku tej pierwszej grupy mowa raczej o wysiłku samych doktorantów i ich opiekunów, niż planowej polityce wydziałowej zmierzającej do zapewniania im właściwych warunków rozwoju. Silną stroną wizytowanego Wydziału są prowadzone badania naukowe, których istotną część realizują doktoranci. Studenci posiadają odpowiednie możliwości rozwoju naukowego. Negatywnym przejawem jest fakt słabego wsparcia finansowego studentów w zakresie działalności naukowej, z budżetu Wydziału.

Zalecenia

- **Należy nadać związkowi pomiędzy badaniami a dydaktyką możliwie systemowy, a nie spontaniczny charakter**

6. Uczestniczenie jednostki w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów, pracowników naukowych i dydaktycznych oraz współpraca z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami akademickimi, a także z przedsiębiorstwami i instytucjami

1) Studenci, doktoranci i pracownicy jednostki uczestniczą w programach międzynarodowych,

Głównym programem mobilności międzynarodowej jest Erasmus, w którym uczestniczą zarówno pracownicy, jak i studenci. Ponadto Wydział prowadzi bardzo różnorodne kontakty międzynarodowe skutkujące wzajemnymi wizytami, udziałem w kwerendach i konferencjach, których realizację ułatwiają podpisane są umowy międzyuczelniane. Ilustrują to tabele zawierające szczegółowe dane nt kontaktów międzynarodowych zawarte w raporcie samooceny (s.52-56). Liczba i jakość tych kontaktów jest wystarczająca. W najbliższym czasie rozstrzygnie się projekt współpracy z ośrodkami ukraińskimi.

Doktoranci nie zgłaszali zastrzeżeń dotyczących funkcjonowania obsługi programu w Uczelni. W ramach tego programu doktoranci WNHIP wyjeżdżają do ośrodków zagranicznych, jednak sam Wydział nie przyjmował doktorantów-cudzoziemców/spoza Polski. Korzystne byłoby rozwijanie wymiany w ramach tego programu z naciskiem na wyrównanie wskazanej dysproporcji. Obok tego na WNHIP są podejmowane działania mające na celu internacjonalizację procesu kształcenia na studiach doktoranckich. Wydział realizuje program *The Eastern Mediterranean from the 4th century BC until Late Antiquity*, finansowany z środków Fundacji na rzecz Nauki Polskiej (w ramach programu Międzynarodowe Projekty Doktoranckie) oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W rozmowie z Zespołem Oceniającym kierownicy studiów doktoranckich podkreślili rolę współpracy zagranicznej, w szczególności z ośrodkami w Niemczech, Czechach i Rosji. Współpraca ta przybiera różne formy: realizacji wspólnych projektów badawczych, organizacji i udziału w konferencjach i różnego rodzaju spotkaniach naukowych, publikacji. Zgodnie z przekazanymi informacjami, doktoranci uczestniczą w tej współpracy, a także są jej beneficjentami w innych formach np. uczestniczą w wykładach i seminariach badaczy z ośrodków zagranicznych organizowanych na WNHIP i realizują praktyki w ośrodkach zagranicznych. Warto zalecić pomnożenie inicjatyw w zakresie internacjonalizacji kształcenia oraz mobilności doktorantów w celu pełnego wykorzystania potencjału Wydziału.

Uniwersytet Wrocławski zapewnia studentom możliwość uczestnictwa w międzynarodowych wymianach głównie poprzez uczestnictwo w programie Erasmus, Erasmus-Mundus itp. Realizacja programów studiów i zaliczanie odbytych w innym kraju zajęć, po powrocie do Uczelni macierzystej, jest zdaniem studentów, odpowiednia. W roku akademickim 2012/2013 w wyjazdach wzięło udział 47 studentów Wydziału. Studenci WNHIP chętnie wyjeżdżają na wymiany międzynarodowe, uważając je za rozwijające zwłaszcza językowo oraz podnoszące ich szansę na rynku pracy. Jednostka uczestniczy także w wymianie krajowej MOST. Wymiany krajowe nie cieszą się wśród studentów taką popularnością jak międzynarodowe jednak znajdują zainteresowanie studentów. Uczelnia zapewnia studentom sposobność Uczestnictwa w projektach, konferencjach, konkursach o charakterze zarówno krajowym jak i międzynarodowym. Transparentność kryteriów oraz tryb przeprowadzania rekrutacji do uczestnictwa w programach wymiany studenci oceniają pozytywnie i uważają je za zgodne z ich oczekiwaniami. Osoby odpowiedzialne za uczestnictwo w wymianach wraz ich kompetencjami, są studentom znane. Polityka informacyjna dot. wymian międzynarodowych i krajowych jest zdaniem studentów bardzo

dobra. Takie wsparcie materialne studentów w ramach programu LPP-Erasmus oceniane jest przez studentów pozytywnie.

2) jednostka podejmuje działania mające na celu internacjonalizację procesu kształcenia, w tym w zakresie określania efektów i realizacji programu kształcenia,

W roku akademickim 2013/13 planuje się uruchomienie ogólnowydziałowych studiów licencjackich (European Cultures) i magisterskich (Cultural Communication) w j. angielskim. W ramach programu Erasmus jednostka współuczestniczy z innymi jednostkami w ramach studiów (licencjackich i magisterskich) Interstudies, lecz mają one charakter dość ogólny i wyrywkowy. Zakres określania efektów i realizacji programu kształcenia jest na razie nieznany. Wydział deklaruje organizację zajęć z prowadzącymi z zagranicy. Jako przykłady studenci wskazywali wykłady prowadzone przez nauczycieli akademickich z Hiszpanii czy Niemiec. Część studentów nie słyszała jednak o tego typu inicjatywach. Wydział nie przedstawił dokumentów świadczących o posiadaniu sformalizowanej, czy też niesformalizowanej ścieżki modyfikacji efektów kształcenia i realizacji studiów funkcjonującej w oparciu o proces internacjonalizacji kształcenia.

3) jednostka współpracuje z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami akademickimi,

W ramach współpracy z zagranicznymi ośrodkami akademickimi oceniana jednostka prowadzi studia slawistyczne wraz z jednostką z Chemnitz (Niemcy), po ukończeniu których studenci otrzymują dwa dyplomy. Podobny projekt obejmujący historię przygotowywany jest w porozumieniu z partnerem z Petersburga (Rosja). Z tymże partnerem prowadzone są wspólne badania z zakresu psychologii. Instytut Pedagogiki współpracuje w ramach projektu UNESCO nad poradnictwem zawodowym. W projekcie uczestniczą ośrodki z Argentyny, Francji, Polski, Burkina Faso. Instytut Archeologii współpracuje z ośrodkiem w Peru w kontekście prowadzonych tam badań. Obiecująco wygląda współpraca z ośrodkiem w Turcji (Uniwersytet Bilkent), obejmująca archeologię – badania śródziemnomorskie. Powstał wstępny schemat wymiany, planowane są też wspólne studia. Istnieje też bieżąca współpraca na poziomie instytutów z partnerskimi jednostkami w kraju. Ogólnie, współpraca podejmowana jest na szczeblu instytutu/katedry z ośrodkami zagranicznymi podobnym profilem badań i nauczania.

Uczelnia współpracuje z ośrodkami akademickimi, zarówno na arenie krajowej jak i zagranicznej, umożliwiając studentom wymiany studenckie, projekty, konferencje itp. Studenci nie są jednak świadomi wszystkich możliwości oferowanych przez Jednostkę, deklarują zainteresowanie otrzymywaniem bieżących informacji na temat prowadzonej współpracy międzyuczelnianej. WNHIP powinno podnieść poziom polityki informacyjnej nt. swojej współpracy z ośrodkami akademickimi, skierowanej zwłaszcza do studentów oraz innych interesariuszy Uczelni.

4) jednostka współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w celu osiągnięcia właściwych efektów kształcenia.

Współpraca z otoczeniem gospodarczym determinowana jest profilem dyscyplin naukowych Wydziału – studia humanistyczne trudno wpisują się w działalność tego rodzaju. Jednakże i tu dwa instytuty znalazły dla siebie pole do działania: psychologowie prowadzą usługi dla KGHM (porady psychologiczne), zaś archeologowie współpracują z drogowcami (wykopaliska na trasie projektowanych dróg). O wiele bardziej obiecująco rozwija się współpraca z jednostkami samorządowymi lub ponadregionalnymi. Wymienić tu trzeba współpracę z OECD w badaniach we Wrocławiu, współpracę z miastem w ramach Centrum

Zrównoważonego Rozwoju Społeczności Wrocławia zlokalizowanego w I. Pedagogiki (przy jednoczesnej współpracy z University of Portsmouth w Wlk. Brytanii), gdzie realizuje się np. projekt dotyczący Nadodrza, współpracę z Urzędem Marszałkowskim (na temat wielokulturowości), Wojewodą Dolnośląskim (na temat badania wsi).

Efekty kształcenia określone w programach studiów nie wynikają bezpośrednio ze związków otoczeniem społecznym - są raczej pierwotne w stosunku do tych działań. Mogą jednak podlegać ocenie i weryfikacji ze strony przedstawicieli otoczenia, co potwierdziły rozmowy w trakcie spotkań z nimi.

Korzyści płynące ze współpracy Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym są mało widoczne dla studentów. Studenci nie słyszeli o organizowaniu wykładów przez przedstawicieli sektora gospodarczego, jednak są nimi zainteresowani i deklarują chęć uczęszczania na tego typu wykłady/zajęcia, traktując je jako element kształcenia znacznie poszerzający ich wiedzę. Sektor przemysłowy jest zaangażowany głównie w obszarze oferowania praktyk i staży. Studenci podkreślają jednak, nieaktualność baz praktyk oferowanych przez Wydział są oraz ich niewielką liczbę, pomijając Instytut Psychologii, w ramach którego ilość i jakość oferowanych praktyk jest zdaniem studentów bardzo dobra. Wpływ współpracy społeczno - gospodarczej Wydziału na osiągnięte efekty kształcenia jest niezauważalny dla studentów.

Konkludując: działania podjęte przez instytuty i kadry ocenianej jednostki pozwalają pozytywnie ocenić zakres i skalę, a przede wszystkim perspektywę wymiany międzynarodowej i związków z otoczeniem społecznym. Jednakże Wydziałowi potrzebne jest wspólne określenie celów strategicznych w tym względzie i skonsolidowanie dotychczasowych nieco incydentalnych i rozproszonych wysiłków w jeden strategiczny plan działania, a także lepsza polityka informacyjna względem studentów.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego ⁴: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) W jednostce widoczny jest postęp w mobilności studentów i kadry wyrażający się coraz szerszą ofertą wymiany pracowniczej, doktoranckiej i studenckiej. Wydział zapewnia studentom sposobność uczestnictwa w programach międzynarodowych, zaś studenci WNHIP chętnie korzystają z oferowanych możliwości. Działania podejmowane przez Wydział wpływają pozytywnie na oferowany studentom proces kształcenia.

2) Internacjonalizacja procesu kształcenia znajduje się w fazie początkowej. Po części oferta dotyczy przyszłości, po części zaś polega na ogólnym i wyrywkowym składaniu propozycji, przez co ma charakter luźno dobranych kursów. Stwarza to podstawę do rozwoju tego aspektu działań Wydziału, jednakże należy określić jasną strategię rozwoju w tym obszarze biorąc pod uwagę silne i słabe strony jednostki.

3) W jednostce widoczny jest postęp w rozwoju kontaktów międzynarodowych będący rezultatem inicjatyw instytutowych. Należałoby zakreślić wydziałową strategię rozwoju w tym zakresie, a nie polegać tylko na indywidualnych zabiegach i wysiłku poszczególnych badaczy i instytucji. Studenci nie są w pełni świadomi współpracy Jednostki z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami akademickimi, ale ci, którzy ją znają, oceniają ją bardzo dobrze.

4) *Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest z uwagi na zakres dyscyplin badawczych jednostki oraz zakres finansowania przedsięwzięć w tym otoczeniu sprawą niełatwą. Należy miejscu docenić wysiłek nawiązywania i podtrzymywania współpracy, choć ponownie staje pytanie o całościową strategię angażowania się jednostki, identyfikację i systemowe wdrażanie celów i działań. Studenci nie dostrzegają działań podejmowanych (przy współpracy z otoczeniem społeczno gospodarczym) w celu weryfikacji jakości kształcenia i zwiększenia przydatności absolwenta na rynku pracy.*

Zlecenia:

- **W opracowanej ponownie strategii rozwoju Wydziału należy sprawom badawczej współpracy międzynarodowej oraz internacjonalizacji kształcenia nadać wyraźny strategiczny kształt, określić jej cele operacyjne, kalendarz i inne systemowe cechy;**
- **Należy wzmocnić działalność informacyjną kierowaną do studentów w zakresie możliwości studiów poza Wydziałem.**

7. Wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne zapewniane przez jednostkę studentom i doktorantom w procesie uzyskiwania efektów uczenia się

- 1) *Jednostka ma wdrożony system opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej, uwzględniający także potrzeby osób niepełnosprawnych,*

W ramach systemu opieki naukowo-dydaktycznej WNHiP zapewnia studentom publiczny dostęp do informacji na temat procesu kształcenia tj. procesu dyplomowania, prowadzonych konsultacji, obieralności przedmiotów itd. System obieralności przedmiotów jest przez studentów oceniany pozytywnie. Studenci Instytutu Pedagogiki podkreślają jednak małą różnorodność wyboru przedmiotów fakultatywnych i wyrażają zainteresowanie poszerzeniem oferty proponowanej przez Jednostkę. Zasady dyplomowania są studentom przeważnie znane jednak różnią się w zależności od Instytut/Katedry. System opieki naukowo-dydaktycznej umożliwia studentom ubieganie się o indywidualny tok studiów. Studenci wypowiedzieli się pozytywnie na temat oferowanych przez Uczelnię form indywidualizacji kształcenia.

Godziny otwarcia dziekanatu, dostępność Władz Wydziału oraz nauczycieli akademickich, studenci określają jako zgodne z ich oczekiwaniami. Jednostka zapewnia studentom możliwość konsultacji z prowadzącymi. Godziny konsultacji i dyżurów są zdaniem studentów przestrzegane, a kontakt z prowadzącymi studenci uznają za bardzo dobry.

System opieki naukowo-dydaktycznej umożliwia studentom naukę języka angielskiego na poziomie B2. Podczas spotkania z ZO PKA studenci wyrazili opinię, iż nauka języka obcego wypada kiepsko, uważają iż poziom zaawansowania jest często niższy od deklarowanego. Dodatkowo podczas przydzielania do grup studenci są mieszeni z osobami z innych Instytutów, a nawet Wydziałów przez co niemożliwa jest nauka języka specjalistycznego dla danej dziedziny. Zdaniem studentów ogranicza to znacznie ich możliwości rozwoju. Studenci chętnie skorzystali by również z możliwości wyboru innych języków obcych, na chwilę obecną w niektórych Instytutach istnieje taka możliwość, jednak sytuacja ta nie jest wspólna dla całego Wydziału. Dobrą praktyką byłoby umożliwienie studentom całego Wydziału naukę różnych języków, poszerzając ich umiejętności i zwiększając konkurencyjność na rynku pracy.

Koła naukowe nie posiadają odrębnej sali umożliwiającej im spotkania w dowolnych godzinach. Członkowie kół naukowych stwierdzają, iż obecnie proponowane sale są tak oblegane, że uzgodnienie terminu pasującego większości członków danego koła jest często niemożliwe. Studentom Studenckiego Koła Archeologów zależałoby na zmianie opiekuna, który ich zdaniem nie angażuje się w jego działalność, nie wspiera studentów przez co ogranicza jego rozwój.

Podział dotacji przeznaczonej z tytułu funduszu pomocy materialnej studentów jest zgodny z Art. 174. Ust 4 Ustawy. System przyznawania świadczeń pomocy materialnej określa *Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu Wrocławskiego*. Nie przedstawiono dokumentów zaopiniowania ww. regulaminu przez Samorządu Studentów. Regulamin FPM obejmuje wszystkie świadczenia pomocy materialnej wymagane w Ustawie (Art. 173 ust. 1), przepisy regulaminu budzą jednak pewne wątpliwości związane m.in. z punktowaniem osiągnięć studentów w zakresie stypendium rektora dla najlepszych studentów:

§ 17 ust. 2 „ (...) *stypendium socjalne w zwiększonej wysokości z tytułu zamieszkania nie przysługuje studentowi, który: (...), 2/ powtarza niezaliczone przedmioty, z wyjątkiem sytuacji, gdy student jednocześnie kontynuuje studia na semestrze (roku) wyższym w pełnym*

zakresie.” jest to zapis pozaustawowy, wprowadzający nowe kryteria ograniczające przyznawanie świadczeń, który godzi w interesy studenta. Każda osoba posiadająca status (w tym prawa studenta) może ubiegać o ustawowo zagwarantowane świadczenia.

Zdaniem studentów, zmienić należy również zapis z Art. 9 ust. 4 Regulaminu FPM, który brzmi: „*Student, który zawarł związek małżeński ze studentem lub doktorantem, jest zobowiązany udokumentować dochody swoich rodziców, jeżeli nie jest samodzielny finansowo, zgodnie z § 12. W tym przypadku dziecko studenta może być doliczone wyłącznie do składu rodziny jednego z małżonków.*” zgodnie z Art. 179 ust. 4 pkt. 2 Ustawy przy ustalaniu wysokości dochodu uprawniającego studenta do ubiegania się o stypendium socjalne uwzględnia się dochody dziecka będącego na utrzymaniu studenta lub małżonka, niezależnie od tego czy małżonek również wnioskuje lub otrzymuje stypendium. Jest to kolejny przykład dodawania kryteriów pozaustawowych, ograniczających należne studentom prawa.

Niektóre zapisy Regulaminu Sądu Koleżeńskiego budzą wątpliwości studentów, a mianowicie Art. 15 ust. 1 Regulaminu, który wbrew Ustawie (Art. 212) umożliwia przyznawanie dodatkowych kar tj. publicznego przeproszenia pokrzywdzonego, w terminie określonym przez Sąd Koleżeński, zawiadomienie o treści orzeczenia władz akademickich Uczelni.

Kwoty przyznawanych stypendiów socjalnych, rektora, zapomóg są odpowiednie względem potrzeb studentów. Dodatkowo wyróżnić można dofinansowanie oferowane przez Uczelnię na zadania związane z umożliwieniem studentom i doktorantom niepełnosprawnym pełnego udziału w procesie kształcenia. Studenci mogą dzięki temu pokryć koszty m. in. pomocy asystenta, dojazdu na uczelnie, opłacenia pracy tłumacza języka migowego itp. System przyznawania świadczeń pomocy socjalnej nie funkcjonuje z pełnym udziałem studentów. Podziału świadczeń pomocy materialnej dokonuje Rektor. Samorząd studencki nowo wybranej kadencji dopiero rozpoczyna swoją działalność, z uwagi na powyższe nie wnioskował jeszcze o stworzenie Wydziałowych Komisji Stypendialnych. Uczelnia nie posiada dodatkowych funduszy stypendialnych przyznawanych wyróżniającym się studentom.

W ramach działającego na Uczelni systemu stworzone zostało stanowisko pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych, którego zadaniem jest opieka i zapewnianie możliwości rozwoju osobom z niepełnosprawnościami. Obecnie na Wydziale studiuje 106 osób (w tym również doktoranci) z orzeczoną niepełnosprawnością. Budynki Wydziału nie są jednak dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, zwłaszcza dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: brak podjazdów, poręczy, wind, toalet. Wydział nie posiada wyodrębnionych miejsc wyposażonych w odpowiednie sprzęty np. umożliwiających odpoczynek osobom z niepełnosprawnością ruchową. Uczelnia posiada natomiast usprawnienia w postaci powiększonych monitorów dla osób niedowidzących, specjalnych stanowisk w bibliotece z klawiaturą Braille’a czy też innych ułatwień dla osób z niepełnosprawnościami.

Wydział nie podpisuje ze studentami stacjonarnymi umowy regulującej szczegółowo warunki odpłatności za studia, co jest niezgodne z Art. 160 ust. 2 Ustawy. Jednostka powinna niezwłocznie podpisać umowy, określające warunki odpłatności za studia, ze wszystkimi studentami Wydziału. Dodatkowo umowa podpisywana przez studentów studiów niestacjonarnych nadal zawiera klauzule niedozwolone mimo wskazywania błędów i niepoprawności w poprzednich raportach z wizytacji programowych dokonanych przez

zespoły oceniające PKA. Działanie takie jest niedopuszczalne i krzywdzące dla studenta. Wydział powinien niezwłocznie dokonać zmian w poniżej opisanych zapisach umowy. Przepis §3 ust. 1 wzorca umowy jest, zdaniem studentów, niezgodny z przepisami prawa z uwagi na określenie wysokości opłat jedynie na jeden (konkretny) rok akademicki (mimo iż umowa zawierana jest na kilka lat). Co więcej ust. 2 Umowy określa, Rektora jako osobę odpowiedzialną za coroczne ustalanie wysokości czesnego, podając je do wiadomości przez wywieszenie informacji w gablotach oraz umieszczenie na stronie Uniwersytetu, bez wymogu zawierania formy pisemnej. W ust. 3 wyraźnie podkreślony zostaje brak obowiązku zamieszczania aneksu do umowy przypadku zmiany opłaty za studia. Powyższe przepisy są tożsame z klauzulami uznanymi przez UOKiK jako niedozwolone (m.in. klauzula nr 1593), a także świadczą o braku równorzędności stron podpisujących umowę i powinny zostać usunięte. Poważnym uchybieniem jest również brak dołączonego wykazu opłat dodatkowych obowiązujących studentów. Stawia to Uczelnie w pozycji uprzywilejowanej, umożliwiając zmianę kwot oraz wprowadzanie nowych opłaty za usługi każdym kolejno wydawanym zarządzeniem. Co więcej umowa student-uczelnia **powinna zawierać cały katalog warunków odpłatności za usługi edukacyjne. Dzięki temu każdy student od początku studiów będzie miał świadomość kosztów jakie poniesie w wyniku studiowania.** Odsyłanie w umowie do zewnętrznych dokumentów traktujących o wysokości dodatkowych opłat jest tożsame z klauzulą uznaną przez UOKiK jako niedozwoloną numer 642.

Powyżej opisane niezgodności należy niezwłocznie usunąć lub poprawić, zwłaszcza z uwagi na ich wskazywanie w poprzednich raportach zespołów oceniających PKA.

W czasie wizytacji odbyło się spotkanie z uczestnikami studiów trzeciego stopnia, w którym wzięło udział ok. 35 doktorantów. Z informacji przekazanych przez doktorantów wynika, że mają zapewnione wsparcie ze strony opiekunów naukowych (promotorów) na wielu płaszczyznach związanych z procesem kształcenia (udział w projektach badawczych, konferencjach, publikacjach). Za formę opieki naukowej można również uznać udział doktorantów w spotkaniach naukowych pracowników w poszczególnych Instytutach. Doktoranci, którzy samodzielnie prowadzą zajęcia ze studentami mają możliwość konsultacji w zakresie ich prowadzenia z promotorem, kierownikiem zakładu oraz innymi pracownikami realizującymi podobne treści programowe. Doktoranci mają możliwość korzystania z konsultacji z nauczycielami akademickimi w czasie ich dyżurów bądź w innych ustalonych formach kontaktu (mailowo, telefonicznie).

W zakresie obsługi administracyjnej doktoranci zwrócili uwagę na niewystarczające wsparcie udzielane im w przygotowywaniu aplikacji grantowych i rozliczaniu grantów w czasie ich trwania. Część doktorantów wskazała na trudności zwłaszcza w zakresie obsługi finansowej realizacji projektów. W opinii doktorantów zgłaszających zastrzeżenia opieka instytucji w tym obszarze ich działalności jest niezwykle istotna i ich zdaniem korzystne byłoby premiovanie pracowników sekretariatów wspomagających ich w aplikowaniu o granty lub pozyskanie dodatkowych etatów dla pracowników administracyjnych, którzy obsługiwaliby rozwiniętą działalność badawczą prowadzoną z WNHIP np. z narzutów pobieranych przez Uczelnię. Ponadto doktoranci wskazali na problem w przepływie bieżących informacji dotyczących studiowania na WNHIP. Doktoranci postulowali optymalizację przepływu informacji drogą mailową i systemowe objęcie mailingiem wszystkich doktorantów Wydziału.

Pomoc materialna, o którą mogą ubiegać się doktoranci WNHIP w pełni wyczerpuje katalog świadczeń zawarty w ustawie z dn. 27 lipca 2005 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz.U. Nr

164, poz. 1365, z późn. zm.). Doktoranci mogą ubiegać się o świadczenia pomocy materialnej na zasadach określonych w regulaminach uczelnianych i szczegółowych regulacjach wydziałowych, które są dostępne m. in. na stronach internetowych Uczelni i Wydziału. Doktoranci zwrócili uwagę, że zdarzają się sytuacje informowania ich o aktualnych kwestiach związanych z przyznawaniem pomocy materialnej zbyt krótko przed terminem składania wymaganych dokumentów, co powoduje, że mają zbyt mało czasu na zapoznanie się ze zmianami i zbyt krótki czas na złożenie odpowiednich dokumentów. Należy zwracać uwagę na zachowywanie odpowiednio długiego *vacatio legis* dla przepisów w zakresie pomocy materialnej oraz bezzwłoczne, skuteczne podawanie wprowadzanych zmian do wiadomości doktorantów. Doktoranci WZiKS mogą ubiegać się również o stypendia z dotacji celowej na prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich. Pozyskiwane dofinansowanie z tej puli jest przeznaczane najczęściej na sfinansowanie kwerend zagranicznych i publikacji monograficznych oraz artykułów w czasopiśmie naukowych. System wsparcia materialnego doktorantów w tym zakresie funkcjonuje sprawnie.

Wydział podejmuje różne formy działań w celu stworzenia studentom i doktorantom, będącym osobami niepełnosprawnymi warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia. W najbliższych latach na WNHIP planowana jest realizacja zadań związanych z indywidualizacją kształcenia studentów i doktorantów niepełnosprawnych. Tego rodzaju dbałość o zapewnienie odpowiednich warunków kształcenia osobom niepełnosprawnym jest szczególnie cenna w sytuacji braku właściwych rozwiązań architektonicznych w zakresie dostosowania infrastruktury Wydziału do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Udział doktorantów w ocenie udzielanego im przez Wydział wsparcia naukowego, dydaktycznego i materialnego jest obecnie ograniczony. Doktoranci swoje uwagi i wnioski dotyczące procesu kształcenia przekazują w dużej mierze w ramach bieżących kontaktów promotorom, dyrektorom Instytutów, kierownikom studiów doktoranckich oraz Władzom Wydziału. Nie weryfikuje się prawidłowości działania tego systemu w procesie ankietyzacji. Zalecane byłoby położenie większego nacisku na udział doktorantów w procesie oceny jakości kształcenia na prowadzonych w ramach Wydziału studiach doktoranckich.

2) *jednostka ma efektywny system rozpatrywania skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych,*

Powoływanie opiekunów lat na UW r jest określone w Regulaminie Studiów. Każdy rocznik posiada swojego Opiekuna Roku, jednak jego zadania i ich znajomość wśród studentów są różne (czasem nawet nieznaną) w zależności od Instytutu. Nie wszyscy studenci potwierdzali znajomość osób pełniących funkcję opiekuna na Wydziale, przyznali również, że rzadko korzystają z pomocy opiekuna roku, nawet w przypadku zaistnienia sytuacji konfliktowych, gdyż większość problemów są w stanie rozwiązać, działając indywidualnie lub poprzez bezpośredni kontakt z Władzami Wydziału. Funkcja opiekuna roku działa poprawnie w Instytucie Psychologii, w którym każdy rok lub specjalność ma przydzielonego opiekuna roku, który na początku studiów przeprowadza spotkanie ze studentami wyjaśniając swoją funkcję, kompetencje, sprawy z którymi należy się do niego zwrócić. W Instytucie Psychologii sytuacje konfliktowe rozwiązywane są głównie przy udziale opiekuna roku. Studenci pozostałych Instytutów nie potrafili w pełni określić zadań i kompetencji opiekunów lat. *Istotne jest zwiększenie świadomości studentów na temat zadań opiekuna i*

sfORMALIZOWANIE PROCESU POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA SYTUACJI KONFLIKTOWYCH Z UDZIAŁEM STUDENTÓW. Obecna ścieżka postępowania mimo, iż nie jest w pełni bezpieczna z uwagi na brak zapewnienia anonimowości osobie zgłaszającej problem, oceniana jest przez studentów pozytywnie. Studenci potrafili wskazać sytuacje, w których złożone przez nich wnioski, przyniosły zamierzone efekty. Skargi dotyczące prowadzących, rozpatrywane są zdaniem studentów odpowiednio. Efektywność tych działań jest oceniana przez studentów pozytywnie.

Pozytywnie należy ocenić fakt opiniowania kandydatur na opiekunów poszczególnych roczników studiów przez samorząd studencki oraz możliwość odwołania takiej osoby poprzez wniosek samorządu skierowany do dyrektora Instytutu.

Skład komisji dyscyplinarnej ds. studentów jest niezgodny z Art. 213 ust 5 Ustawy. Studenci posiadają siedmiu przedstawicieli w ww. komisji, nauczyciele akademicy występują w liczbie dziesięciu (nie licząc osoby Przewodniczącego). Zgodnie z Ustawą Komisja musi uzupełnić skład o 3 członków będących studentami. Skład Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów jest zgodny z przepisami ustawowymi.

W Uczelni powoływane są komisje dyscyplinarne dla doktorantów, a ponadto sytuacje konfliktowe wśród doktorantów mogą być również przedmiotem działań sądu koleżeńskiego (organ samorządu doktorantów). Doktoranci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym mieli trudność we wskazaniu drogi postępowania w przypadku pojawienia się sytuacji konfliktowych na realizowanych przez nich studiach, a także w przypadku konieczności złożenia skarg związanych ze studiowaniem.

3) jednostka wspiera działalność samorządu oraz organizacji zrzeszających studentów lub doktorantów i współpracuje z nimi; organy jednostki, podejmują aktywne działania mające na celu szerokie włączanie studentów oraz doktorantów i ich przedstawicieli do prac organów jednostki, komisji statutowych i doraźnych, zwłaszcza koncentrujących swoje prace wokół procesu dydaktycznego i spraw dotyczących studentów i doktorantów.

Samorząd studentów nie potrafił dokonać oceny współpracy z Władzami Wydziału z uwagi na nowo rozpoczętą kadencję jego członków i brak ich wcześniejszego działania w organach samorządowych. Członkowie samorządu nie potrafili wypowiedzieć się na temat udziału w Wewnętrznym Systemie Zapewnienia Jakości z uwagi na nowo wybrany skład organów związanych z WSZJ i nieliczne odbyte dotychczas zebrania organów odpowiedzialnych za Jakość Kształcenia na Wydziale.

Przedstawiciele studentów Wydziałowej Rady Samorządu Studenckiego, z uwagi na brak aktywności członków wcześniejszej kadencji, nie mają do dyspozycji własnego biura, jednak podjęli działania mające na celu zmianę tego stanu rzeczy i są zdania, że otrzymają wsparcie z Wydziału. Samorząd Studentów nie posiada jeszcze budżetu Wydziałowego (z uwagi na nieinteresowanie się tym zagadnieniem przez wcześniej wybranych przedstawicieli studentów) jednak zamierza w najbliższym czasie podjąć w tej sprawie rozmowy z władzami Wydziału. Przedstawiciele studentów są obecni w Senacie i Radzie Wydziału Nauk Historycznych i Pedagogiki, nie spełniając jednak Ustawowego wymogu minimum 20% udziału studentów i doktorantów w składzie Senatu i RW (Art. 61 ust. 3 oraz Art. 67 ust. 4). Liczba studentów i doktorantów w Radzie Wydziału wynosi 24 na 128 członków. Studenci i doktoranci stanowią więc 18,75%. Studenci będący pełnoprawnymi członkami Senatu stanowią 19,23%. Dodatkowo brak doktoranta z pełnymi prawami członka Senatu Uczelni. Obecnie doktorant jest uczestnikiem Senatu z głosem doradczym. Należy zwiększyć liczbę

studentów lub doktorantów w RW i Senacie tak aby spełniony został wymóg minimum 20% studentów i doktorantów z pełnymi prawami członkowskimi. Studenci są również członkami Komisji Senackich oraz Komisji Wydziałowych. Zdaniem studentów Uczelnia oraz Wydział umożliwia im uczestnictwo w pracach ww. organów. Brak przedstawicieli studentów w Instytutowych Zespołach ds. Jakości.

Studenci obecni na spotkaniu wypowiadali się negatywnie na temat funkcjonowania samorządu, jest to prawdopodobnie wynik złej polityki i działalności samorządu studentów zeszłej kadencji. Nowo wybrany samorząd studentów zamierza podjąć działania zmieniające dotychczasowe przeświadczenie studentów. Zamierza również rozpocząć skuteczne informowanie studentów na temat podejmowanych przez swoich przedstawicieli działań. Przedstawiciele samorządu UW r nie potrafili wypowiedzieć się na temat dotychczasowej współpracy z innymi samorządami studentów (zarówno na poziomie lokalnym jak i ogólnopolskim).

Nie został spełniony wymóg przeprowadzanie przez samorząd studencki „Szkolenia z praw i obowiązków studenta”, do którego prawo ma każdy student – zgodnie z Art. 170 ust. 2. Szkolenie takie ma na celu zwiększenie świadomości studentów na temat ich praw i obowiązków i należałoby wprowadzić je na Wydziale. Współpraca kół naukowych z Wydziałem oceniona została pozytywnie.

W czasie wizytacji odbyło się spotkanie z przedstawicielami wydziałowego samorządu doktorantów. Przedstawiciele doktorantów WNHIP są włączeni w prace ciał kolegialnych Wydziału realizujących działania projakościowe (Rada Wydziału, zespół ds. jakości kształcenia oraz zespół ds. oceny jakości kształcenia) oraz w różnym stopniu w prace prowadzone w poszczególnych Instytutach w tym zakresie. Samorząd doktorantów opiniuje w sprawach dotyczących procesu kształcenia na studiach doktoranckich, ale widzi potrzebę pełniejszego włączenia go w proces decyzyjny i działania w zakresie zapewniania jakości kształcenia na Wydziale. Samorząd zamierza zaktywizować swoje działania co należy ocenić pozytywnie, ponieważ wydaje się, że w chwili obecnej nie w pełni wykorzystuje możliwości działania wynikające z regulaminu, na podstawie którego funkcjonuje (np. możliwość wnioskowania o wprowadzenie zmian do programu ramowego studiów doktoranckich na określonych wydziałach po uprzednich konsultacjach z kierownikami studiów). Zalecane byłoby wzmocnienie partycypacji doktorantów w działaniach projakościowych w zakresie kształcenia na studiach doktoranckich, z jednej strony przez wspieranie samorządu w prawidłowym wypełnianiu jego ustawowych obowiązków przez Władze Wydziału, a z drugiej strony przez zaktywizowanie się samych doktorantów.

Na WNHIP funkcjonują doktoranckie koła naukowe, których działalność jest dobrze rozwinięta. Doktoranckie koła naukowe współpracują z kołami studenckimi. Działalność kół naukowych przybiera różne formy, najczęściej spotkań połączonych z prezentacją wyników badań, organizacji konferencji lub przygotowania publikacji. Działalność naukowa doktorantów dofinansowywana jest z środków z puli projektowej, którymi dysponuje uczelniany Dział Młodzieżowy oraz z budżetu samorządu doktorantów, którym dysponują uczelniane organy samorządu doktoranckiego. W czasie rozmowy z Zespołem Oceniającym kierownicy studiów doktoranckich szerzej przedstawili inicjatywy doktoranckich kół naukowych, które zostały przez nich ocenione bardzo pozytywnie.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego: znaczaco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

1) Wydział wspiera studentów w obszarze naukowo-dydaktycznym. System doboru promotorów do prac dyplomowych funkcjonuje na Wydziale w miarę poprawnie. Studenci uważają, iż brak posiadania odrębnej sali umożliwiającej spotkanie kół naukowych w sprzyjającym im godzinach ogranicza ich możliwości rozwoju.

Niektóre wewnętrzne akty prawne Jednostki są niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa m. in. zapisy Regulaminu sądu koleżeńkiego, umowy student-uczelnia. Uczelnia nie spełnia Ustawowego wymogu podpisywania umowy ze studentami studiów stacjonarnych. System przyznawania świadczeń materialnych funkcjonuje sprawnie.

Doktoranci mają zapewnione wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne w procesie osiągania założonych efektów kształcenia ze strony Wydziału w znaczącym stopniu. Konieczne jest zapewnienie udziału doktorantów w weryfikacji prawidłowości działania systemu wsparcia w procesie ich kształcenia.

Wydział częściowo uwzględnia potrzeby osób niepełnosprawnych ale widoczna jest dbałość Władz Wydziału o zapewnienie odpowiednich warunków kształcenia osobom niepełnosprawnym.

2) Wydział nie posiada formalnej ścieżki postępowania w przypadku wstąpienia sytuacji problemowych. Obecny sposób postępowania w przypadku wystąpienia sytuacji patologicznych/konfliktowych jest przez studentów oceniany pozytywnie. Funkcja opiekuna nie jest znana studentom wszystkich Instytutów. Liczba studentów w *Uczelnianej Komisji Dyscyplinarnej ds. studentów nie spełnia wymogów Ustawowych*. Funkcjonuje standardowy system rozwiązywania sytuacji konfliktowych na studiach doktoranckich, jednak nie jest on w pełni znany doktorantom.

3) Wydziałowy samorząd studencki nie rozpoczął jeszcze włączania się w inicjatywy podejmowane przez Jednostkę, jednak deklaruje podjęcie takich działań w najbliższym czasie. Wsparcie działalności samorządowej jest oceniane przez przedstawicieli studentów pozytywnie. Samorząd studencki nie podejmuje działań na rzecz społeczności akademickiej wynikające z przepisów Ustawy (szkolenia z praw i obowiązków studenta). Liczba studentów i doktorantów w organach Uczelnianych i Wydziałowych jest niezgodna z Ustawą. Przedstawiciele doktorantów WNHIP są włączeni w prace ciał kolegialnych Wydziału, jednak nie w pełni partycypują w działaniach projakościowych w zakresie kształcenia na studiach doktoranckich. Na podkreślenie zasługuje owocna działalność doktoranckich kół naukowych wspierana przez Uczelnię.

Zalecenia

- w trybie pilnym należy naprawić uchybienia dotyczące realizacji przepisów prawa opisane powyżej, w szczególności dotyczące zapisów Regulaminu sądu koleżeńkiego, umowy student-uczelnia, składu Komisji Dyscyplinarnej i innych;
- należy opracować formalną ścieżkę postępowania w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych;
- należy dążyć do zapewnienia dobrych warunków działania i kontaktów władz Wydziału z aktywizującym się Samorządem Studenckim;

8. Spójność systemu wewnętrznych przepisów prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia, oraz jego zgodność z przepisami powszechnie obowiązującymi

Ocena kompletności i spójności wewnętrznych przepisów prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia zawartych w dokumentach (decyzje, zarządzenia, uchwały) dotyczących prowadzonej polityki jakości, celów jakościowych, strategii realizacji tych celów oraz wprowadzenia i doskonalenia systemu zapewnienia jakości i zarządzania tym systemem.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia realizowany przez Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego został wprowadzony na mocy Uchwały Senatu nr 109/2011 z dn. 30.11.2011 r. w sprawie utworzenia Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, a wcześniej Uchwały Senatu nr 59/2000 z dn. 28.06.2000 r. w sprawie wprowadzenia Uczelnianego Systemu Ewaluacji i Stymulacji Jakości Kształcenia. Wskazano obszary działania systemu, cel jego funkcjonowania wraz z przypisaniem osób odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań. Na poziomie Uczelni powołano Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia oraz Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia (Zarządzenie Rektora nr 7/2012 z dn. 27.01.2012 r. oraz na kadencję 2012-2016 nr 116/2012 z dn. 28.09.2012 r.), którą tworzy Uczelniany Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia oraz Uczelniany Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia; określone zostały także zakresy kompetencji (Zarządzenie Rektora nr 5/2012 z dn. 23.01.2012 r. z późn. zm.), natomiast na poziomie Wydziału powołano Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia i Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia (Uchwała Rady Wydziału nr 459/2012 z dn. 18.01.2012 r. oraz na kadencję 2012-2016 nr 733/2012 z dn. 12.12.2012 r.). Prace Wydziałowych Zespołów zostały określone w Regulaminie- dla Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia zatwierdzonym Uchwałą Rady Wydziału nr 21/2013 z dn. 16.01.2013 r., natomiast dla Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia Uchwałą Rady Wydziału nr 22/2013 z dn. 16.01.2013 r. Ponadto są prowadzone zgodnie z harmonogramem ustalonym na dany rok akademicki; do wglądu przedstawiono na rok 2012/2013. Spotkania (pierwsze styczeń 2013) są protokołowane, w tym Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia w obecnej kadencji spotkał się trzy razy, Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia jeden raz, do wglądu Komisji PKA nie przedstawiono dokumentacji potwierdzającej działanie Zespołów w poprzedniej kadencji, gdyż nie była prowadzona. W składzie osobowym Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowych Zespołów tj. ds. Jakości Kształcenia i Oceny Jakości Kształcenia uwzględniono przedstawiciela studentów i doktorantów, choć nie zawsze w dostatecznym stopniu. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia został ukształtowany na poziomie Uczelni oraz Wydziału, natomiast na mocy Uchwały Senatu nr 27/2012 z dn. 12.04.2012 r. także na poziomie Instytutów, w których powołano Zespoły ds. Jakości Kształcenia oraz Oceny Jakości Kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów (Uchwała Rady Wydziału nr 487/2012 z dn. 29.02.2012 r. w sprawie powołania w Instytutach i Katedrach Zespołu ds. Jakości Kształcenia i Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia).

Stwierdza się, iż struktura podejmowanych decyzji w zarządzaniu jakością stosownie do przydzielonych kompetencji jest dostatecznie przejrzysta, natomiast odnosi się wrażenie, iż wielopoziomowe ukształtowanie systemu utrudnia Wydziałowi utrzymywanie pełnej kontroli nad działaniem systemu, zwłaszcza w zakresie stosowania wewnętrznych procedur dotyczących przeprowadzanych badań i analiz, a także doboru form i metod wykorzystywanych narzędzi, które zarówno na Wydziale, jak i Uczelni nie są stosowane w sposób spójny i systematyczny. W w/w strukturze ujęto studentów oraz doktorantów, w przyszłości przewiduje się także włączenie do gremiów Wydziału interesariuszy zewnętrznych

tj. przedstawicieli otoczenia społeczno- gospodarczego, w tym rynku pracy, których obecnie zrzeszono w Radzie Konsultacyjnej wyłącznie dla kierunku „pedagogika”.

Ponadto efektem prac nad zapewnianiem właściwej jakości prowadzonego kształcenia są podejmowane działania w zakresie:

- *oceny i weryfikacji programów kształcenia* poprzez okresowe przeglądy dokonywane przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, który w ramach kompetencji opracowuje programy kształcenia, dokonuje ich aktualizacji oraz zmian zgodnie z obowiązującymi przepisami, a także opiniami pracodawców. Uniwersytet Wrocławski jest jedną z nielicznych Uczelni, która korzystając z interpretacji prawnej odroczyła decyzję dotyczącą wprowadzenia programów kształcenia zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji od roku akademickiego 2012/2013 z uwagi na potrzebę bardziej rzetelnego ich przygotowania, obecny etap uwidacznia prowadzone prace, a zatem: Senat w dniu 25.01.2012 r. podjął Uchwałę nr 6/2012 w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących tworzenia programów kształcenia na studiach, studiach podyplomowych i kursach dokształcających; w dniu 19.12.2012 r. Uchwałę nr 123/2012 w sprawie wytycznych dla rad jednostek organizacyjnych dotyczących tworzenia planów i programów kształcenia na studiach doktoranckich; w dniu 20.06.2012 r. Uchwałę nr 54/2012 w sprawie efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych w Uniwersytecie Wrocławskim; Rektor w dniu 25.04.2012 r. wydał Zarządzenie nr 33/2012 w sprawie wzorów tabel do przygotowania opisu zakładanych efektów kształcenia dla kierunku studiów oraz opisu przedmiotu/modułu kształcenia (sylabusu), stąd zgodnie z założeniami wdrożenie programów kształcenia dostosowanych do KRK nastąpi z początkiem roku ak. 2013/2014.

- *oceny i weryfikacji efektów kształcenia* poprzez dotychczas prowadzony przegląd procesu dyplomowania w ramach badania jakości prac dyplomowych, ich adekwatności do programu kształcenia, a także rzetelności oceniania oraz analizy egzaminów dyplomowych pod kątem przygotowywania się do nich zgodnie z zaleceniami i procedurami określonymi m.in. w Regulaminie Studiów. W najbliższej przyszłości planuje się opracowanie procedur dotyczących przeprowadzania analiz wyników egzaminów oraz zaliczeń, w tym monitorowania prawidłowości oceniania studentów i doktorantów analizując statystyczny rozkład ocen z poszczególnych przedmiotów/modułów wraz z prawidłowością stosowania systemu punktów ECTS. Za przeprowadzanie powyższych działań zgodnie z zakresem kompetencji odpowiedzialny będzie Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia. Wskazane jest także opracowanie procedury mającej na celu ocenę stosowanych metod w procesie kształcenia wraz z określeniem czy pozwalają na pełne osiągnięcie efektów kształcenia. Ponadto zadeklarowano wprowadzenie systemu oceny i weryfikacji efektów kształcenia wraz z analizą ich zgodności z potrzebami rynku pracy. Ocena efektów kształcenia odbywałaby się corocznie z przedstawianiem jej wyników Dziekanowi oraz Pełnomocnikowi Rektora ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia.

- *oceny jakości i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych* poprzez *hospitację* zajęć odbywające się przez kierowników/dyrektorów jednostek. Formalnie procedura i arkusz hospitacji zajęć dydaktycznych zostały zatwierdzone Uchwałą Rady Wydziału nr 24/2013 z dn. 16.01.2013 r. Na podstawie protokołów z hospitacji zatwierdzonych przez kierownika jednostki wnioskuje się, iż większość hospitacji została przeprowadzona w ostatnim czasie, dokumenty zawierają zbyt mało szczegółowe wskazania merytoryczne, co do sposobu, formy i treści prowadzonych zajęć, zasadniczo powielane są uwagi i zalecenia, bądź ich brak, ponadto procedura nie przewiduje sporządzenia harmonogramu ich przeprowadzania np. na dany rok akademicki, stąd można wnioskować, iż nie jest stosowana systematycznie, zwłaszcza iż zauważalna jest praktyka stosowania procedury typowo na potrzeby okresowej oceny nauczycieli akademickich, natomiast jako narzędzie wewnętrznego systemu

zapewnienia jakości kształcenia nie jest dostatecznie skuteczne, gdyż nie odzwierciedla rzeczywistej jakości prowadzonego kształcenia. Wyniki z hospitacji są na ogół znane osobom, których zajęcia podlegały ocenie, choć zwraca się uwagę w protokołach na brak podpisów osób hospitowanych. Działania naprawcze podejmowane są w drodze rozmowy, ponadto procedura zawiera kryteria i tryb ponownej oceny. Narzędziem wykorzystywanym do przeprowadzenia oceny jakości i warunków prowadzonych zajęć jest także *ankietyzacja studentów*, której celem jest podnoszenie ich jakości oraz realizowanie polityki kadrowej Uniwersytetu. Formalnie procedura i arkusz ewaluacji zajęć dydaktycznych zostały określone Uchwałą Rady Wydziału nr 25/2013 z dn. 16.01.2013 r. Dotychczas badanie jest przeprowadzane na poziomie Instytutów w formie papierowej, ruszyła także ewaluacja oceny zajęć w formie elektronicznej ankiety za pomocą programu USOS. Stosowana praktyka wskazuje na zróżnicowany w ramach poszczególnych jednostek dobór form i metod przeprowadzania badania, a zatem pojawia się brak spójności stosowanego narzędzia na Wydziale. Wyniki z ewaluacji są opracowywane w postaci raportu, zauważalne są również działania naprawcze skutkujące niekiedy odsunięciem od zajęć, choć sygnalizowane są przez studentów trudności z dostępem do nich. W zakresie oceny zajęć dydaktycznych ważną rolę odgrywa opiniowanie poprawności przydziału zajęć dydaktycznych przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia zgodnie z przyjętymi procedurami, zasadne jest także dokonywanie przez Dyrektorów Instytutów i Kierowników Katedr monitorowania i przeglądu stanu bazy dydaktycznej oraz zasobów i środków wsparcia dla studentów, pracowników Wydziału, które w ocenianej jednostce nabierają charakteru systematycznego.

- *oceny warunków socjalnych studentów* w ramach przyznawania świadczeń pomocy materialnej studentom oraz doktorantom, stworzenie warunków do pełnego uczestniczenia w procesie kształcenia osobom niepełnosprawnym poprzez indywidualizację procesu kształcenia, utworzenie Centrum Wsparcia Studentów Niepełnosprawnych, umożliwienie odbywania konsultacji ze specjalistą ds. studentów niepełnosprawnych, poradniami, wiążące nadzieje na sprawną obsługę procesu kształcenia stanowi wdrażany elektroniczny system informatyczny USOS przeznaczony do kompleksowej obsługi studiów, studentów, doktorantów, słuchaczy studiów podyplomowych oraz pracowników zgodnie z Zarządzeniem Rektora nr 103/2012 z dn. 05.09.2012 r. w sprawie organizacji procesu wdrażania Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów (dokument nie zawiera ram czasowych określających etapy wdrażania systemu, natomiast z informacji wynika, iż poszczególne jego elementy zostały już wprowadzone i przetestowane).

W zakresie *monitorowania losów zawodowych absolwentów* nie działają mechanizmy wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Obecne działania mają charakter doboru narzędzi oraz opracowania metod przeprowadzanych badań, zauważalny jest także chaos w przydziale zadania, gdyż w dokumentacji centralnej jego przeprowadzanie jest scedowane na poziom Wydziału, natomiast w dokumentacji Zespołów Wydziałowych (harmonogram prac na rok ak. 2012/2013) na poziom jednostek ogólnouczelnianych. Dotychczas Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia przeprowadza „*Ankiety wśród osób kończących studia*” będących przed egzaminem dyplomowym. Ostatnie badanie przeprowadzono w okresie od czerwca do końca października 2012 roku. Komisja przygotowała raport z badania jakości kształcenia z dn. 09.12.2012 r., w którym wskazała aspekty negatywne ankiety oraz rekomendacje dla Wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia polegające na opracowaniu wyników bardziej szczegółowych, ponadto zasugerowano objęcie procedurą ankietyzacji studiów III stopnia oraz studiów podyplomowych. Arkusz ogólnouniwersyteckiej *ankiety dla osób kończących studia* umieszczony został na stronie www.uni.wroc.pl w zakładce *studia i studenci*. Za techniczne kwestie związane z przeprowadzaniem badania odpowiedzialne jest Centrum Usług

Informatycznych Uniwersytetu, które generuje raport dla Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz przesyła drogą elektroniczną do Dziekanatów dane studentów, którzy wzięli udział w badaniu. Stosowana praktyka, iż powyższe potwierdzenie traktuje się jako niezbędny wymóg dopuszczający studentów do egzaminu dyplomowego jest niedozwolona i sprzeczna z przepisami prawa. W przyszłości planuje się przeprowadzanie badania techniką sondażową z wykorzystaniem platformy internetowego systemu USOS (aplikacja umożliwi gromadzenie bazy e-mailowej adresów studentów/absolwentów). W związku z tym, iż dotychczas nie sporządzono opisu procedury przeprowadzania badania, nie wskazano ile pomiarów byłoby przewidzianych dla każdego rocznika absolwentów.

W zakresie *monitorowania kadry prowadzącej zajęcia* na Wydziale prowadzona jest ocena pracowników naukowo-dydaktycznych przez Komisję Oceniającą zgodnie z zapisami Statutu Uczelni oraz Uchwały Rady Wydziału nr 13/2013z dn.16.01.2013 r. w sprawie procedury i arkusza oceny okresowej pracowników naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych. Podstawą oceny jest dorobek naukowo-badawczy, dydaktyczny i organizacyjny, przy czym elementem oceny dotyczącej wypełniania przez nauczyciela akademickiego obowiązków dydaktycznych jest opinia studentów wyrażona w anonimowych ankietach. Wnioskuje się, iż występuje przepływ informacji zwrotnej do osób podlegających ocenie, wykorzystuje się je w procesie decyzyjnym o jakości kształcenia, a także w realizacji polityki kadrowej. Z otrzymanych informacji wynika, iż pozostali pracownicy podlegają ocenie na podstawie zbieranych opinii i informacji zamieszczających przez studentów na forum studenckim, natomiast na spotkaniu pracowników administracji z członkami Zespołu Oceniającego PKA zasugerowano potrzebę wprowadzenia ankiety służącej ocenie pracy np. dziekanatu w celu zidentyfikowania potrzeb i oczekiwań studentów, a także usunięcia nieprawidłowości w pracy i sposobie wykonywania zadań.

W zakresie *dostępności informacji dotyczących kształcenia* podstawowym wykorzystywanym narzędziem jest strona internetowa Uczelni oraz Wydziału, w tym forum studenckie. Dodatkowym kanałem przepływu informacji jest osoba opiekuna roku, której zgłaszane są sprawy na bieżąco, podobnym sprawom służą dyżury władz dziekańskich. W przyszłości zapewne wspomagający będzie wdrażany elektroniczny system USOS.

W ramach *współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym*, w tym rynkiem pracy oraz jej wpływem na decyzje w zakresie zapewniania jakości kształcenia oraz konstruowania programów kształcenia na Wydziale poza Radą Konsultacyjną ds. Opiniowania Koncepcji i Jakości Kształcenia na kierunku „pedagogika” powołaną Uchwałą Rady Wydziału nr 32/2013 z dn. 16.01.2013 r. nie funkcjonuje organ, którego skład osobowy wskazywałby na włączenie interesariuszy zewnętrznych do prac nad programami kształcenia są one jednak opiniowane przez środowisko zewnętrzne, pozyskuje się także opinie dotyczące organizacji zajęć praktycznych lub praktyk studenckich. Współpraca z otoczeniem jest prowadzona także w ramach powołanego w Instytucie Pedagogiki Centrum Zrównoważonego Rozwoju Społeczności Wrocławia na mocy Zarządzenia Rektora nr 89/2012 z dn. 24.07.2012 r.

Uchwałą Rady Wydziału nr 20/2013 podjętą w dniu 16.01.2013 r. zatwierdzono dokument „Misja, wizja i strategia rozwoju Wydziału Nauk Historycznych i Pedagogicznych na lata 2013-2020”. W związku z tym, iż zadeklarowano podjęcie intensywnych prac mających na celu wprowadzenie zmian dotyczących określenia założeń strategicznych, w tym prowadzonej polityki jakościowej Wydziału planuje się w najbliższym czasie nowelizację w/w dokumentu. Podobny charakter prac mają działania podjęte na szczeblu Uczelni.

W wyniku przeprowadzonej analizy dokumentacji stwierdza się, iż wewnętrzne akty prawne regulują kwestie zapewniania jakości kształcenia w obszarach działania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, określają wykorzystywanie stosownych narzędzi do przeprowadzania badań, wspomagają Uczelnię oraz Wydział w realizacji celów jakościowych, ułatwiają współpracę oraz realizowanie polityki jakościowej. Ponadto są zgodne z przepisami powszechnie obowiązującymi. Zwraca się uwagę na spójność dokumentacji oraz objęcie procedurami wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia studiów III stopnia i studiów podyplomowych w większym zakresie niż dotychczas (systematyczna ankietyzacja, wpływ na proces kształcenia), gdyż stosownie do założeń wewnętrzny system powinien działać w ujęciu kompleksowym, natomiast podejmowane działania doskonalące powinny świadczyć o prawidłowości i skuteczności działania mechanizmów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Ocena zakresu, sposobu prowadzenia i kompletności dokumentacji dotyczącej dokonywanych analiz i podejmowanych działań odnoszących się do poszczególnych czynników mających wpływ na jakość kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów, studiach doktoranckich i podyplomowych oraz doskonalenia tego systemu.

Dokumentację prowadzi i udostępnia Dziekanat oraz Wydziałowe i Instytutowe Zespoły ds. Jakości i Oceny Kształcenia. Na obecnym etapie prowadzone prace odzwierciedlają proces doskonalenia, a niekiedy także wdrażania procedur w ramach funkcjonowania systemu, ponadto metody oraz formy wykorzystywanych narzędzi wraz z przydatnością wyników ich stosowania uwidaczniają pewnie niedoskonałości.

Dotychczas nie podejmowano działań mających na celu sprawdzenie efektywności funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. W przyszłości planuje się je wprowadzić wraz z inicjowaniem działań korygujących politykę zapewniania jakości kształcenia, ponadto będą także opracowywane sprawozdania z jakości kształcenia na Wydziale dla Dziekana i Rady Wydziału przez Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia oraz dla Rektora i Senatu przez Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia z działalności systemu z uwzględnieniem wdrażanych działań podnoszących jakość kształcenia. Przedstawione do wglądu opracowania poszczególnych Instytutów Wydziału stanowią o poziomie jakości kształcenia, zawierają opisy stosowanych narzędzi i procedur wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia oraz działań i przedsięwzięć zmierzających do zapewnienia jakości kształcenia na możliwie najwyższym poziomie.

Dokumentacja dotycząca wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, w tym podejmowanych działań wpływających na jakość kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów, studiach doktoranckich i podyplomowych powinna być prowadzona w sposób bardziej kompletny i spójny, gdyż na obecnym etapie powyższe założenia zostały zachwiane. Zauważalne jest formalizowanie tradycji i dobrych praktyk, a także bieżące tworzenie dokumentacji (znaczna część powstała w styczniu 2013 r.). Zakres dokumentacji powinien być kompleksowy w większym zakresie niż dotychczas, wskazane jest objęcie procedurami systemowymi studiów doktoranckich i podyplomowych, zwłaszcza w zakresie przeprowadzanych ocen i analiz wpływających na jakość kształcenia.

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego² znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

W wyniku przeprowadzonej analizy dokumentów stwierdza się, iż wewnętrzne akty prawne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia zawarte w decyzjach,

zarządzeniach, uchwałach dotyczące prowadzonej polityki jakości, celów jakościowych, strategii realizacji tych celów oraz doskonalenia systemu zapewnienia jakości i zarządzania tym systemem powinny być bardziej kompletne i spójne, natomiast jej zakres zwłaszcza w dokonywanych ocenach i analizach powinien być kompleksowy tj. dotyczyć wszystkich prowadzonych na Wydziale kierunków studiów, studiów III stopnia oraz studiów podyplomowych.

Zalecenia

- **doprowadzenie do usunięcia usterek opisanych powyżej.**

9. Podsumowanie

Tabela nr 2: Ocena spełnienia kryteriów oceny instytucjonalnej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	strategia rozwoju			X		
2	wewnętrzny system zapewnienia jakości				X	
3	cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji ⁴			X		
4	zasoby kadrowe, materialne i finansowe		X			
5	przewodzenie badań naukowych		X			
6	współpraca krajowa i międzynarodowa		X			
7	system wsparcia studentów i doktorantów ⁵			X		
8	przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia			X		

⁴ Jeżeli w jednostce prowadzone są tylko studia doktoranckie wpisujemy i oceniamy „cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich”. Jeżeli prowadzone są tylko studia podyplomowe wpisujemy i oceniamy „cele i efekty kształcenia na studiach podyplomowych”. Jeżeli nie są prowadzone żadne z tych studiów w rubryce oceny wpisujemy „nie dotyczy”.

⁵ Kryterium 3 i 7 należy skorelować.

Odniesienie się do dokonanej przez jednostkę analizy SWOT w kontekście wyników przeprowadzonej oceny wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz oceny zasobów kadrowych, materialnych, działalności naukowej i międzynarodowej, współpracy z beneficjentami procesu kształcenia.

Analiza SWOT przedstawiona w Raporcie Samooceny dobrze oddaje nastawienie Wydziału Nauk Historycznych i Pedagogicznych do sprawy zapewniania jakości kształcenia oraz jej formalnych instrumentów – wewnętrznego systemu zapewniania jakości oraz Krajowych Ram Kwalifikacji.

Niewątpliwie wśród mocnych stron Wydziału należy wymienić zaangażowanie i aktywność naukową i dydaktyczną kadry oraz silne intelektualne i emocjonalne związki z regionem, jego kulturowym i historycznym dziedzictwem. Te elementy pięknie zostały zakreślone w misji Jednostki mówiącej m.in. o prowadzeniu dialogu społecznego w wielokulturowym otoczeniu i są realizowane w jego działaniach. Wysoka mobilność międzynarodowa dodaje następny ważny składnik do tych mocnych stron Wydziału. Raport odnotowuje te przewagi jednostki, jednakże zalicza do nich także elementy, których istnienie Zespół Oceniający poddał w wątpliwość. W chwili obecnej udział interesariuszy (zwłaszcza zewnętrznych) w życiu Wydziału jest znikomy. Ich potencjalne zaangażowanie, bazujące na wspomnianych tradycjach może stanowić co najwyżej szansę dla Jednostki – ale na razie nie jest jej mocną stroną. To samo dotyczy formalnego, zintegrowanego wewnętrznego systemu zapewniania jakości. Zespół Oceniający uznał, że istnieje on w postaci rudymen tarnej i stanowi stronę słabą Jednostki, zaś podejmowane przez Uniwersytet działania dopiero stworzą właściwą bazę do jego implementacji na Wydziale. Zatem na razie uznawanie go za mocną stronę jest bardzo przedwczesne. Te konstatacje Zespołu stoją za obniżoną oceną kryteriów dotyczących strategii i wewnętrznego systemu zapewniania jakości.

Niewątpliwie mocną stroną Wydziału są baza kadrowa i infrastruktura dydaktyczna, zakres i jakość prowadzonych badań i rozwijająca się współpraca międzynarodowa. Zespół docenił to oceniając jako spełnione „w pełni” kryteria dotyczące tych obszarów.

W spisie słabych stron Wydziału zawartym w Raporcie Samooceny znajdujemy konstatacje, które lepiej pasowałyby do listy zagrożeń albo wyzwań. Są to, np. konieczność implementacji pracochłonnych procedur zapewniania jakości, rosnące obciążenia dydaktyczne i biurokratyczne stwarzające zagrożenia dla jakości pracy naukowej i inne tego rodzaju. Nie wymieniono natomiast faktycznych stron słabych, takich jak niedostatek zaangażowania interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w tworzenie oferty dydaktycznej, słabe rozpoznanie pozycji na rynku edukacyjnym, brak obyczaju i narzędzi śledzeni karier absolwentów – i inne niedostatki elementów sformalizowanego systemu zapewniania jakości.

Zaskakujące i niezrozumiałe jest przypisanie tych samych charakterystyk: wewnętrznego systemu zapewniania jakości, zasobów, oferty dydaktycznej itd. jednocześnie do słabych i mocnych stron bez żadnego dodatkowego wyjaśnienia, jak to rozumieć. Być może idzie o to, że stanowią one wyzwanie dla Wydziału budujące dobre szanse rozwoju, ale nie zostało to skomentowane.

Wśród szans trafnie rozpoznano narzędzia krytycznej autorefleksji, projektowany system ocen pracowników, rozwój elektronicznych systemów informacyjnych i zwiększającą się internacjonalizację. Wbrew opisanym w analizie SWOT „słabym stronom” wśród szans zamieszczono opis programów języku efektów kształcenia rozpoznawalnych na rynku pracy.

Najcelniejsza jest ostatnia część SWOTu – zagrożenia. Odwołuje się ona, w skali kraju, do zagrożeń spowodowanych niedofinansowaniem szkolnictwa wyższego i towarzyszącej mu pauperyzacji środowiska akademickiego, do czynników demograficznych zmniejszających nabór na studia. Podkreślana jest obawa, czy dominujące prorynkowe nastawienie w stosunku do szkolnictwa wyższego nie spowoduje negatywnej reakcji społecznej wobec „bezużytecznej” humanistyki. Są to spostrzeżenia trafne i ważne, jednakże najwyraźniej środowisko WNPiH nie dostrzegło jeszcze, jakie szanse na bujny rozwój humanistyki niosą w sobie Ramy Kwalifikacji. Można sądzić raczej, że silne zwrócenie się ku tradycji, nierozpoznanie szans przynoszonych przez nowoczesne narzędzia organizacji edukacji wyższej mogą dla Wydziału stanowić nie lada zagrożenie, które należałoby przekuć na wyzwanie niosące dobre szanse. Obecna strategia rozwoju Wydziału nie bierze tego aspektu pod uwagę wystarczająco (co skutkuje obniżoną oceną) - nowa strategia powinna to wziąć pod uwagę.

W analizie SWOT Wydział nie odniósł się wprost do kwestii celów i efektów kształcenia na prowadzonych studiach doktoranckich, a są tam usterki odnotowane w niniejszym raporcie. Ta sama uwaga dotyczy wsparcia udzielanego słuchaczom, a zwłaszcza niedoskonałościom dostosowania się do przepisów prawa. Można żywić nadzieję, że wskazane niedoskonałości zostaną szybko usunięte.

Po wizycie Zespołu władze Wydziału nadesłały zestaw dokumentów wskazujących, że podjęte zostały działania naprawcze w obszarach wstępnie wskazanych przez Zespół jako niedoskonałe. Między innymi są to:

- wyciąg z posiedzenia Rady Instytutu Pedagogiki (27 lutego 2013) modyfikujący specjalność „Edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością ..” zgodnie z uwagami Zespołu
- modyfikacja programu studiów doktoranckich wprowadzająca przedmioty metodologiczne – nieznana jest data wprowadzenia w życie;
- Kilkanaście podpisanych porozumień o współpracy Instytutu Pedagogiki z interesariuszami zewnętrznymi, głównie szkołami (luty – marzec 2013)
- Protokół z posiedzenia Wydziałowego Zespołu ds. oceny Jakości z 4 marca 2013 r. pokazujący działania Zespołu w sprawach kluczowych dla budowy systemu zapewniania jakości.

Nadesłane dokumenty nie zmieniają oceny Zespołu sformułowanej na podstawie raportu Samooceny oraz spostrzeżeń poczynionych w trakcie wizytacji. Jeśli władze Wydziału od tego czasu podjęły następne działania zmierzające do wdrożenia wewnętrznego systemu zapewniania jakości, celowe będzie opisanie ich (oraz dołączenie stosownej dokumentacji) do odpowiedzi Wydziału na niniejszy raport. Szczególnie cenne będą informacje które poświadczają, że te działania stały się praktyką działania Jednostki (uchwały, procedury, inne).

Przewodnicząca Zespołu Oceniającego

Dr hab. Ewa Chmielecka

